114. Keskivikkona 30 päivänä syyskuuta 1998

kello 14

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Lähetekeskustelu

1) Hallituksen esitys laeiksi kuntien valtionosuuslain 27 §:n muuttamisesta, kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annetun lain 14 a §:n kumoamisesta, valtionavustuksesta elinkeinojen edistämiseen kunnissa annetun lain kumoamisesta sekä kunnan talouden vakauttamisesta ja kuntaselvityksestä annetun lain 19 §:n muuttamisesta 4471

Hallituksen esitys 123/1998 vp

2) Hallituksen esitys laiksi makeis- ja virvoitusjuomaverosta annetun lain muuttamisesta 4472

Hallituksen esitys 124/1998 vp

3) Hallituksen esitys laiksi kehitysalueelle tehtävien investointien korotetuista poistoista annetun lain muuttamisesta 4478

Hallituksen esitys 125/1998 vp

4) Hallituksen esitys laiksi merenkulun veronhuojennuksista annetun lain 6 ja 14 §:n muuttamisesta ..... ,,

Hallituksen esitys 126/1998 vp

5) Hallituksen esitys laeiksi arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta 4478

Hallituksen esitys 127/1998 vp

6) Hallituksen esitys valtioneuvoston lainanottovaltuuksista vuonna 1999 ja valtion markkamääräisen arvo-osuusmuotoisen velkakannan muuttamisesta euromääräiseksi 1.1.1999 alkaen ..... ,,

Hallituksen esitys 128/1998 vp

7) Hallituksen esitys laeiksi tuloverolain, tuloverolain 77 §:n muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen, verotusmenettelystä annetun lain 16 §:n ja verontilityslain 12 §:n muuttamisesta 4479

Hallituksen esitys 129/1998 vp

8) Hallituksen esitys laiksi Valtion kiinteistölaitoksesta 4497

Hallituksen esitys 130/1998 vp

9) Hallituksen esitys laiksi kuntien kulttuuritoiminnasta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta ..... ,,

Hallituksen esitys 131/1998 vp

10) Hallituksen esitys laiksi eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja avustuksista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta 4498

Hallituksen esitys 132/1998 vp

11) Hallituksen esitys laiksi taiteilijaprofessorin viroista ja valtion taiteilija-apurahoista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta 4498

Hallituksen esitys 133/1998 vp

12) Hallituksen esitys laiksi näkövammaisten kirjastosta annetun lain muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys 134/1998 vp

13) Hallituksen esitys laiksi RASKONEen muuttamisesta osakeyhtiöksi 4499

Hallituksen esitys 137/1998 vp

14) Hallituksen esitys laiksi kuljetusten alueellisesta tukemisesta annetun lain kumoamisesta 4500

Hallituksen esitys 138/1998 vp

15) Hallituksen esitys laeiksi julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen korontasausyhtiöstä annetun lain 4 §:n 3 momentin kumoamisesta sekä julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen korontasauksesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta 4509

Hallituksen esitys 139/1998 vp

16) Hallituksen esitys laiksi Kuluttajavirastosta ..... „

Hallituksen esitys 140/1998 vp

Toinen käsittely

17) Hallituksen esitys laiksi sotilasvammalain muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys 88/1998 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö 13/1998 vp
Toivomusaloite 165/1996 vp

18) Hallituksen esitys laiksi nuorista työntekijöistä annetun lain muuttamisesta „

Hallituksen esitys 89/1998 vp
Työasiainvaliokunnan mietintö 5/1998 vp

Ensimmäinen käsittely

19) Hallituksen esitys laiksi tieliikennelain muuttamisesta 4511

Hallituksen esitys 99/1998 vp
Liikennevaliokunnan mietintö 9/1998 vp

20) Hallituksen esitys kansainvälisessä maantieliikenteessä toimivien ajoneuvojen miehistöjen työstä tehdyn eurooppalaisen sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä ..... „

Hallituksen esitys 100/1998 vp
Liikennevaliokunnan mietintö 10/1998 vp

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies Pesälä.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Aaltonen, Andersson J., Brax, Kaarilahti, Kalli, Kalliomäki, Kanerva S., Karjalainen, Kiviniemi, Koistinen, Komi, Korhonen M., Korkeaoja, Koskinen Jari, Koskinen Johannes, Lahtela, Lax, Leppänen J., Leppänen P., Lindqvist, Lindroos, Markkula-Kivisilta, Mertjärvi, Metsämäki, Mähönen, Mölsä, Norrback, Pehkonen, Perho, Pietikäinen M., Pietikäinen S., Rajamäki, Rantanen, Roos, Rosendahl, Tuomioja, Vartiainen ja Wideroos.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuu ed. Kiviniemi.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat

tästä päivästä sairauden perusteella edustajat P. Leppänen ja Rantanen, virkatehtävien perusteella edustajat Kalli, S. Kanerva, Karjalainen, Koistinen, Komi, Lahtela, Mähönen, Mölsä, Pehkonen ja Rajamäki sekä muun syyn perusteella edustajat Kiviniemi, Johannes Koskinen, Lax, Metsämäki, Perho, Roos ja Vartiainen sekä

ensi lokakuun 2 päivään muun syyn perusteella ed. Jari Koskinen.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Hallituksen esitys laeiksi kuntien valtionosuuslain 27 §:n muuttamisesta, kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annetun lain 14 a §:n kumoamisesta, valtionavustuksesta elinkeinojen edistämiseen kunnissa annetun lain kumoamisesta sekä kunnan talouden vakauttamisesta ja kuntaselvityksestä annetun lain 19 §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys 123/1998 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin hallintovaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Manninen: Arvoisa herra puhemies! Hallitus esittää lakiesitystä, jolla karsitaan kuntien valtionosuuksia vuositasolla jatkossa noin 90 miljoonalla markalla. Hallitushan on julkisuuteen antanut käsityksen, että valtionosuusleikkaukset on lopetettu ja että kuntatalous on tällä tavoin saamassa kipeästi kaipaamaansa rauhaa. Todellisuudessa tilanne ei ole kuitenkaan näin valoisa.

Tässäkin yhteydessä hallitus muodollisesti esittää kuntien elinkeinotoimen edistämisen vapaaehtoiseksi ja tällä perusteella vähentää siihen arvioitua valtionosuutta, joka sisältyy nykyisin voimassa olevaan yleiseen valtionosuuteen. Tosiasiahan kuitenkin on, että elinkeinotoiminnan tekeminen kunnassa vapaaehtoiseksi ei millään tavoin vähennä kuntien menoja, koska elinkeinotoiminta on yksi keskeisimmistä toiminnoista, joita jokaisen kunnan on myös jatkossa harjoitettava.

Toinen asia, joka tähän lakiesitykseen sisältyy, on esitys, jonka mukaan kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annettua lakia muutetaan siten, että valtionosuus poistetaan. Näiden yhteisvaikutuksesta vähennetään valtionosuuksia 45 miljoonaa markkaa.

Myös kolmas asia, joka samaan lakipakettiin liittyy, on holhoustoimen tehtävien siirtäminen valtiolle, mutta sen osalta on tietysti todettava, että se vaikuttaa myös kuntien menoihin ja todellisuudessa vähentää suurin piirtein tuolla summalla kuntien menoja, vaikkakin kuntakohtainen kohdentuminen on tietysti erilainen. Toisaalta on syytä kuitenkin huomauttaa, että tämä menettely, jota noudatetaan holhoustoimen osalta, ei ole kuntien valtionosuuslaissa hyväksytyn periaatteen mukainen, vaan päinvastoin, mutta valtio haluaa jatkuvasti kaikilla toimillaan leikata kuntien valtionosuuksia.

Markkamääräisesti voi sanoa, että nämähän eivät ole kovin suuria. Mutta asia, joka tekee ne suuriksi monille kunnille, on paljon suurempi, ja se johtuu siitä, että kun vähennykset suoritetaan yleisistä valtionosuuksista, tämä merkitsee niille kunnille, jotka erityisolosuhteiden perusteiden nojalla saavat korotettua yleistä valtionosuutta, valtionosuuden leikkausta enimmillään moninkertaisesti. Esimerkkinä voi todeta, että saaristokunta tai muu syrjäinen kunta, joka on vielä kaksikielinen, menettää tämän yleisen valtionosuuden leikkauksen 3,1-kertaisena. Kun jo useina vuosina peräkkäin näitä leikkauksia on kohdennettu yleiseen valtionosuuteen, on se käytännössä merkinnyt sitä, että valtionosuuteen alun perin sisällytetyt, olosuhteista johtuvat tasoittamistoimet ovat pitkälti menettäneet merkitystään hallituksen leikkausten johdosta. Näin ollen se alkuperäinen ajatus, jolla on pyritty tasoittamaan kuntien erityisolosuhteista johtuvia kustannuseroja, on vähitellen hämärtynyt epätarkoituksenmukaisten ja virheellisesti toteutettujen leikkausten vuoksi.

Siksi toivonkin, että hallintovaliokunta voisi tässä yhteydessä päätyä toisenlaiseen ratkaisuun ja palauttaisi tämän entiselle tasolle. Kysymys on nimittäin siitä, että tässä eräällä tavalla pyritään suorittamaan sellaisia kuntien säästötoimia, jotka todellisuudessa merkitsevät lisää taloudellista rasitusta monille syrjäisille, erityisesti kaksikielisille kunnille.

Tässä mielessä hallituksen lakiesitykset eivät ole ollenkaan onnistuneita, vaan päinvastoin epäonnistuneita esitetyssä muodossa.

Ed. Kiljunen: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä on myöskin esitys siitä, että kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annettavat valtionavut muuttuisivat. Siihen ehdotetaan muutoksia ja viitataan erityisesti kiinteistöveroon. Tähän voisi liittyä toinenkin esitys, joka on ollut aikaisemmin keskustelun alla, joka koskee kuntien yleistä velvollisuutta hoitaa katujen ja jalkakäytävien kunnossapitoa.

Nythän meillä on sikäli epäkelpo tilanne, että erityisesti omakotialueilla näkyy hyvin selvästi se, että katujen kunnossapidosta, puhtaudesta,

jalkakäytävistä joutuvat nimenomaan omakotitalojen omistajat, kiinteistöjen omistajat, vastaamaan. Kun kiinteistöverossa nyt annetaan väljyyttä kunnille, pitäisi pyrkiä siihen ratkaisuun, siihen tilanteeseen, että kunnat nimenomaan myöskin vastaisivat katujen ja jalkakäytävien puhtaanapidosta, jolloin tämä tietyllä tavalla epätasapaino ja epätasa-arvo, joka vallitsee kiinteistöjen omistajien välillä, häviäisi, koska jalkakäytäviä ei ole kummallakin puolella tietä. On myöskin tilanteita, joissa jalkakäytävä on kevyen liikenteen väylänä, ja silloin tontinomistaja ei joudu puhtaanapidosta vastaamaan mutta muussa tilanteessa kyllä. Jotta päästäisiin järkevään käytäntöön, pitäisi pyrkiä siihen, että kunnat hoitavat yleisessä käytössä olevien teiden puhtaanapidon kaikilta osin ja kiinteistöveron kautta ottavat tästä sitten korvauksen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

2) Hallituksen esitys laiksi makeis- ja virvoitusjuomaverosta annetun lain muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys 124/1998 vp

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. R i m m i : Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys 124 makeis- ja virvoitusjuomaverosta annetun lain muuttamiseksi on erittäin tervetullut lakiesitys. Makeis- ja virvoitusjuomaveroasia on sellainen, josta luopumista alan työntekijäjärjestö ja työnantajajärjestö ovat jo pitkään yhdessä vaatineet. Tällä verolla on kiistatta aika iso vaikutus.

Silloin kun Suomi liittyi EU:n jäseneksi, siihen aikaanhan erittäin määrätietoisesti myöskin kyseisten järjestöjen toimesta kamppailtiin sen puolesta, että makeis- ja virvoitusjuomaverosta, erikoisesti makeisverosta, luovuttaisiin. Kuitenkin Suomi silloin päätti pitää tuon veron voimassa. Silloinhan vedottiin valtiontaloudellisiin syihin, eivätkä nuo syyt varmastikaan perusteettomia tuossa tilanteessa olleet.

Makeisverolla on kuitenkin ollut kaiken aikaa erittäin kielteinen vaikutus ja erikoisesti kielteinen vaikutus kilpailulähtökohdista. 3,50 markkaa makeiskilolta on ollut hinta, joka ei ole voinut olla vaikuttamatta alan teollisuuden ja sitä kautta totta kai myös alan työntekijöiden määrään ja asemaan.

Makeiskaupassahan on hallituksen esityksen perusteluistakin löytyvän tiedon mukaan ollut myös sellainen tilanne, että siinä on ollut myöskin jonkin verran harmaata kaupankäyntiä. Tästä ovat erikoisesti olleet huolissaan makeisteollisuus ja tietenkin myös kauppa. Toivottavasti nyt tällä esityksellä saadaan tämä harmaa asia tältä osin korjatuksi.

Suomessahan myydään makeisia 64 miljoonaa kiloa. Tästä vain tuollainen 48 prosenttia, noin 31 miljoonaa kiloa, on kotimaista tuotantoa. On syytä nyt uskoa ja toivoa, että veron poistamisella on hyvinkin tervehdyttävä merkitys suomalaiselle teollisuudelle. Kannattaa muistaa, että suomalainen makeisteollisuus, vaikka ei olekaan mitään mammuttiteollisuutta, työllistää Suomessa tällä hetkellä pitkästi yli 2 000 työntekijää.

Toivon myöskin sitä, että makeisveron poisto vaikuttaa sen, että suomalaiset kuluttajat yhä useammin valitsevat suomalaisen tuotteen. Hallituksen esityksen perusteluissa myöskin kerrotaan siitä, että veron poistamisella on mitä todennäköisimmin vaikutuksia kotimaiseen makeismyyntiin ja alan työllisyyteen.

Arvoisa puhemies! Tähän hyvään asiaan sisältyy pieni huoli. Se huoleni on ainakin se, että olen huolissani siitä, kuinka muuttuvassa tilanteessa pärjäävät ksylitolimakeiset. Varmasti on tarpeellista kaikkien omalta osaltaan huolehtia siitä, ketkä asiaan pystyvät hiukankin vaikuttamaan, että ksylitolimakeisten terveydellisyystekijät pidetään esillä ja että niitä markkinoidaan laajasti kouluissa, kodeissa jne., koska se on varmasti koko kansakunnan ja ennen muuta lasten kannalta erittäin tärkeätä.

Arvoisa puhemies! Lakiesityksen toinen osa on virvoitusjuomavero. Tässähän esitetään sitä, että pientuotannosta perusvero poistettaisiin eli silloin, kun tuotetaan mehuja tai juomia alle 50 000 litraa vuodessa. Esityksestä voi olla sillä tavalla erittäin iloinen, että tällä esityksellä helpotetaan niin sanottua pientoimintaa ja myöskin avataan uusia mahdollisuuksia esimerkiksi maaseutuyhteisössä uutta ammattia tai sivuammattia harjoittaville taikka sitä ajatteleville marjankasvattajille ja -jalostajille. Tämä on erittäin myönteinen seikka, kun ajatellaan työllisyysnäkökul-

mastakin tätä asiaa, sillä myöskin maaseutuyhteisössä näitä työpaikkoja hyvin surkeasti ja välttämättä tarvitaan.

Arvoisa puhemies! Tässä yhteydessä en malta olla mainitsematta myöskin toisesta asiasta, joka elintarviketeollisuudelle olisi erittäin tärkeä. Tässä asiassa olen itse tämän eduskuntakauden aikana tuntenut voimattomuutta mutta siitä huolimatta tässäkin yhteydessä otan sen esille. Se on elintarvikkeiden arvonlisäveron alentaminen. Se ei ole esillä tulevassa budjettiesityksessä. Sitä, että se ei ole esillä, on perusteltu muun muassa sillä, että EU:hun liittymisen yhteydessä suomalaiset elintarvikkeet halpenivat. Se on osittain tosiseikka, osittain ei. Enkä ole utopisti enkä usko, että tämän hallituksen aikana enää tähän asiaan kyetään palaamaan huolimatta siitä, että tässä tilanteessa erikoisesti voitaisiin elintarvikkeiden arvonlisäveron alentamisella tehdä jotain myönteistä vallankin, kun mietitään, minkälaisissa vaikeuksissa elintarviketeollisuus ja elintarvikealan työntekijät alkavat olla Venäjän-viennin romahtamisen tähden. On tosiseikka se, että tänä päivänä neuvotellaan lomautuksista, jotka nekin ovat jo tosiseikkoja eikä enää pelkästään neuvotteluja. Mutta toivon, että viimeistään seuraava hallitus ottaa myös elintarvikkeiden arvonlisäveron alentamisen totena hattuun.

Ed. I h a m ä k i : Arvoisa puhemies! Hallitus esittää, että makeisverosta luovutaan, ja se on mielestäni oikeaan osunut toimenpide. Lisäksi hallitus esittää, että virvoitusjuomaveron osalta lakia muutetaan siten, että lakia ei perusveron osalta sovellettaisi pientuottajiin, jotka ovat lähinnä sivutoimisia ja osa-aikaisia. Tämäkin on oikea askel oikeaan suuntaan. Mutta saman tien olisi voinut kumota koko makeis- ja virvoitusjuomaveron ja saman tien olisi voinut luopua näiden verojen perinnästä. Verojen tuotto on valtiontaloudellisesti varsin vähäinen, mutta verot rasittavat etenkin lapsiperheiden elinkustannuksia ja suomalaista elintarviketeollisuutta.

Virvoitusjuomaveroa on kerätty 27 penniä litralta. Kuitenkin suurempi vaikutus on virvoitusjuomien niin sanotulla lisäverolla, jota voidaan kantaa 1 tai 4 markkaa litralta. Virvoitusjuomaveron ja varsinkin tämän lisäveron keräämistä on perusteltu sekä valtiontaloudellisilla että ympäristönsuojelullisilla seikoilla. Lähemmin tarkasteltuna kumpikaan peruste ei ole kestävä.

Virvoitusjuomaveron tuotto suhteutettuna muiden valmisteverojen tuottoon on häviävän pieni, ja lisäksi on oletettavissa, että virvoitusjuomaveron poisto lisäisi virvoitusjuomien menekkiä ja menetys olisi suhteellisen pian korvattavissa arvonlisäveron ja tuloverojen kertymisen kautta.

Mitä tulee virvoitusjuomaveroon sisältyvään pakkausveroon, niin sitäkinhän on perusteltu nimenomaan ympäristösyillä. Nämä perustelut eivät kuitenkaan ole kovin vakuuttavia, koska nykyisten järjestelmien ulkopuolelle on jo rajattu 70 prosenttia juomapakkauksista.

Ed. V ä i s t ö : Arvoisa puhemies! Kiinnitän huomiota virvoitusjuomaveron perimiseen. Tässä hallitus esittää oikean suuntaista ratkaisua, jolla pientuottajat vapautettaisiin perusverosta. Rajaksi on esitetty 50 000 litran tuotantomäärää kalenterivuodessa, jonka jälkeen vero perittäisiin koko määrästä.

Arvoisa puhemies! Tämä asia koskee muun muassa marjanviljelyä ja marjojen jalostajia. Kun hallitus esittää, että rajana olisi vain 50 000 litraa, niin käytännössä tämä määrä vastaisi 2—3 peltohehtaarin marjasadon jalostusta mehuksi. Tästä syystä mielestäni tätä rajaa tulisi korottaa niin, että perheviljelmät, 5—6 peltohehtaarin marjaviljelmät, voisivat kokonaan vapautua tämän virvoitusjuomaveron piiristä. Näin näiden yritysten kilpailukyky ja elinkelpoisuus paranisivat.

On totta, että tällä ehdotuksella varmaankin vaikutetaan jo nyt myönteisesti sivuelinkeinona ja satunnaisesti mehuja valmistavien asemaan, mutta uskon, että hallituksen tavoitteena on ollut poistaa kokonaan pientuotannon osalta verorasite niin, että muun muassa Pohjois-Karjalassa perheviljelmät voisivat jatkossa tuottaa ilman virvoitusjuomaveroa koko viljelmänsä marjasadon mehuksi.

Ed. S a s i : Arvoisa puhemies! Sinänsä on varmasti aina suosittua pyrkiä poistamaan veroja. Täytyy kuitenkin tässä yhteydessä kysyä, mikä on veropoliittisesti tarkoituksenmukaista. Onko tietyn makeutusaineen, jolla saattaa olla jopa terveyshaittoja, verotuksen poistaminen tarkoituksenmukaista yhteiskunnassa, jossa erityisesti pitäisi työnteon verotusta keventää?

Lähtökohta, minkä takia hallitus esittää tätä, on siinä, että eduskunta suuressa viisaudessaan vastoin hallituksen tahtoa vapautti ksylitolin makeisverosta. Pidimme sitä tarkoituksenmukaisena, koska suomalaisten arvioiden mukaan ksylitoli edistää hampaiden terveyttä ja tällä tavalla olivat terveyspoliittiset perusteet olemassa.

Kuitenkin Suomen tultua EU:n jäseneksi EU:n komissio katsoi, että tämä vääristää kilpailua, ja asiantuntijat ovat erilaisia kantoja ottaneet siihen, mikä ksylitolin terveysvaikutus on. Kaiken kaikkiaan uskon itse ksylitolin terveysvaikutuksiin ja tietysti, jos tämä laki hyväksytään, ksylitolietu joka tapauksessa poistuu. Ksylitolin ja terveyden kannalta ratkaisu on mielestäni huono ja epätarkoituksenmukainen.

Summahan sinänsä ei ole suuri, 160 miljoonaa markkaa. Sillä ei työnteon verotusta juuri kevennetä. Mutta joka tapauksessa herättää kysymyksiä se, onko tämä kaiken kaikkiaan verotuksen kehityslinjassa tarkoituksenmukainen ratkaisu.

Haluan myös korostaa sitä, että laki on neutraali kaikkien valmistajien suhteen. Se ei syrji suomalaisia eikä ulkolaisia tuottajia siitä syystä, että se kohdistuu kaikkiin Suomessa kulutettuihin makeisiin. Kaiken kaikkiaan tiettyjä hyviä yksityiskohtia tässä on, ja mitä tulee mehuihin, niin niiden vapauttaminen varmasti on tarkoituksenmukaista, jotta tällaista maaseudun sivuelinkeinon edistämistä pyrittäisiin edesauttamaan. Mutta kaiken kaikkiaan kehityslinjana kysyn, onko tarkoituksenmukaista aina alistua EU:lle vai pitäisikö joskus miettiä sitä, että voidaanko EU:ta vastaan myös taistella asioissa, joissa meillä on oma kansallinen intressi.

Ed. A i t t o n i e m i : Herra puhemies! Melkein säikähdin, kun huomasin, että eräiltä osin joudun olemaan samaa mieltä kuin ed. Sasi äskeisessä puheenvuorossaan.

Mutta ensinnäkin on todettava se, että tällä veron poistamisella on tietysti vahvat EU-perusteet. Siinä on ollut meillä erilaisia ristiriitoja näiden asioiden suhteessa EU:n suuntaan. Toisaalta myönnän sitten myös ehkä tämän kilpailullisen edun, mistä ed. Rimmi täällä puhui. Mutta kun täällä on todettu myös se, että tästä nyt sitten lapsiperheet kovasti hyötyvät, kun makeisten hinnat laskevat, niin pidän sitä aika perusteettomana sikäli, että olen varma, että näiden makeisten kilohinta ei tule kyllä 3,50 markkaa laskemaan vaan se pikkuhiljaa, niin kuin tavanomaisessa suomalaisessa käytännössä, liukuu tuonne vähittäismyyntihintoihin ja karkeista joudutaan maksamaan yhtä suuri hinta tulevaisuudessa kuin tänäkin päivänä.

Mitä tulee sitten tähän asiaan, että vaikka tässä on vain 160 miljoonaa markkaa laskettu valtion menettämäksi verotuotoksi, niin kyllä meillä vähän ongelmallista on se, että kaikessa vain EU-määräysten perusteella tai muuten toistuvasti tehdään laajoja päätöksiä siitä, että tällaisia verotuloja valtiolta poistetaan. Meillä oli aikanaan sellaisenaan äärettömän tarpeellinen lainojen leimaverojen poistaminen. Se oli jotakin miljardin markan luokkaa. Kuitenkin, koska yhteiskunta on tähän saakka velkaantunut, se tarvitsee rahansa, ja pitäisi tuloverotusta alentaa, niin mistä sitä tuloverotusta sitten alennetaan, jos jokaisesta paikasta vähennetään verotusta esimerkiksi valmisteverojen osalta. Hiukan sellaista hymistelyä tämä asia on, joka on kyllä tietysti tällä tavalla, niin kuin ed. Sasikin antoi ymmärtää, pohja pois. Ei kaikesta verotuksesta voida luopua, jos meinataan tässä yhteiskunnassa pitää pyörät pyörimässä.

Ed. V i r t a n e n : Arvoisa herra puhemies! On paljon puhuttu siitä, että nyt ei ole vaalibudjettia tulossa. Tässä on tietysti jokin aika epälooginen juttu, koska helposti tuntuu siltä, että valtio toimii nyt jonkinlaisena namusetänä. Haluan puuttua samaan asiaan kuin ed. Sasi, joka puhui asiaa äsken saunassakin Itävallan kuvausryhmälle suomalaisen saunan terveellisyydestä.

Perusteluissahan sanotaan näin kauniisti: "Makeisverosta luovuttaessa komissiolla ei myöskään enää olisi tarvetta jatkaa ksylitolimakeisten verovapauden rikkomismenettelyä, joskaan tämän verovapauden yhteisöoikeuden vastaisuutta ei ole EY:n oikeudessa todettu." Eli me olisimme voineet hyvin jatkaa tätä menettelyä. Mutta kun emme nyt jatka, me avaamme kilpailun näille epäterveellisille karkeille ja muille vastaaville. Tässä valtio toimii todella namusetänä.

Voisi sanoa, että ksylitolikeskustelu lähti meiltä päin, Kangasalta. Koululaisten valtuusto meni vielä EU:hun; oli oikein todella vahva painostus EU:ta kohtaan. Tässä on tavallaan takana todella tällainen ikävä, epälooginen kikkailu, joka johtaa siis epäterveellisyyteen myös hampaitten ja muiden tottumusten kannalta.

Toinen asia on sitten virvoitusjuomajuttu. Tämähän tavallaan taas sitten tukee tällaisia terveellisiä juomia ja elintapoja ja mahdollistaa hyvin monta yksilöllistä juomaa. Toisaalta olisi kyllä hyvä, jos me jotenkin palauttaisimme alkoholiprosenttia vähän ylemmäksi. Tutkimusten mukaan väitetään, että kun prosenttiraja olisi jossain siellä 2—2,5:ssä, joka olisi sitten sallittu 50 000 litrassa, se olisi vielä terveellisempää vanhemmallekin sydämelle.

Ed. H u o t a r i : Arvoisa puhemies! Lauantain karkkipäivä on osaltaan pelastanut lastem-

me hampaat jokapäiväiseltä happohyökkäykseltä. Toivon, että karkkipäiväkäytäntö nyt yhä edelleen jatkuu, vaikka makeisvero alentuukin.

Suomeen kuitenkin kohdistui yllättäen EU:n taholta happohyökkäys, kun EU:lle eivät kelvanneetkaan ksylitolituotteiden myönteiset vaikutukset hampaisiin. On lohdullista, että makeisveron kantamisesta luovutaan, mutta se ei silti poista ksylitolituotteiden hintaongelmaa.

Haluaisin puuttua vielä kotimaisen tuotannon kannattavuuteen, sillä käsitykseni mukaan suomalaiset makeiset eivät ole niin haitallisia terveydelle kuin ulkomailla tuotetut. Kun esimerkiksi vertasin ulkomaista ja suomalaista karamellipussia, niin ulkomaisessa oli seitsemän erilaista allergiselle lapselle haitallista aineosaa. Suomalaiset makeisvalmistajat ovatkin olleet vastuullisempia terveyskysymyksissä. Siksi toivon, kun lasten allergiat ovat lisääntyneet voimakkaasti, että suomalainen makeistuotanto pystyisi kilpailemaan ulkomaisten kanssa.

Ed. Ala-Nissilä: Arvoisa puhemies! Tämä todella liittyy osittain ksylitolin verovapauteen. Siinä suhteessa eduskunnassa tehtiin paljon töitä. Valtiovarainvaliokunnan verojaostossa ed. Lahti-Nuuttila oli erityisen aktiivinen. Valitettavasti EU:ssa tämä linja ei menestynyt ja tässä suhteessa onkin syytä kritisoida EU:n viranomaisia.

Mitä tulee itse asiaan, sokeriveron poistamiseen, niin minä pidän tätä kuitenkin perusteltuna siinä mielessä, että muissa EU-maissa ei ole enää vastaavaa lainsäädäntöä. Alkaa olla erittäin vaikea valvoa tämän veron suorittamista. Muutoinkin kokonaisuutena vero on osin vanhentunutta verolainsäädäntöä. Siinä mielessä hyväksyn hallituksen esityksen. Olen itse asiassa aikanaan tehnyt aloitteenkin omissa nimissäni tämän suhteen.

On paikallaan, että virvoitusjuomaveron osalta, joka lähinnä jää pakkausteknisistä syistä ehkä olemaan, on tällainen porrastus pienimuotoista marjamehutuotantoa vastaan. Sitä porrasta olisi varmasti syytä nostaakin sillä tavalla, että se todella tukisi maaseudulla tapahtuvaa sivuelinkeinotoimintaa.

Ed. Kekkonen: Herra puhemies! Minusta makeisveron poistaminen on pitkässä juoksussa erittäin hyvää kehitystä. Olen ymmärtänyt, että asiasta ollaan hyvin lavealti samaa mieltä tässä salissa. Sitä paitsi alan teollisuus ja alan työntekijät suhtautuvat suurin piirtein yhdenmukaisesti tähän kehitykseen, joten voidaan nähdä, että tässä on löydettävissä sellainen konsensus, jota kannattaa vaalia tietysti monessa muussakin asiassa.

Ksylitolikysymys kieltämättä muodostaa vähän pulmallisen yksityiskohdan. Mutta en näkisi mahdottomana, etteikö sekin olisi ratkaistavissa sillä tavalla, että me kaikki sen voimme hyväksyä. Terveydelliset seikat, terveydelliset syyt puhuvat ksylitolin puolesta, ja ne tietenkin ovat sen sortin asioita, jotka käyvät ylitse monen muun pienemmän asian, vaikka näillä pienemmillä asioilla olisi fiskaalistakin merkitystä.

Yksityiskohta, joka lainsäädännön perusteluissa on pistänyt silmään, on se, että on olemassa ikään kuin harmaata karamellien tuontia. Nyt olisi pidettävä sillä tavalla pää kylmänä, että se keskustelu, mitä käydään karamelleista, ei menisi yhtä suureksi hullutteluksi kuin se keskustelu, mitä käydään verovapaasta alkoholista. Asiat kannattaisi pitää omissa mittasuhteissaan.

Aivan kuten alussa sanoin, arvoisa herra puhemies, minusta tämä lainsäädäntö on perussuunnaltaan aivan oikea.

Ed. Rehn: Arvoisa puhemies! Vahvojen EU-perusteiden lisäksi makeis- ja virvoitusjuomaveromuutos on aiheellinen myös muista syistä, joita jo on mainittukin. Kilpailua vääristävä etu ulkomaisille makeisille poistuu, ja lapsiperheet varmaan myös ilahtuvat muutoksesta, kun makeisten hinnat mahdollisesti vähän laskevat.

Makeisten kulutus saattaa lisääntyä, ja se on hampaita ajatellen miinusmerkkinen asia, mutta luultavasti kulutuksen kasvu on hyvin tilapäinen.

Tärkeä merkitys tällä on sen sijaan niille monille perheille, jotka tarvitsevat joko maaseutuyrittäjyyden oheen taikka korvaavana elinkeinona tai lisäansiona pienimuotoista yrittäjyyttä. Joten tämä on erittäin kannatettava muutos.

Ed. Rimmi: Arvoisa puhemies! Ilmeisesti puheenvuorossani unohdin kertoa siitä, että tällä on myönteinen vaikutus paitsi kotimaan markkinoihin myös ennen muuta varmastikin suomalaisen makeisteollisuuden vientiin. Suomalainen makeisteollisuus on erittäin tunnustettua ja tunnettua laadultaan myös ulkomailla, ja nyt varmastikin hintakilpailullisesti tilanne paranee.

Mitä tulee siihen, siirtyykö alentunut hinta makeispussiin tai suklaalevyyn, se on tietysti pitkälle teollisuuden asia, mutta olen kuullut teollisuuden suunnasta sellaisia viestejä, että heillä on valmiuksia siirtää veronalennuksesta tulevaa hyötyä myös kuluttajahintaan.

Mitä tulee suomalaisten makeisten laatuun, ed. Huotari otti sen puheenvuorossaan esiin. Se on todella hyvin huomionarvoinen seikka, ja toivoisin, että esimerkiksi arvoisat kollegat makeisia ostaessaan ihan vaikka kiinnostuksesta katsoisivat, kuinka suuria eroja tuotteiden laadussa todella on ainakin pakkauksessa olevien tuoteselostusten mukaan.

Ed. T i u s a n e n : Arvoisa herra puhemies! Siitä, mihin ed. Rimmi lopetti, on hyvä jatkaa. Nimenomaan makeiset pahimmillaan sisältävät sen ylimääräisen kalorimäärän lisäksi, mikä niissä on, myös väriaineita ja erilaisia lisäaineita, joiden vaikutus esimerkiksi jo mainittuun yliherkkyyteen, allergisoitumiseen, on kiistaton. Se on osa kemikalisoitumista, kun erilaisiin ravinteisiin, myös makeisiin, lisätään kaikkia mahdollisia väriaineita, säilymiseen liittyviä aineita jne. Se on yksi asian osa.

Toinen ja hyvä puoli on tietysti se, että ksylitoli nousisi keskeiseksi makeuttamisaineeksi. Se on aivan toista kuin tavallinen sokeri, glukoosi, mitä tavanomaisissa makeisissa on. Se ei ole vain hampaiden eikä lasten ongelma, vaan se on koko väestön ongelma. Arvoisa puhemies, tiedämme toki, että me kaikki, ei vain lapset vaan myös aikuisväestö, syömme makeisia.

Toisaalta 160 miljoonaa markkaa jää tulematta, mutta sehän on tietysti pois käyttäjiltä, ja näin ollen tämä helpottaa niiden ihmisten asemaa, jotka kuitenkin käyttävät makeisia. Tuskin niiden käyttö niin kamala ongelma on, kunhan se vain on kohtuullista.

Ed. V i r t a n e n : Arvoisa herra puhemies! Ettei jäisi väärää käsitystä — kun valo alkoi puheen päättymiseksi välkkyä — kannatan kyllä tätä poistoa. Mutta juuri terveellisen vaihtoehdon, ksylitolin ja muitten, jutut olisi ratkaistava. Sanotaan nyt, että makeisten käyttöön liittyy moni muukin asia, ei ainoastaan hampaat. Myös mahataudit ovat lisääntyneet ja tv:n jatkuva katselu on lisääntynyt ja lapset ovat väsyneempiä ja muuta vastaavaa. Ed. Tiusanen puhui kemiasta; koko elintapa-ajattelu liittyy tähän juttuun, ja tästä voi saada väärän signaalin, että nyt sitten vaan heikennetään terveellisten ja parempien tuotteiden markkinointia, mutta silloin olemme väärillä jäljillä.

Harmaasta taloudesta sanoisin sen, että äitini on vanha karkin ja suklaan asiantuntija ja ei oikein tahdo syödä virolaisia tai venäläisiä tuotteita, vaikka niitä ihan laillisestikin hänelle yrittää tuoda. Kirpputoreilla ja muualla myytävät harmaatuontikamat eivät kyllä pärjää suomalaisille. Siinä mielessä suomalainen laatu kyllä näyttää voimansa. En usko harmaan tuonnin juttuun kauheasti.

Ed. I h a m ä k i : Arvoisa puhemies! Haluan vielä puuttua virvoitusjuomaveron niin sanottuun lisäveroon, joka on 1—4 markkaa litralta. Tätä niin sanottua pakkausveroa on perusteltu ympäristösyillä. Siinä on yksi merkillinen ongelma. Jos juoman kivennäisainepitoisuus on yli 500 milligrammaa per litra, siitä menee lisävero, jos kivennäisainepitoisuus on alle 500 milligrammaa per litra, se on jo nyt verovapaa. Raja on täysin keinotekoinen ja ilmeisesti verojaostossa keksitty. Raja ei ole mitenkään perusteltu, koska jo nykyisissä järjestelmissä sen ulkopuolelle jää noin 70 prosenttia juomapakkauksista.

Ed. A i t t o n i e m i : Herra puhemies! Tämä on makea keskustelunaihe eikä meinaa päättyä millään, ja minä onneton tulin saliin, ennen kuin ed. Tiusanen ehti lopettaa puheenvuoronsa. Hän antoi ymmärtää, että kansalaisten ja lasten suut tulevat nyt halvemmalla makeaksi, jos oikein ymmärsin. Ei, ed. Tiusanen, ei tule. Tämä veroalennus, joka tästä tulee, menee teollisuuden taskuihin ja sillä siisti, siis makeiskapitalistin taskuihin, ja pienet lapsukaiset ja heidän vanhempansa eivät hyödy tästä makeishommasta markkaakaan. Mutta valtio häviää 160 miljoonaa markkaa, joka voitaisiin käyttää johonkin muuhun sen sijaan, että se laitetaan makeisteollisuuden taskuihin.

Ed. V ä h ä n ä k k i : Herra puhemies! Minä tervehdin myös ilolla lakiesitykseen sisältyviä muutoksia. Se on jälleen kerran hyvä osoitus siitä, että hyvä hallitus, joka on saanut maan talouden kuntoon ja tasapainoisen budjetin, haluaa myös ojentaa perheen pienimmille lämpimän kätensä tätä kautta.

Erityisen tärkeänä, vakavasti ottaen, toteaisin makeisteollisuudessa ja erityisesti virvoitusjuomapuolella työskentelevät pienyritykset. Nythän pyrimme monenlaisilla tukitoimenpiteillä turvaamaan pienyritysten toiminnan varsinkin maaseudulla, mutta nimenomaan verotuksen pienentäminen tuotannon yhteydessä on se tärkein ja merkittävin tekijä.

Mitä ksylitoliin tulee, toki se säästää hampaita, mutta hyvin paljon makeistuotteita käytetään myös ravintona, ja silloin nimenomaan perinteel-

linen sokeri on siinä se merkittävin aine. Ksylitolissa ei ole läheskään sitä voimaa, niin kuin sanotaan.

Ed. H u o t a r i : Arvoisa puhemies! Irtokaramellit ovat yhä suositumpia lasten keskuudessa, mutta näissä on, ikävä kyllä, liian vähän ksylitolituotteita. Ongelmana on se, että makeisissa ei ole tuoteselosteita, joten niistä ei tiedä, mitä ne yleensä sisältävät, eikä myöskään sitä, ovatko ne kotimaista vai ulkomaista tuotantoa. Sen vuoksi toivoisin, että suomalainen makeisteollisuus nyt sen osan, mitä se ei tuo suoraan hinnanalennukseksi, käyttäisi irtokaramellien tuotekehittelyyn ja sitä kautta toisi sinne myös ksylitolituotteita.

Ed. S a a r i n e n : Arvoisa herra puhemies! Kuten huomaamme, otamme pienen askeleen siinä verotuksen harmonisointiprosessissa, joka liittyy niihin tavoitteisiin, joita EU:ssa on asetettu. Suomi on koettanut tässä jonkun verran pelata aikaa ja on siinä johonkin mittaan asti onnistunutkin. Nyt joudumme antamaan periksi ja poistamaan tämän veromuodon.

Pyysin puheenvuoron oikeastaan vastatakseni ed. Ihamäelle, kun hän ikään kuin heitti, että tällainen kivennäisainepitoisuusnormi olisi verojaoston keksintöjä. Se normi on ongelmallinen, se myönnettäköön, koska siinä kotimaiset lähdevedet joutuvat aika vaikeaan asemaan. Niihin kohdistuu kohtuutonta verotusta tätä kautta. Täytyy sanoa, ettei verojaosto ollut kyllä näin kekseliäs, vaan tämä on hallinnossa valmisteltu ja hallituksen esitykseen liittyvä normi, niin vaikea ja epälooginen kuin se tässä yhteydessä on, jos tilannetta katsotaan esimerkiksi Heinolan suunnalla olevan lähdevesiyrittäjän näkökulmasta.

Mehän yritimme löytää tähän viime keväänä myös verojaostossa ratkaisua, mutta siellä tuli kyllä tavallaan karhu vastaan, kun menimme sutta pakoon, koska myös suuret kansainväliset yritykset ovat samoilla markkinoilla ja lähdevesiongelma, joka tähänkin asiaan liittyy, ei löytänyt vielä ratkaisua.

Ed. T i u s a n e n : Arvoisa puhemies! Tuohon, mihinkä ed. Aittoniemi viittasi, totean, että kyllä salin oikealla laidalla — ja myös keskellä — yleensä ollaan sitä mieltä, että meidän teollisuutemme on vastuuntuntoista jne. Kyllähän tässä tietysti pitää siitä lähteä, ettei minkään laatuisen kapitalistin suuhun joudu se 160 miljoonaa markkaa, jonka tässä nyt ikään kuin toivotaan jäävän keräämättä tavallisilta kuluttajilta. Se positiivinen puoli tässä asiassa on.

Se, mikä liittyy yleensä glukoosin ja muun väärinkäyttöön, on kai sitä, että yhä useammin ehkä annetaan karkkipussi lapsille, kun on nälkä, eikä oikeata ruokaa. Se on se aito ongelma tässä asiassa, ed. Aittoniemi. Jos huolenne on sen suuntainen, se on aivan aito. Sen tyyppistä menettelyä ja käyttäytymistä ei pidä hyväksyä eikä ajatella, että glukoosi, mihinkä ed. Vähänäkki viittasi, olisi jokin perinneravinto, jota pitäisi aina nälkäänsä syödä. Puhemies suonee, että totean, että glukoosin, siis puhtaan sokerin, syöminen rasittaa ihmisen elimistöä hyvin voimakkaasti, nimenomaan ihmisen haimaa.

Ed. I h a m ä k i : Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys on oikean suuntainen EU-harmonian suuntaan, ja joka tapauksessa haluan, että tämä makeis- ja virvoitusjuomavero kokonaan poistettaisiin.

Ed. Saariselle haluan vielä tässä puheenvuorossani todeta sen, että jos pakkausveron rajaa, kivennäisainepitoisuus 500 milligrammaa per litra, ei ole verojaostossa keksitty, niin hyvä on. Toivottavasti raja voidaan verojaostossa kuitenkin poistaa, koska se on todellakin täysin keinotekoinen.

Ed. L a a k s o : Herra puhemies! On tietenkin aivan totta, että tämän lakiesityksen taustana on pyrkimys harmonisoida verotus Euroopan unionin kanssa, ja Suomi on tekemässä näin niiden huomautusten takia, mitä Euroopan unionin taholta on tehty. Mutta pelkkää toivetta ja kuvitelmaa on, että makeisten tai virvoitusjuomien hinta mahdollisesti tämän veron alentamisen tai poistumisen tuloksena halpenisi. Suomessa on, kuten me tiedämme, yrityksillä ja kaupalla täysin vapaa oikeus ottaa ne hinnat, mitä ne itse pitävät tarpeellisina. On vain toive, jonka poliitikot asettavat nyt ikään kuin perustellakseen tätä harmonisointikehitystä, että muka hinnat alenevat. Ei meillä ole minkäänlaista todistetta siitä, että näin todellisuudessa tapahtuu. Hinnat ovat niin korkeat kuin kulloinkin sielu sietää.

Ed. P e k k a r i n e n : Arvoisa puhemies! Kaksi näkökohtaa. Ensinnäkin kernaasti yhtyy tuohon, mitä ed. Saarinen tästä historiasta kertoi.

Toinen näkökohta, jonka tässä haluan ääneen lausua, koskee juuri tätä harmonisointitarvetta ja -perustetta. On varmaan tässä tapauksessa

paikallaan kulkea tähän suuntaan. Mutta yleisesti ottaen toivoisi, että Suomen hallitus osaltaan edellyttäisi, että EU kulkee niihin harmonisoinnin suuntiin, jotka yleisen eurooppalaisen kehityksen kannalta ovat välttämättömiä.

Tässä erityisesti tarkoitan sitä, että Euroopan unioni katsoo sormien läpi sitä veroparatiisien kehtoa, joka eräiden Euroopan maiden helmojen huomissa tällä hetkellä rehottaa kaiken aikaa. Kymmeniä miljardeja markkoja, kenties vielä paljon suurempiakin summia, kulkee tosiasiassa eräänlaisen verosuojelun ja epäneutraliteetin ja kaiken harmonian ulkopuolella olevan menettelyn kautta. On aivan käsittämätön tilanne, että tällainen sallitaan. Suomen hallituksen pitäisi ryhtyä toimenpiteisiin tällaisten porsaanreikien tukkimiseksi mahdollisimman pian.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

3) Hallituksen esitys laiksi kehitysalueelle tehtävien investointien korotetuista poistoista annetun lain muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys 125/1998 vp

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. A u l a : Arvoisa puhemies! On hyvä, että tämä kehitysalueilla tehtävien investointien korotettuja poistoja koskeva laki saa jatkoa. Siihen sisältyy kuitenkin eräs puute, johon toivon valtiovarainvaliokunnan kiinnittävän huomiota ja mielellään sen korjaavan. Puute on lain 3 §:ssä ja koskee matkailuyrityksen määrittelyä.

Tässä laissahan matkailuyrityksiksi on määritelty majoitusliikkeet ja niiden yhteydessä toimivat ravitsemusliikkeet, mutta matkailun ohjelmapalveluyrityksiä ei ole sisällytetty tämän lain mukaisen matkailuyrityksen määritelmään, vaikka kuitenkin ohjelmapalveluiden rooli matkailussa on viime vuosina voimakkaasti korostunut. En näe mitään perustetta sille, että ohjelmapalveluyritysten investointeja ei kohdeltaisi samalla tavalla kuin varsinaisten majoitusliikkeitten tai ravitsemusliikkeitten.

Tämä asia oli esillä myös viime syksynä ja tein asiasta lakialoitteen. Valtiovarainvaliokunta tuolloin päätyi hylkäämään aloitteen, mutta korosti, että jos tätä lakia jatketaan vuoden 1998 jälkeen, on selvitettävä, onko tarkoituksenmukaista sisällyttää lain piiriin ohjelmapalveluyritykset tai matkailuun vastaavalla tavalla liittyvät yritykset. Kun luin tämän lakiesityksen perustelut, olin hämmästynyt siitä, että tässä ei ole minkäänlaista mainintaa tai pohdintaa ohjelmapalveluyritysten osuudesta tai matkailuyritysten määritelmästä.

Toivon, että valtiovarainvaliokunta pyytää kauppa- ja teollisuusministeriöltä tai valtiovarainministeriöltä vastaavat vaaditut selvitykset ja mielellään korjaa tätä 3 §:n määritelmää niin, että myös ohjelmapalveluyritykset pääsevät tämän lain piiriin. Tulen tekemään uudelleen sen lakialoitteeni, jonka tein viime syksynä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

4) Hallituksen esitys laiksi merenkulun veronhuojennuksista annetun lain 6 ja 14 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys 126/1998 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

5) Hallituksen esitys laeiksi arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys 127/1998 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti talousvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausunto.

6) Hallituksen esitys valtioneuvoston lainanottovaltuuksista vuonna 1999 ja valtion markkamääräisen arvo-osuusmuotoisen velkakannan muuttamisesta euromääräiseksi 1.1.1999 alkaen

Hallituksen esitys 128/1998 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

7) Hallituksen esitys laeiksi tuloverolain, tuloverolain 77 §:n muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen, verotusmenettelystä annetun lain 16 §:n ja verontilityslain 12 §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys 129/1998 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Ala-Nissilä: Arvoisa herra puhemies! Olemme tuloverolaissa ja siihen liittyvissä laeissa, ja on tärkeätä, että siitä voimme käydä keskustelua. Hallitushan jo viime keväänä toi merkittävimmät verolait päätettäviksi ja verotuksen muutokset yritettiin hoitaa kevään aikana. Nyt on kuitenkin tuloverolaki avattu tältä osin ja mielestäni on hyvä, että voimme verotuksesta keskustella. Tässä on kyseessä lähinnä työmatkavähennysten pieni tarkennus, joka on hyvä asia. Tosin tältäkin osin hallituksen saldo jää verotuksen kiristämisen puolelle.

Arvoisa puhemies! Tuloverotuksessa tämä vaalikausi on ollut mielestäni hyvin passiivisen veropolitiikan kautta. Edellisellä vaalikaudella tehtiin monia rakenteellisia verouudistuksia. Tällä vaalikaudella on oikeastaan vain energiaverotusta uudistettu ja sitäkin ympäristövaikutuksiltaan väärään suuntaan. (Ed. Elo: Sitä on kiristetty kovasti!)

Työn verotusta on jossain määrin kevennetty, kaiken kaikkiaan 13 miljardia. Samaan aikaan on muun muassa välillisiä veroja nostettu 8 miljardia. Veroastehan nousi ennätystasolle tällä vaalikaudella, korkeammaksi kuin se on koskaan Suomen historiassa ollut. (Ed. Kekkonen: Ei pidä paikkaansa, ei todellakaan!) — Ed. Kekkonen, tämä pitää aivan varmuudella paikkansa. Ensi vuodelle veroaste hivenen laskee, mutta se oli tällä vaalikaudella korkein, mitä se on ollut koskaan Suomen historiassa.

Suurin ongelma mielestäni on se, että verotusta ei ole uudistettu työllisyyden suuntaan. Ei ole painotettu verokevennyksiä määrätietoisesti matalapalkkaisiin, pieni- ja keskituloisiin, eikä ole otettu järkeviä verokannustimia mukaan. Toinen ongelma on se, että myös kansalaisnäkökulma on jäänyt vajaaksi. Kun verokevennykset ovat markkamääräisesti painottuneet suurempituloisten suuntaan, kun toisaalta ansiotulovähennys on kokonaan poistettu sosiaalisista tulonsiirroista ja kun verovähennykset on poistettu, tämä on johtanut aika epäoikeudenmukaiseen tilanteeseen eräissä pienissä tuloissa. Onkin niin, että Tampereen yliopiston erään tutkijan mukaan 250 000 ihmistä on sellaisia, jotka maksavat veroja ja saavat toimeentulotukea. Ihmiset joutuvat tässä tilanteessa käyttämään toimeentulotukea verojensa maksuun, mikä on älytön tilanne, ja tällaisten köyhyysrajan alapuolella olevien ihmisten tilannetta verotus heikentää.

Keskusta on koko vaalikauden esittänyt määrätietoisesti verotuksen uudistamista. Ryhmämme tulee jättämään nyt aloitteen kolmelta osin. Mielestämme ensinnäkin työmatkavähennys, jota hallitus on kiristänyt, tulisi muuttaa siten, että omavastuu tulee takaisin 2 500 markkaan ja yläraja nousee tuntuvasti esimerkiksi ainakin 24 000 markkaan. Tällä vaalikaudellahan on bensiinin hintaa korotettu kaksi kertaa, työmatkoihin kohdistuvana arvonlisäveroa on korotettu ja myös ajoneuvoveron korotus on tapahtunut. Se, että tällä vaalikaudella nostettiin työmatkavähennyksen ylärajaa, oli hyvä asia, mutta kun samaan aikaan alarajaa nostettiin 500 markalla, niin tätä kautta työmatkavähennyksen muutos kiristi verotusta 110 miljoonaa markkaa. Nyt tämäkään korjaus, mikä tässä on, ei vielä poista koko kiristystä, vaan työmatkavähennysten kautta on tällä vaalikaudella tuloverotusta kiristetty.

On syytä muistaa, että työmatkavähennyshän on ollut ennallaan 80-luvun puolivälistä lähtien, jolloin se on reaalisesti puolittunut. Toisaalta työsuhteet ovat entistä lyhytaikaisempia. Ei voida kohtuudella muuttaa työn perään, vaan olisi järkevää, että voitaisiin kannustaa ihmisiä hakemaan töitä toiselta paikkakunnalta.

Tässä hallituksen esityksessä on nyt se myönteinen puoli, että tähän tulee tietty jousto siten, että työttömyysjakso huomioidaan eikä omavastuun raja tule vastaan sellaisissa tapauksissa, joissa on ollut työttömyyttä.

Keskusta tältä osin yhtyy omassa aloitteessaan tähän.

Esitämme myös sitä, että kakkosasunnosta tapahtuvat työmatkat tulisi ottaa huomioon sellaisissa tapauksissa, joissa joudutaan muuttamaan toiselle paikkakunnalle sekä hankkimaan sieltä asunto ja työmatkakustannuksia kuitenkin aiheutuu molemmista asuinpaikoista.

Esitämme siis, että työmatkavähennyksen alaraja palautettaisiin ennalleen ja työmatkavähen-

nyksen yläraja nostettaisiin 26 000 markkaan. Se olisi välttämätön korjaus, mikä pitäisi tehdä.

Myös ansiotulovähennyksen tulisi mielestämme olla tehokkaampi, kuten muun muassa SAK on esittänyt. Esitämme, että se nostettaisiin yli 10 000 markkaan ja että se kohdistettaisiin nimenomaan vielä voimakkaammin pieni- ja keskituloisiin.

Tässä tilanteessa, kun verotusta ja sosiaaliturvaa ei ole yhteensovitettu, ongelma on nimenomaan eräissä sosiaalisissa tulonsiirroissa. Jos ajattelen vaikka äitiyspäivärahan, sairauspäivärahan tai alimman työttömyyspäivärahan saajia, niin monta kertaa he joutuvat maksamaan valtiolle tuloveroja. Tämä heikentää heidän tilannettaan. Nyt, kun yhteensovitusta ei ole suoritettu, tässä tilanteessa ansiotulovähennys pitäisi ulottaa myös alimpiin sosiaaliturvaetuuksiin.

Keskusta on myös toistuvasti esittänyt, että kotityön verovähennysoikeus pitää ulottaa koko maahan. Onhan aivan älytön tilanne — veroministeri Skinnarikin sen tunnustaa — että vain toisessa puolessa Suomea on kotityön verovähennysoikeus. Tällä tavalla ansiotuloverotus on erilaistettu ihmisten asuinpaikan mukaan. Tämä on älytön tilanne mielestämme. Kyllä verovähennysoikeus pitää ulottaa koko maahan nopeasti ja sitä pitää korottaa ainakin 10 000 markkaan saakka, jolloin voimme saada tehoa tähän vähennykseen, verokannustimeen. Tällä tavalla voimme työllisyyttä parantaa. Voimme helpottaa perheiden arkea ja voimme myös hillitä harmaata taloutta.

Arvoisa puhemies! Laajemminkin verotusta pitää uudistaa nimenomaan työllisyyden ehdoin. Meillä on laaja matalapalkkaisten työttömien joukko. Pitkäaikaistyöttömät ovat usein ihmisiä, joilla koulutus ei ole kovin laaja, ja he työllistyisivät lähinnä matalapalkka-aloille palvelusektorille. Totta kai koulutuksenkin avulla pitää tämän ryhmän työllistämistä edistää. Meillähän laaja työttömyys nousee 600 000 henkeen.

Tänä päivänä monissa tapauksissa työttömyys kohdistuu myös perheisiin ja myös perheiden lapset ovat työttömyyden kohteena tosiasiallisesti. Verotuksen keinoin pitäisi välttämättä myös pyrkiä verokiilaa leikkaamaan siten, että työllisyys voisi olla parempi. Mielestäni se tapahtuisi niin, että me vielä painotetummin kohdistaisimme verokevennyksiä matalapalkkaisiin, ja myös toista kautta siten, että työnantajien palkkasidonnaisia kustannuksia alennettaisiin matalapalkkaisten osalta. Tästä on esitetty malleja muun muassa EU:n piirissä. Tätä työtä ja selvityksiä on tehty Vattissa jnp. Molemmilla keinoin meidän pitäisi voida toimia niin, että verokiilaa voitaisiin leikata.

On vielä kolmaskin alue, arvonlisäverokysymys. Viime vaalikaudella arvonlisävero tuli liian kattavasti palvelualoille korkealla verokannalla, se on todettava. Nyt pitäisi sellaisia palvelualoja, jotka ovat hyvin työvaltaisia ja jotka myyvät palvelujaan suoraan kuluttajille, nostaa esille ja pyrkiä niiden arvonlisäverokantaa laskemaan.

Me tiedämme, että tämä on EU-tason kysymys. Tänäänkin Suomessa on tästä keskusteltu ymmärtääkseni lähinnä ravintola- ja hotellipalvelujen osalta. On ollut ulkomaistakin asiantuntijavoimaa Suomessa ja on hyvä tätä keskustelua käydä.

Arvoisa puhemies! Haluan lopuksi todeta, että on kolme sektoria: matalapalkkaisten verokevennykset, työnantajakustannusten porrastaminen matalapalkkaisten työtä suosivalla tavalla ja arvonlisäverokannan selektiivinen laskeminen silloin, kun se voidaan todeta järkeväksi nimenomaan työllisyyden näkökulmasta. On selvää, että tämä merkitsee verotulojen menetyksiä, mutta toisaalta on selvää, että voimme verotusta uudistaa osana vielä laajempaa uudistusohjelmaa, työreformia, jolloin saamme työllisyyttä paremmaksi ja tätä kautta myös liikkumavaraa työn verotuksen keventämiseen. Tavoitteena on tietysti kaikkien suomalaisten työn verotuksen keventäminen.

Valitan sitä, että hallitus on näperrellyt pienellä esityksellä ja tämä vaalikausi jää sittenkin verotuksen kehittämisen mielessä välikaudeksi. Ensi vaalikaudella työn verotusta pitää hyvin määrätietoisesti uudistaa.

Ministeri S k i n n a r i: Arvoisa puhemies! Hallitus ei suinkaan verotuksen osalta ole tuloveronkaan kohdalla mitenkään näperrellyt, vaan kun ensi vuoden alussa voimaan tulevat veronalennukset otetaan inflaatiotarkistus mukaan luettuna huomioon, kaiken kaikkiaan verotusta on alennettu noin 16 miljardilla markalla ja se tässä valtiontaloudellisessa tilanteessa on ollut erittäin merkittävä asia. Tätä linjaa on tarkoitus nyt tässäkin tuloverolain muutosesityksessä edelleen viedä eteenpäin. Nämä ovat sellaisia muutoksia, jotka eivät muodostu esteeksi sille, että uudet verokortit voidaan ottaa käyttöön todellakin 1 päivänä tammikuuta ensi vuoden alusta. Yksittäisen kansalaisen kannalta näillä uudistuksilla on merkitystä, vaikka tietysti opposition

tehtävänä onkin laittaa aina vähän paremmaksi, kuin hallitus esittää, niin kuin matkakulujen verovähennysoikeuden osalta äsken kuultiin. Joka tapauksessa niin pätkätyöntekijöiden kuin muidenkin osalta markkamäärien tarkistaminen sekä ylärajan osalta että pätkätyön omavastuun osalta on erittäin merkittävä asia, joka liittyy työllistämiseen.

Tässä tuloverolain uudistuksessa on myös säännös siitä, millä tavoin voidaan nyt verotuksellisesti oikeudenmukaisemmin järjestää niiden henkilöiden matkakustannukset ja muu verotus, jotka esimerkiksi MeritaNordbankenin palveluksessa ollessaan joutuvat matkustamaan hyvin usein Helsingin ja Tukholman välillä. Tämä on muodostunut verotuskäytännössä nyt ongelmaksi. Tässä hallitus ehdottaa, että työnantaja voisi korvata verovapaasti matkustamis- ja majoituskustannukset toissijaiselle työpaikalle. StoraEnso on seuraava iso yritys, jossa tulee saman tyyppinen tilanne.

Viitaten myös eiliseen keskusteluun, kun täällä kaivattiin hallituksen toimenpiteitä ylivelkaantuneiden ja tässä tapauksessa takaajien aseman parantamiseksi, tässä tuloverolain uudistuksessa hallitus nyt ehdottaa, että takaaja saisi vähentää elinkeinotoimintaan tai maatalouteen liittyvän velan korot siitä alkaen, kun päävelallinen on todettu maksukyvyttömäksi. Tällä tavoin säännös kattaisi ne takaustilanteet, joissa takaajan vastattavaksi tulleet velat ovat yleensä olleet suurimmat. Tämä on nyt viimein vastaantulo myös takaajien osalta, joista monet ovat 90-luvun talousmyllerryksessä joutuneet kohtuuttomiin tilanteisiin ilman, että heillä on ollut samoja oikeuksia kuin monilla muilla.

Tässä puututaan myös kurssivoittoihin. Verovelvolliset eivät yleensä ole ilmoittaneet pieniä kurssivoittoja veroilmoituksella, vaikka ne ovatkin veronalaista tuloa. Suomen markan ja muiden euroalueen maiden kansalliset valuutat kiinnitetään euroon peruuttamattomasti kiinteällä muuntokertoimella ensi vuodenvaihteessa. Kurssivoittoja voi siten syntyä euroon siirtymisen johdosta tai myös muutoin. Tämän vuoksi on tarkoituksenmukaista, että ei selvitetä kaikkia pieniä kurssimuutoksia. Tämän vuoksi hallitus ehdottaa, että pienet, enintään 3 000 markan suuruiset kurssivoitot olisivat verovapaita luonnollisille henkilöille.

Myyntivoittoverotuksen omistusaikaa koskeva säännös ei ilman lainmuutosta olisi koskenut tilannetta, jossa yhdistys muutetaan osuuskunnaksi. Siten esimerkiksi Helsingin Puhelinyhdistyksen muuttuminen osuuskunnaksi katkaisisi ilman eri sääntelyä omistusajan. Yhdenvertaisuuden vuoksi hallitus ehdottaa, että taloudellisen yhdistyksen muuttaminen tasejatkuvuutta noudattaen osuuskunnaksi olisi rinnastettavissa muihin toimintamuodon muutoksiin myyntivoittoverotuksessa. Vastaava muutos on jo tänä vuonna tehty tuloverolakiin sitä tilannetta varten, että osuuskunta muutetaan osakeyhtiöksi. Tämä on myös käytännön sanelema asia.

Huippu-urheilijoille maksettava valmennus- ja harjoitteluapuraha on ollut määräaikaisen lainsäädännön perusteella verovapaata vuodesta 95 alkaen. Apurahaa on saanut kerrallaan 30 urheilijaa 5 000 markkaa kuukaudessa. Opetusministeriö on nimennyt urheilijat. Koska tämä apurahajärjestelmä on osoittautunut toimivaksi, hallitus esittää tätä vakinaistettavaksi.

Palkan verovapautta koskevan kuuden kuukauden säännön siirtymäaikaa ehdotetaan vielä jatkettavaksi vuodella. Tämä liittyy erityisesti Venäjän-projektivientiin ja siihen, että Suomen ja Venäjän välinen verosopimus ei ole vielä voimassa.

Arvoisa puhemies! Tässä pääkohdat hallituksen tuloverolakiesityksestä.

Ed. A i t t o n i e m i : Herra puhemies! Nämä hallituksen esitykset työmatkojen vähennysoikeutta koskien ovat erittäin positiivisia. Niissä on tietenkin paljon sitä linjaa, mitä on keskustankin taholta ehdotettu, tosin ei ehkä riittävän paljon mutta kuitenkin. Ongelma on vain työmatkojen kulujen vähennysoikeudessa se, että eri veropiirit suhtautuvat kovin eri tavalla näihin asioihin. Toisin sanoen kohtelu on kovin epätasaista Suomessa. Toisilla paikkakunnilla ne hyväksytään, tietyt samat asiat. Toisilla niitä ei hyväksytä. Tietenkin on aina mahdollisuus niistä valittaa, mutta se on kuitenkin kovin tuskallinen tie. Tästä ei tietysti päästä koskaan mihinkään.

Takaajien maksamien korkojen vähennysoikeus on erinomainen asia. Siinä ilmeisesti ministeri Skinnari on ollut päätekijänä tässä asiassa, kun tätä on viety eteenpäin. Se on otettu hyvin positiivisesti vastaan kädenojennuksena yhteiskunnan taholta siinä mielessä, että tällaiset ihmiset, jotka ovat joutuneet tietyllä tavalla ilman omaa syytään vaikeaan asemaan, saavat edes jonkin verran huojennusta.

Urheilijoiden osalta on todettava, että urheilijoita täytyy totta kai tukea tänä päivänä, mutta hiukan kiinnittäisin huomiota siihen, että Suomessa on tuettu paljon sellaisia urheilijoita,

muun muassa eräs juoksija, joka oli 15 vuotta tuella, hänestä ei koskaan kuulunut juuri mitään. Viimeiset havainnot ovat muistaakseni Atlantan maratonilta 100 metriä maalista taikka lähtölaukauksen kajahdettua. Sen jälkeen hänestä ei ole kuulunut mitään, mutta hän on kuitenkin nauttinut tätä urheilijoiden tukea varmaan vuosikymmenen, toistakin kymmentä tietäen itsekin, että hänestä ei koskaan tule juoksijaa. Toisin sanoen nämä asiat pitäisi tarkasti harkita, kenelle tätä maksetaan, mutta ehdottomasti se on tarpeellista. Mutta näissä on aina semmoisiakin kavereita, joista ei tule koskaan enää juoksijaa. He nostavat tukea, niin kuin tämä kaverikin, jota en nyt halua nimeltä mainita, rauha hänen muistolleen. Mutta näihin asioihin pitäisi kuitenkin kiinnittää huomiota, ettei turhaan yhteiskunnan varoja näihin tuhlata.

Ed. Pekkarinen: Arvoisa puhemies! Aivan muutama huomio hallituksen esityksestä ja oikeastaan siitä taustasta, viitekehyksestä, mihin hallituksen esitys liittyy. Jo aiemmin täällä käsitellyn makeisveron käsittelyn yhteydessä nousi esille kysymys eurooppalaisesta veropolitiikasta ja sen vaikutuksista Suomeen. Kun ministeri on, kiitos siitä, tämän asian yhteydessä täällä paikalla, en malta olla vielä palaamatta muutamalla sanalla, se mielestäni sopii hyvin tämän asian yhteyteen, siihen tarpeeseen, mikä mielestäni olisi Suomen puuttua EU:n puitteissa siihen epäharmoniaan, mikä verotuksessa tällä hetkellä on, siihen epäharmonian lajiin, joka mielestäni on pahinta epäharmonian lajia. Tarkoitan tällä nimenomaan sitä, että Euroopan sisälle on sallittu syntyä muutama joukko, ei maantieteellisesti isoja alueita eikä väestöpohjallisesti suuria alueita, mutta alueita kuitenkin, joissa varsinaiset veroparatiisit toimivat ja joiden kautta monet eurooppalaiset ja maailman laajuiset suuryritykset toimivat tavalla, jolla välttävät veroja, eivätkä vain suuryritykset vaan monet erilaiset sijoittajat myös toimivat näiden veroparatiisien kautta, välttävät veroja ja välttävät veroja nimenomaan miljardien ja taas miljardien mitassa vuosittain. Erilaisia lukuja on ilmassa siitä, kuinka suuresta veronkierrosta näiden metodien kautta on kysymys, mutta ilmeisesti todella monista, monista miljardeista markoista.

Sama EU, joka pistää erilaiset tarkastajat pellon laidalle katsomaan, onko aari tai kaksi liikaa ilmoitettu tukihakemuksessa peltopinta-alaa, toimii toisaalta näin tarkasti tämän tyyppisissä asioissa mutta toisaalta tietoisesti katsoo sormien läpi ja sallii vielä kertaalleen sanottuna miljardien, todennäköisesti kymmenien miljardien markkojen vuosittaiset veronkierrot näiden paratiisien kautta. Toivon, että ministeri ja hallitus puuttuvat tähän asiaan mahdollisimman nopeasti.

Toinen asia, mikä tulee EU:n suunnalta, liittyy niihin tarpeisiin, joita Suomi kuuliaisena EU:n jäsenenä ilmiselvästi tulee noudattamaan tulevien vuosien aikana. Hallitus ei ole tuonut, en ainakaan minä ole havainnut, eduskuntaan mitään konkreettista kunnollisempaa arviota siitä, miten Suomen veropohja kehittyy tulevien vuosien aikana. Tiedossa kuitenkin on, että EU-jäsenyydestä ja EU-veropolitiikasta seuraa yhtä ja toista. Minulla on tässä käsissäni valtiovarainministeriön, ministerin johtaman ministeriön, julkaisu Julkisen talouden näkymiä ja haasteita 3/98 tältä vuodelta. Tämä julkaisu osoittaa, että vuoteen 2002 mennessä veropohja kapenisi riippuen siitä, miten niihin tarpeisiin, välttämättömyyksiin, vastataan, 2,5—8 miljardilla markalla — anteeksi, ei veropohja kapene vaan verotuotto vähenee mainitulla määrällä. Veropohja kapenee verrattomasti suuremmalla määrällä mutta verotuottoon menetykset olisivat vähintään tuo 2,5 ja enintään tuo 8 miljardia markkaa vuoteen 2002 mennessä.

Olisi mielestäni tavattoman tärkeää, että tätä seikkaa arvioidaan ja analysoidaan nyt jo julkisuudessa ennen vaaleja, ennen seuraavaa vaalikautta, ennen kuin seuraavaa hallitusta muodostettaessa, keitä siellä onkin sitä muodostamassa, veropolitiikan linjanvetoja tehdään.

Minä en käy enemmälti tätä nyt tässä arvioimaan. Sanon vain omana pelkistettynä käsityksenäni sen, että nämä tosiasiat tulevat joka tapauksessa vaikeuttamaan ja vähentämään mahdollisuuksia merkittäviin veroreformeihin seuraavalla vaalikaudella. Tämä ei tarkoita sitä, etteikö täällä ed. Olavi Ala-Nissilän äsken esittämällä tavalla keskustan koko tämän vaalikauden mittaan esillä pitämiä ajatuksia nimenomaan pieni- ja keskituloisiin kohdistuvan henkilöverotuksen jonkin mittaisiin vähäisiin kevennyksiin ole varaa. Niihin on varaa. Ne pitää toteuttaa, mutta samanaikaisesti merkittäviin vähän suurempituloisiin kohdistuviin veronalennuksiin ei ole mahdollisuuksia. Käytännössä tulee nähdäkseni käymään niin, että esimerkiksi marginaaliveron alentamiseen ei ole mahdollisuutta. Jos pienituloisten kohdalla verotusta kevennetään, niin se johtaa siihen, että hieman suurituloisempien kohdalla marginaali-

vero, niin kuin tiedetään, jopa kiristyy. Se jopa saattaa kiristyä. En tällä käy esittelemään, että keskustan mielestä marginaaliveroa edes suurituloisimpien kohdalla pitäisi välttämättä kiristää. Sanon tällä sen, että mahdollisuuksia siellä marginaalin merkittävään alentamiseen ei ole, jos kerran halutaan pitää kiinni siitä, että se vähäinen liikkuma-ala, jota tekevät vähäisemmäksi juuri kertomani EU-paineet, jos se vähäinen liikkumavara kohdennetaan pieni- ja keskituloisiin, niin käy aiemmin ja äsken kertomallani tavalla.

Arvoisa puhemies! Kolmas asia, johon haluan tässä lyhyesti huomiota kiinnittää, on sitten ihan konkreettisesti tähän hallituksen esitykseen kohdistuvaa sanottavaa. Matkakustannusten osalta esitys on oikean suuntainen. Täällä on esitetty vaihtoehtoinen aloite, joka on varmasti monella tavalla perusteltu ja jota tullaan keskustan toimesta jaosto- ja valiokuntakäsittelyn yhteydessä eteenpäin viemään.

Minä haluan kuitenkin sen lisäksi kiinnittää huomiota siihen, mitä tähän saakka on tapahtunut verotuksessa. Aivan lyhyesti, kun niin monta kertaa tässä salissa hallituksen toimesta on sanottu, että henkilöverotusta on kevennetty ja että kevennys on kohdistunut pieni- ja keskituloisiin, minä haluan vielä kerran kiistää, että näin ei ole käynyt. Näin ei ole käynyt. Olen lasketuttanut Verohallituksella esimerkin, joka täällä on kahteen kertaan kerrottu aiemmin keskustan ryhmäpuheenvuorossa budjetin yhteydessä ja myös omassa puheenvuorossani budjetin lähetekeskustelun yhteydessä. Esimerkkinä on 80 000 markkaa vuodessa ansaitseva ja 300 000 markkaa vuodessa ansaitseva. Kun otetaan huomioon, mitä asteikkojen puolella on tapahtunut ja mitä TVL:n puolella on tapahtunut, näiden yhteisvaikutus on se, että ei vain markkamääräisesti vaan myös prosenteissa 300 000 markkaa ansaitsevan henkilöverotus on keventynyt enemmän kuin on keventynyt 80 000 markkaa vuodessa ansaitsevan kohdalla.

Asian sosiaalipoliittinen ja sosiaalinen ulottuvuus on siinä, että jos tarkastellaan, keitä ovat yli 300 000 markkaa vuodessa ansaitsevat ja keitä ovat 80 000 markkaa vuodessa ansaitsevat, tullaan siihen johtopäätökseen, että yleensä yli 300 000 markkaa ansaitsevat ovat henkilöitä, jo varttuneita ihmisiä, jotka ansaitsevat paljon, jotka ovat vähän vanhempia, joilla ei monta kertaa enää ole esimerkiksi huollettavia lapsia. Näihin kansalaisiin eivät valtiovallan muut julkisten menojen leikkaukset ole kohdistuneet. Niiltä, jotka saavat suurimmat veronkevennykset, niiltä ei ole leikattu.

Sen sijaan 80 000 markkaa vuodessa tai vähän enemmän ansaitsevat ovat yleensä nuoria perheitä, joilla on yleensä lapsia. Heihin ovat samaan aikaan kohdistuneet monet julkisen talouden leikkaukset. Samaan aikaan he ovat saaneet, ei vain markkamääräisesti vaan myös suhteellisesti, pienemmät veronkevennykset kuin äveriäämmät kansalaiset tässä maassa ovat saaneet.

Tässä mielestäni on keskustalaisen veropolitiikan ja myös laajemmin yhteiskuntapolitiikan kritiikin yksi kulmakivi. Mielestämme tämä yksinkertaisesti ei ole oikein, varsinkin kun voi kysyä ja heittää jälleen, kun entinen ministeri ja vasemmistoliiton johtava vaikuttaja on edelleenkin paikalla, ed. C. Andersson: Kertokaa minulla edes yksi sellainen kansalainen, joka ansaitsee yli 30 000 markkaa kuukaudessa, jolla ei ole enää huollettavia lapsia, jolla on hyvä, varma toimeentulo. Osoittakaa edes yksikin sellainen leikkaus, joka olisi kohdistunut tällaisiin kansalaisiin. Minä en tämän hallituksen, jossa te olitte kolme ja puoli vuotta mukana, taipaleelta tunnista ensimmäistäkään sellaista leikkausta. Sen sijaan suurimmat veronkevennykset ovat menneet tämän tyyppisille väestöryhmille. Siinä analyysia siitä, mikä minun mielestäni on ollut pieleen mennyttä tässä kaudessa, joka nyt on taakse jäänyt.

Aivan viimeinen kommenttini liittyy nimenomaan tulo- ja varallisuusverotuksen osalta vähennyksiin yleisemmin. Tässä esityksessä esitetään muutamia vähennyksiä, ne perustellaan, en niihin enemmälti kajoa. Yleisesti ottaen meillä Suomessa on viime vuosien aikana, oikeastaan tällä vuosikymmenellä ja jo vähän viime vuosikymmenelläkin, toimittu niin, että verotusta on tietyllä tavalla yksinkertaistettu siten, että erilaisia vähennyksiä on poistettu ja sitä kautta toimittu niissä oloissa, joissa nuo ratkaisut on tehty, hyvällä tahdolla, hyvässä uskossa ja luottaen siihen, että monella tavalla tämä on järkevää tietä.

Mielenkiintoista tässä on, että liki kaikki muut sosiaalipoliittiset, asuntopoliittiset ja muut mahdolliset vähennykset on poistettu. Mutta mitä on jäänyt jäljelle? Puheena olevat matkakorvaukset ja työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksut osittain. Monet sellaiset vähennykset, joille olisi ollut sosiaalipoliittinen perusta tai jokin muu yhteiskunnallisen hyvän lähtökohdasta oleva perustelu, on nyt tässä vimmassa poistettu.

Olen ollut itse mukana eri tehtävissä sekä kansanedustajana että edellisessä tehtävässä myös

ministerinä osin vielä edellisenkin hallituksen aikana, puhumattakaan sitä edellisestä, näitä ratkaisuja tekemässä. Näin jälkikäteen joutuu kysymään, kun nämä leikkaukset ovat samaan aikaan tulleet nyt kuvaan mukaan, pitäisikö sittenkin nähdä työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen rinnalla yhtä hyvin perusteltuna ottaa uudelleen käyttöön joitakin sellaisia veropoliittisia täsmäaseita, joilla verovähennysmenettelyn kautta tehdään oikeutta ja oikeutusta kyseisille väestöryhmille, kyseisille verovelvollisille. Esimerkiksi perhepoliittiset perusteet voisivat olla kysymykseen tulevia, jos eivät muut sosiaaliset tulonsiirrot, niin kuin näyttää ainakin näissä oloissa, tee oikeutta ja kykene antamaan sitä kulutusmahdollisuutta, jota mainittuihin väestöryhmiin pitäisi kohdentua.

En käy, arvoisa puhemies, esittelemään enemmän niitä kohteita, joissa kenties tällaisten vähennysten käytölle olisi sijaa. Halusin periaatteellisesti asian nyt ja tässä esille nostaa. Siihen, mitä keskusta näiltä osin on esittämässä esimerkiksi ajatellen vaaleja ja vaalien jälkeistä vaalikautta, palaamme myöhemmin. Periaatteellisena kysymyksenä näiden vähennysten käyttöönotto on mielestäni paikallaan nostaa tähän tapaan esille ja pöydälle kuin sen tein.

Ed. Kiviniemi merkitään läsnä olevaksi.

Ministeri S k i n n a r i: Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja ed. Pekkarinen otti esille muutamia tärkeitä asioita. Hän kysyi, mitä hallitus on esimerkiksi veroparatiisien osalta tehnyt. Eilenhän kerroin muun muassa lainsäädännön osalta sen, että verotuksessa on viime keväänä eduskunta hyväksynyt verolain muutoksen, jolla sen, joka omistaa ulkomailla varallisuutta, olkoon minkälaista tahansa, pitää tarvittaessa pystyä näyttämään, miten on sen hankkinut. Tämä on tietysti vain yksi asia kokonaisuuden joukossa.

Samoin Suomi on ollut aktiivisesti mukana Oecd:n asettamassa rahanpesukomiteassa, jossa ei ole ainoastaan Eurooppa mukana vaan Aasian ja Amerikan tärkeimmät valtiot. Mikään näistä asioista ei käytännössä ole helppo toteuttaa, koska jos se jostakin saadaan tukituksi, aina löytyy jokin toinen paratiisi tilalle.

EU:n osalta vielä suuri ongelma on se, että veroratkaisut edellyttävät yksimielisyyttä. Tässä on selvästi havaittavissa se, että Luxemburg, Iso-Britannia ja Irlanti, ehkä tässä järjestyksessä, eivät ole olleet kovin innokkaita näissä kysymyksissä. Tosin suoranainen vastustus on nyt murtumassa, mutta jokainen tietää, mikä merkitys on esimerkiksi Luxemburgilla tai Cayman-saarilla tai Jerseyllä Britannian elinkeinoelämän osalta.

Tämäkin asia on koko ajan edennyt, koska jokaisella eurooppalaisella valtiolla ja millä valtiolla tahansa on ongelmana se, miten saada tuloja, joten mikään valtio ei siedä sitä, että se ei saa sitä osuutta esimerkiksi rahaliikenteestä, joka sille sen oman näkemyksen mukaan oikeudenmukaisesti kuuluu. Tämä on EU:n piirissä kaikkien yhteinen tavoite, mutta näistä syistä asia ei ole edennyt niin joutuisasti kuin vuodesta 95 mukana ollut Suomikin olisi edellyttänyt, että asia heti hoidetaan, kun Suomi tulee mukaan.

Myös ed. Pekkarisen pohdinta verotuottojen vähennyksistä on täysin aiheellinen asia. Sitä on tehty ja varmasti seuraava hallituskin joutuu sitä tekemään. Esimerkiksi alkoholiverotuksen osalta, joka on noin 7 miljardia markkaa tuloja valtiolle, EU:n edellyttämät veronalennukset tulevat olemaan merkittävä veron menetys. Kun veroja eli tuloja menetetään, tietysti liikkumavara tehdä uudistuksia kapenee. Sen takia olen aina itse näistä asioista puhuttaessa kysynytkin, millä tavoin sitten rahoitetaan se, kun sanotaan, että esimerkiksi tuloverotusta on reippaasti alennettava, ja verrannut sitä esimerkiksi tämän hallituksen toimintaan. Edelleen korostan sitä, että vuositasolla 4 miljardia on ollut iso juttu.

Mitä tulee siihen, miten alennukset ja veronkevennykset ovat kohdistuneet, se on käytännössä ollut monien neuvottelujen tulos. Vaikka valtioneuvosto itsenäisesti tekeekin veroratkaisut, sen on pakko myös ottaa huomioon eduskunnan poliittinen jakauma ja myös palkansaajajärjestöjen sisällä oleva jakauma. Akavalaiset pääosin ovat sitä mieltä, että prosenttilinja on se oikea, millä pitää edetä, toiset taas molempien osalta ovat sitä mieltä, että pitää edetä markkalinjalla. Samaten STTK:n sisällä on samantyyppinen tilanne ja niin myös SAK:n sisällä. SAK:n sisällä on isopalkkaisia ja myös palvelualojen pienipalkkaisia, joiden intressit ovat erilaiset.

Pieni- ja keskituloisten osalta nimenomaan ensi vuoden alussa on nyt päästy mielestäni tässä suhteessa eteenpäin. Sehän ei tietysti vielä näy. (Ed. Pekkarinen: Minun lukemissani olivat nimenomaan ensi vuoden otsikot ja TVL mukana!) — Esimerkiksi 90 000 markan osalta — minulla on tässä sellainen luku — alennus on noin 1 300 markkaa. Tietysti on otettava huomioon sekin,

että ne, joilla on oikein pieniä tuloja, eivät maksa valtionveroa. Siinä tulee taas se, mikä on kunnallisverotus, ja siinä kunnat ovat erilaisessa asemassa ja vaikeuksissa olevat kunnat ovat joutuneet veroäyriään korottamaan.

Nämä ovat ison luokan kysymyksiä. Jollain tavoin valtion pitää tulonsa hankkia. Kuten sanottu, viimeistään ensi hallitusneuvotteluissa nämä asiat tulevat erittäin keskeisesti esille juuri myös niistä syistä, joita ed. Pekkarinen toi esille.

Ed. C. A n d e r s s o n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun ed. Pekkarinen tivasi näkemyksiäni verotuksesta hallituskauden aikana, niin kyllä minä jaan hänen huolensa tulevien vuosien veropohjasta ja verotuotosta. Toisaalta täytyisi muistaa, että jos talous kasvaa reilusti, niin kuin se nyt kasvaa, ja työllisyys paranee, näyttää siltä, että siitä huolimatta, että jotkin verot selvästi pienenevät, esimerkiksi alkoholivero ja jotkin muut, verotuotto kuitenkin aika reippaasti lisääntyy. Muutama kuukausi sitten huomattiin, että ensi vuonna se lisääntyy vielä ehkä 8 miljardia yli odotusten.

Miten käy vuosina 2000—2002? En tiedä, mitä taulukoita ed. Pekkarisella on, mutta on kai melko mahdotonta ennustaa täsmällisesti, miten verotuoton käy, koska se riippuu niin ratkaisevasti talouskasvusta ja myös työllisyyden kehityksestä.

Olen ed. Pekkarisen kanssa myös samaa mieltä, että pitää löytää kaikki keinot, jotta nimenomaan matala- ja keskituloisten tuloverotus saataisiin alennetuksi. Sitähän on yritetty. Ed. Pekkarinen tietää, mitkä ongelmat ovat, kun kunnallisverotuksessa tehdään muutoksia, jotka suosivat pieni- ja keskituloisia, ja sitten taas kunnat joutuvat maksumiehiksi ja se pitää taas kompensoida.

Siitä olen hämmästynyt, että ette lainkaan puuttunut pääomaverotukseen, koska se, että tuloerot ovat kasvaneet niin voimakkaasti viime vuosien voimakkaan kasvun aikana, johtuu suurelta osin siitä, että meillä on niin alhainen pääomatuloverotus. Huomasin myös, että jokin iltapäivälehti oli tehnyt kyselyn, kuka haluaa pääomaverotusta nostaa. Siinä aika suuri osa keskustan kansanedustajista oli sitä mieltä, että sitä ei pitäisi nostaa 28 prosentista, mikä mielestäni kuitenkin olisi toimenpide, joka suosisi pienituloisia ja vähentäisi tuloeroja.

Ed. P e k k a r i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin verovähennykset, joista puhuin, ovat niitä, jotka tavallaan enemmän tai vähemmän välttämättömyytenä seuraavat siitä, että ollaan EU:n jäseniä.

Mitä tulee muutoin Suomen talouden kehitykseen ja siitä seuraavaan verotuottojen kehitykseen, se on toinen juttu. Siitä en puhunut, vaan nämä ovat ihan harmonisoinnin seurauksena olevia juttuja.

Mitä tulee pääomaveroon ja siihen, että se säädettiin edellisen hallituksen aikana, minä kiinnitän huomiota siihen, että ennen sitä suomalaiset suuret yritykset eivät maksaneet veroja oikeastaan olenkaan, niin kuin me kaikki tiedämme, aivan olemattoman määrän. Nyt ne maksavat miljarditolkulla, ja se oli ihan oikea ratkaisu ja välttämätön ratkaisu. Yleisen pääomaveroprosentin korottaminen mielestäni ei ole paikallaan. En pidä sitä järkevänä. (Ed. Elo: Yllättävä lausunto!) Eri asia on se, pitäisikö palata osittain epäneutraaliin pääomien verotukseen, jolloin ehkä sitä osinkotulojen kohdalta voitaisiin ajatella. En nyt ole sitäkään ehdottamassa, mutta jos jostakin kohdasta, ainoastaan ja vain osinkotulojen kohdalta, mutta siihenkin mielestäni pitää suhtautua hyvin varovasti.

Ministeri Skinnari, te olette tehnyt eräitä aivan oikean suuntaisia ratkaisuja kuten esimerkiksi varallisuuden hankinnan alkuperän selvittäminen, mutta vielä toivon ponnisteluja nimenomaan EU-byrokratian ja porsaanreikien poistamisessa.

Jos suomalainen viljelijä, joka siellä pellon varrella on sen mittamiehen kanssa katsomassa sitä aaria, onko sitä liikaa, jos hän tietäisi, jos hän olisi kunnolla perillä siitä, miten valtavien varallisuussuureitten EU sallii EU:n verosysteemin läpi tavallaan kulkea, niin kyllä hän hyppisi seinille ilman muuta. Siis ei mitään tällaista moraalista tasavertaista kohtelua asioissa ja asioissa kyllä ole. Verotus on kyllä tässä mielessä EU:n omassa politiikassa erittäin erittäin musta piste.

Mitä tulee vielä pienituloisiin tai keskituloisiin ja heidän verotukseensa, niin minä kiinnitän huomiota vielä, ministeri, siihen, että ne luvut, mitä minä sanoin, niissä on mukana myös vuoden 99 asteikot. Mutta mikä on se uutuus, mikä vuonna 99 tulee voimaan, johonka te viittasitte? Se on ansiotulovähennys. Mitä se tekee? Ne äidit, jotka jäävät äitiyslomalle ensi vuonna, niiden verotus kiristyy. Ne työttömät, jotka jäävät työttömäksi ensi vuonna, niiden verotus kiristyy. Ne sairaat, jotka jäävät sairauslomalle, niiden verotus kiristyy verrattuna niihin, jotka eivät sairaina ole.

Ed. E l o : Puhemies! Ed. Pekkarisen puheenvuoroon sisältyi todella yllättävä kohta, kun hän aika kylmästi torjui pääomaveroprosentin nostamisen. Mutta palaan, puhemies, tähän asiaan.

Aloitan siitä, mistä ed. Ala-Nissilä täällä aloitti, kun hän puhui siitä, miten viime vaalikaudella tehtiin rakenteellisia muutoksia verotukseen. Se oli hyvin mielenkiintoinen ilmaus sille valtavalle verojen kiristykselle, joka keskustan johdolla viime vaalikaudella tehtiin ja joka johti omalta osaltaan tämän Suomen todella suurtyöttömyyteen, valtion velkaantumiseen. Ne olivat todella suuria virhearvioita, joista olen jo aikaisemminkin täällä puhunut, mutta ne on nyt näköjään kätketty ilmaisuun: rakenteellisia muutoksia. Puhemies! Ehkäpä ed. Ala-Nissilä myöhemmin kertoo meille, mitä nämä rakenteelliset muutokset olivat muuta kuin veron kiristystä.

Puhemies! Yhteen asiaan ed. Ala-Nissilän puheenvuorossa kyllä yhdyn. Tosin en oikein ymmärtänyt, mitä ed. Ala-Nissilä tarkoitti tällä ansiotulovähennyksen kohdalla, kun hän puhui siitä. Minä olen sitä mieltä, että ansiotulovähennys niin sanottuna kannustinvähennyksenä on omalla tavallaan oikeutettu, mutta omalla tavallaan se on myös epäsosiaalinen, kun sitä ei myönnetä työttömille ja eläkeläisille. Minun mielestäni tätä vähennysjärjestelmää pitäisi tulevaisuudessa kehittää niin, että sen saisivat kaikki. Sen saisivat palkansaajat, sen saisivat eläkeläiset ja sen saisivat myös työttömät.

Puhemies! Ongelma tässä on se koko ajan, että kun tätä ansiotulovähennystä on lisätty, se on ollut kunnilta pois. Tämä on tietysti erittäin hankala asia.

Mitä tulee meidän verotukseemme, niin tosiasiahan on se, että kansainvälisesti katsottuna meillä on erittäin kireä tulojen ja eläkkeiden verotus ja meillä on kansainvälisesti katsottuna eräs alhaisimpia pääomien, yritysten voittojen ja osinkotulojen verotuksia. Tästä asiasta haluaisin nyt muutaman sanan sanoa.

Puhemies! Keskustan vaatimukseen siitä, että alennetaan tuloverotusta, me kaikki tietysti yhdymme. Mutta kysymys on myös siitä, että keskusta ei ole ainakaan tässä keskustelussa tuonut esille yhtään keinoa, millä kompensoitaisiin sitä veromenetystä. Varmasti edustajat Ala-Nissilä ja Pekkarinen vastaavat, puhemies, että kyllä tietysti dynaamisilla vaikutuksilla, sillä että työllisyys edelleen paranee ja tulee lisää tuloveroja ja muuta, on oma merkityksensä. Siihen näkemykseen yhdyn.

Mutta sitten toinen asia on se, että meillä on tosiaan Euroopan alhaisin pääomien ja osinkojen verotus ja yritysvero. Tästä haluaisin muutaman sanan sanoa ja näyttää kansanedustajille, miten suurin piirtein 6—8 miljardia voitaisiin kiristää ilman, että oltaisiin Euroopan keskitason yläpuolella, jossa me tuloverotuksen osalta nyt kiistatta olemme. Me olemme Euroopan kolmanneksi kireimmin verotettu tulojen ja eläkkeiden maa.

Puhemies! Pääomaverotuksen osalta todettakoon, että vain Norjassa on sama 28 prosentin pääomavero kuin meillä. Se on Euroopan kevein. Tähän tietysti varmaan voidaan esittää erilaisia näkemyksiä, miten sitä pitäisi muuttaa. Sen sisällähän tietysti voidaan liikkua paljon. Henkilökohtainen käsitykseni on se, että esimerkiksi jotkin pienet vuokratulot voisivat olla keveämmin verotettuja kuin 31 prosenttia, mikä minun mielestäni olisi täysin kohtuullista. Eli trendinä pitäisi olla se, että tulojen verotusta lasketaan niin, että suuntana on suurin piirtein se, että pääomien ja yritysten voittojen verotus lähentyisivät toisiaan ja olisivat lähes samat.

Puhemies! Minulla on tässä eräs lainaus jostakin veroseminaarista. Tämä kirjoitus on ollut Hufvudstadsbladetissa 19.9. ja siinä todetaan, mikä on ehkä mielenkiintoista kansanedustajienkin tietää, että palkkojen osuus kansantulosta on vähentynyt vuosina 91—96, jolloin keskusta on lähinnä ollut vallassa, 55 prosentista 49 prosenttiin. Siis palkkojen osuus on vähentynyt näin. Puhemies! Sitten todetaan, että sen sijaan omaisuus- ja yritystulot ovat lisääntyneet 16:sta 23 prosenttiin, eli palkkojen osuus alenee koko ajan. Yritystulojen osuus on lisääntynyt 7 prosenttiyksikköä tällä vuosikymmenellä kuuden ensimmäisen vuoden aikana. Minusta se kuvaa tätä kehitystä, missä me suomalaisessa yhteiskunnassa olemme olleet ja lähinnä, niin kuin totesin, keskustan ollessa vallassa.

Mitä tulee osinkojen verotukseen, niin jos te olette lukeneet esimerkiksi professori Kari S. Tikan artikkelin joitakin päiviä sitten Kauppalehdessä, siinä hän toteaa, että meillä on Oecd-maiden kevyin osinkojen verotus. Meillähän on niin sanottu yhtiöveron hyvitysjärjestelmä, joka merkitsee sitä, että ainoastaan yhtiö maksaa sen 28 prosenttia ja että osingonsaaja ei itse maksa minkäänlaista veroa. Me olemme muuten siinä, puhemies, aivan harvinainen maa, että näin on asian laita osinkojen osalta aivan kiistatta. Minulla on tässä Ruotsin osakesäästäjien tekemä tilasto. Se osoittaa, että Suomi on keveimmin verotettu osinkojen osalta. Jos me ottaisimme

käyttöön esimerkiksi Kari S. Tikan ehdottaman 12 prosentin veron osingonsaajan osalta, se merkitsisi meille tuollaista 1,5—2 miljardia markkaa ensi vuonna ja me olisimme vasta suurin piirtein Oecd:n keskiarvossa, vähän sen alle.

Mitä sitten, puhemies, tulee yritysverotukseen, minulla on myös, ed. Ala-Nissilä, professori Edward Anderssonin artikkeli, pari viikkoa sitten kirjoitettu, jossa hän toteaa, että meillä yhteisövero, niin kuin me sanomme tätä yritysveroa, on Euroopan alhaisin yhdessä Norjan kanssa, 28 prosenttia, siis sama pääomaveroprosentti, ja että läntisissä maissa, Andersson sanoo, se on keskimäärin 35 prosenttia.

Nyt edustajat Pekkarinen ja Ala-Nissilä sanovat, kuinka paljon tämä nykyinenkin vero on tuottanut enemmän kuin aikaisemmin. Aivan oikein, mutta jos me todella olemme huolissamme valtion velkaantumisesta, korkeasta tulojen ja eläkkeiden verottamisesta, pitäisihän meidän, ed. Ala-Nissilä, sanoa jotakin pääomien verottamisesta, yritysten voittojen verottamisesta ja osinkojen verottamisesta. Toivon, että ed. Ala-Nissilä nyt täsmentäisi ainakin omaa kantaansa. Jos se sattuisi olemaan vielä vaikka keskustan kanta, niin hyvä on.

Mitä, puhemies, tähän asiaan lopuksi tulee, niin totean nyt Ruotsista esimerkiksi, että mehän kaikki muistamme StoraEnson fuusiokeskustelun, ja sen takiahan Helsinkiin tämä pääkonttori tuli, että meillä on yhtiöveron hyvitysjärjestelmä, jolloin osingonsaaja ei maksa veroa. Ruotsissa keskimäärin osingoista maksetaan 50 prosenttia veroa, kun meillä maksetaan 28 prosenttia. Puhemies, myönnän, että myyntivoittojen verotus Suomessa on jonkin verran Oecd-maiden keskimäärää kireämpää, mutta Ruotsissa on vielä kireämpi myyntivoittojen verotus keskimäärin kuin meillä. Näin on asian laita.

Puhemies! Mitä tulee Suomen mahdollisuuksiin alentaa muita veroja, en usko meillä olevan esimerkiksi arvonlisäveron osalta siihen varaa. Jos katsotaan EU:n kehitystä tällä hetkellä, niin nythän on tietysti niin, että Ranskassa ja Saksassa on paljon paljon alhaisemmat arvonlisäverot kuin meillä, mutta siitä huolimatta en tahdo uskoa siihen, että nimenomaan esimerkiksi arvonlisäveron alentamisella me Suomessa saisimme jotain suurta aikaan esimerkiksi työllisyyden osalta. Mutta kohdistettuna esimerkiksi palvelualoille sillä saattaisi olla merkitystä.

Yhden asian vielä ministeri Skinnarinkin läsnäollessa otan esille, ja se on se periaatepäätös, jonka Ahon hallitus teki ruoan arvonlisäveron alentamisesta 17 prosentista 12 prosenttiin. Minusta tämä keskustelu pitäisi nyt vaalien alla ottaa esille. Meidän pitäisi verotusta katsoa kokonaisuutena. Eri puolueiden, jotka nyt lähtevät vaaleihin, pitäisi tehdä omat realistiset ehdotuksensa siitä, miten nämä painopisteet verotuksessa ovat. Mutta jo tässä yhteydessä esitän henkilökohtaisen käsitykseni: painopistettä pitää siirtää tulojen verotuksesta omaisuuksien ja yritysten voittojen ja osinkojen verottamiseen.

Puhemies! Kun täällä vielä on paljon ollut puhetta myös siitä, että meidän pitäisi saada jotenkin lisää varaa tuloverojen alennukselle, niin sanon vain sen, että meillä on varaa, kysymys on nimenomaan poliittisesta tahdosta. Pari viikkoa sitten toin esille muun muassa sen, että meillähän ei ole minkään näköistä kattoa ansiosidonnaisille ei sen paremmin eläkkeille kuin työttömyyspäivärahoille eikä sairauspäivärahoillekaan. Mielestäni tämä on myös keskustelu, joka meidän pitäisi käydä, onko meillä pitkällä tähtäimellä varaa siihen, että me maksamme yhä useammalle ihmiselle yli 20 000 markan kuukausieläkettä. Esimerkiksi tilasto osoittaa, että 2,6 prosenttia suomalaisista eläkeläisistä saa vuodessa 8 miljardia eläkettä eli siis keskimäärin 300 000 markkaa eläkettä vuodessa. Minusta se on aika kova summa. Siitä pitäisi keskustella, onko se kaikki tarpeellista.

Toiseksi, puhemies, olen vähän ihmetellyt SAK:n kantaa siihen, että ansiosidonnaisesta työttömyyspäivärahasta ja sairauspäivärahasta ei keskustelua ole käyty eikä haluttu käydä. Ehkä se johtuu juuri siitä, mihin ministeri Skinnari viittasi, että SAK:ssa on myös aika suurituloisia, jotka katsovat, että näihin etuuksiin ei pitäisi lähteä koskemaan.

Ed. K e k k o n e n : Arvoisa herra puhemies! Kaikella kunnioituksella ed. Elon puheenvuoron ihan loppua kohtaan. En kyllä näe SAK:ssa tätä pulmaa, mistä ed. Elo puhui.

Ed. Elo puhui myös palkkatulojen ja yritysten osuudesta, siitä suhteen muutoksesta, mikä on tapahtunut 90-luvulla. Totta kai yksi selitys on jättityöttömyys, mutta sen takaa löytyy kyllä Ahon — Viinasen hallituksen veropolitiikka, joka johti kehitystä vääjäämättä juuri siihen suuntaan, minkä ed. Elo erinomaisesti kuvasi.

Minun puheenvuoroni varsinainen lähtökohta on ed. Ala-Nissilän puheenvuoro, kun hän puhui rakenteellisista uudistuksista ja sitten ihmetteli sitä, että on unohdettu kansalaisnäkökulma verotukseen. Mikä mahtaa olla se kansalais-

näkökulma? Jos yritän nyt ajatella, mikä se kansalaisnäkökulma olisi, luulen, että sieltä löytyisi yksi näkökulma, josta oltaisiin aika lailla yhtä mieltä, ja se on se, että pääomaverotus on liian alhainen. Mutta heti perään ed. Ala-Nissilän puoluetoveri ed. Pekkarinen kategorisesti kieltää sen kansalaisnäkökulman ja sitten jatkaa puhetta rakenteellisista uudistuksista verotuksessa.

Olisi kovin mukava tietää, mikä on se keskustan filosofia, kun se sotkee kansalaisnäkökulman, kun se puhuu rakenteellisista uudistuksista ja kun jokaiseen yksityiskohtaan se sanoo ei, mutta ei tarjoa mitään muuta tilalle kuin tätä erittäin yleistä, arvoisa puhemies, uskallan sanoa höpötystä rakenteellisista uudistuksista. Se ei minun mielestäni enää riitä, jos keskustalta aletaan odottaa vaihtoehtoja esimerkiksi seuraavien vaalien alla ja sen jälkeistä elämää ajatellen. Vaihtoehtoja pitäisi ruveta tulemaan. Ei tämä riitä.

Ministeri S k i n n a r i: Arvoisa puhemies! Ajattelin tähän pääomaverotukseen jonkin verran puuttua. Olen itse muun muassa juuri professori Tikan kanssa kehitellyt mallia, jossa tämä nolla-osinkotuloverotus voisi olla esimerkiksi 40 prosentin tasoa. Se edellyttäisi silloin sitä, että osinkotulon saaja maksaisi lähes 17 prosenttia tätä veroa, jolloin päästään käytännössä 40 prosentin tasoon. Tämä oli muun muassa budjettineuvotteluissa esillä.

Mutta sitten syvällisempään mietiskelyyn pääomaverotuksen osalta. Siinä on tietysti aina erotettava se, että meillä on yrityksissä tietty osa suomalaista omistusta ja tietty osa ulkomaista omistusta. Suurimmat yritykset ovat nyt pääsääntöisesti enemmistöltään ulkomaalaisomistuksessa. Tämä on siis vastaväite tähän asiaan. Jos suomalaisen osingonsaajan asemaa heikennetään paljon, hän sijoittaa silloin johonkin muuhun kuin osakkeisiin ja yrityksen osalta tehdään muita ratkaisuja, jolloin, näin väitetään, tämä laittaisi ulkomaiset sijoittajat parempaan asemaan.

Toisena asiana tietysti, mikä tässä on ollut, täytyy muistaa, että meillä oli Suomessa pulaa pääomista. Me halusimme tänne pääomia, ja nyt niitä on tullut. Meidän pitää myös arvioida tässä Venäjän vieressä, mikä on tilanne Helsingin pörssissä suhteessa Frankfurtin pörssiin, koska nyt paineet ovat selvästi kasvaneet siihen suuntaan, että kun Aasian kiinnostavuus ja luotettavuus on vähentynyt ja Etelä-Amerikan luotettavuus ja kiinnostavuus on myös vähentynyt ja USA:kin alkaa olla jonkinlaisissa uskottavuusvaikeuksissa, niin Euroopan, EU- ja euromaiden, kiinnostavuus ja luotettavuus ensi vuoden alusta tulee olemaan suuri.

Mihin nämä rahat sitten, kun varat sijoittajilta vapautuvat, menevät? Me olemme ministeriössä tätä asiaa miettineet siitä näkökulmasta, että Helsingin pörssi lainsäädännöllisesti ja toiminnallisesti olisi sellainen, että se säilyttää kilpailuasemansa. Ei ole nimittäin ihan itsestäänselvää, että nämä firmat pysyvät Helsingin pörssissä. Tästä on tarkoitus lähiaikoina jälleen kerran asianomaisten tahojen kanssa keskustella. Pohjoismaiden valtiovarainministereiden kokouksessa, jossa itse olin paikalla, myös keskusteltiin pohjoismaisesta yhteistyöstä pörssien osalta, koska ei ole itsestäänselvää, että nämä rahat tulevat edes Pohjoismaihin.

Tämä on näkökulma, joka on pakko koko ajan ottaa huomioon. Silloin näiden ratkaisujen tekeminen on hankalaa. Aina tietysti syksyisin, kun jälleen kohta verotiedot tulevat julkisuuteen, nähdään, kuinka paljon osingonsaajat ovat voineet tienata ja maksavat siitä nolla markkaa veroa. Se ei tunnu oikeudenmukaiselta. Tämä on se tekijä, ja kun tätä on itsekin pohtinut, niin siinä on se kysymys toisaalta, saako yritysjohtamisella Suomessa rikastua ja kuinka paljon? (Ed. Pekkarinen: Johtaminen ja omistaminen ovat kaksi eri asiaa!) — Kyllä.

Toinen on sitten se, miten optiojärjestelyt ulotettaisiin koko henkilöstöön, mikä mielestäni on erittäin tärkeä asia. Tosin yrityksissä kannustinjärjestelmiä on selvästi viime vuosina laajennettu niin, että ei ole kovin epätavallista, että koko henkilöstö jollain tavoin on mukana näissä järjestelyissä. Mutta optiojärjestelyjen ulottaminen pelkästään johtoon, amerikkalaistenkaan selvitysten mukaan, ei pitemmällä tähtäyksellä välttämättä ole edes yrityksen ja omistajien edun kannalta hyvä ratkaisu, koska se pakottaa johtoporukan, joka saa optioita, näyttämään ulospäin suurieleistä liiketoimintaa, joka helposti johtaa siihen, että henkilökuntaa supistetaan ja tehdään fuusioita pelkästään fuusioiden takia eikä sen mukaan, onko se firman menestymisen ja omistajien tulojenkaan kannalta tärkeä asia.

Jatkaakseni tätä pohdintaa olen itse myös miettinyt, miten paljon yritysjohtaja saa Suomessa rikastua. Tässä on myös se, miten paljon urheilija, esimerkiksi jalkapalloilija tai jääkiekkoilija, saa tienata tehdessään sopimuksen? Missä vaiheessa verottaja puuttuu tähän menestykseen? Mikä vaikutus näillä tekijöillä on suhteessa

työllisyyteen, sillä todella rikkaita ihmisiähän Suomesta puuttuu, siis todella rikkaita kansainvälisesti ottaen? (Ed. Elo: Kotimaisiin tarpeisiin riittää! — Ed. Pekkarinen: Kyllä niitä tätä vauhtia tulee!) Toisin sanoen nämä ovat isoja verotuksen kysymyksiä, jotka seuraavissa hallitusneuvotteluissa varmasti täytyy ottaa vakavasti esille.

Mitä näihin arvonlisäveroalennuksiin tulee, tässähän on suoritettu selvityksiä ja EU-ministerivaliokunnassa on ollut päätöskin Suomen osalta siitä, että ruoan arvonlisäverotusta alennettaisiin. Tässä on nyt odotettu vain sitä, että EU saisi oman kokeiluratkaisunsa vihdoin päätökseen. Sen piti tulla jo viime keväänä, mutta sitä ei ole nyt vieläkään tullut. Suomen listalla on sitten myös parturikampaamoala ja muita nimenomaan henkilökohtaiseen hoitoon tarkoitettujen alojen arvonlisäveroalennuksia.

Mutta, kuten sanottu, kaikki maksaa, ja Vattin selvityksessä työllisyysvaikutuslisäykset, annetaan niille mikä arvo tahansa, eivät ole valitettavasti kovin korkeita.

Täällä ed. Elo puhui eläkkeestä ja eläkkeen suuruudesta. Siitähän on nyt keskusteltu niin kauan, kuin itsekin olen eduskunnassa ollut, ja tuotu kaikenlaisia malleja, joissa olisi katto. Mutta siis perusongelmahan eläkkeissä on se, että on palkkaeroja. Siitähän ero johtuu. Jos ei palkoissa olisi eroa, ei olisi eläkkeissäkään eroa. Onko se sitten se eläkeläinen, josta lähdetään tätä asiaa hoitamaan?

Tässä pohdinnassa on tultu myös siihen toiseen tilanteeseen, että sellaiset yritykset, jotka haluavat omasta mielestään pätevän henkilön, järjestävät eläke-edut ostamalla vakuutukset näille henkilöille. Johtaja edellyttää, että firma hoitaa tämän. Toisin sanoen vaikka on katto, käytännössä firmat hoitavat avainhenkilöilleen eläkejärjestelyt osana työsuhdetta, joten kiertämismahdollisuudet ovat olemassa.

Yksityisen eläkevakuutuksen osalta myös budjettineuvotteluissa toin sen vaihtoehdon esille, että valtio ei verovähennyksin suosisi sitä, että voi päästä aikaisemmin eläkkeelle ja voisi saada korkeampaa kuin 60 prosentin tasoa olevaa eläkettä, johon valtio tukemalla osallistuisi, kun samaan aikaan eläkeikää yleensä on nostettu. Tällä kertaa se ei vielä menestynyt.

Toisin sanoen lopuksi, ennen kuin joudun lähtemään tekemään tekoja kansan hyväksi toiseen paikkaan, toteaisin, että nämä ovat erittäin merkittäviä asioita, jotka tässä keskustelussa ovat tulleet esille.

Ed. B r y g g a r e : Arvoisa puhemies! Ministeri Skinnari puuttui yritysveron hankaluuteen ja sen prosentin arviointiin. Minäkin pyytäisin malttia siinä, kun pohditaan mahdollisuuksia nostaa yritysveroa. Oleellista on se tuloverokertymä, joka siitä tulee, ja sitä kautta pohdintaa jatkettakoon.

Ed. Pekkarinen nosti hyvin aiheellisen pohdinnan veroparatiisijärjestelmästä Euroopassa. Näkisin sen myös globaalina, suurempana ongelmana. Me tiedämme, minkälaisia paineita jatkossa Singaporen — Hongkongin alueella verojärjestelmien kehittämiseen globaalisti epäreiluun suuntaan on. Jos tässä askeleita pitää ottaa, ne pitää tehdä myös globaalilla tasolla. Euroopalainen taso ei riitä. Pidän hankalana sitä, että Euroopassa on tällainen yksimielisyysjärjestelmä, joka aiheuttaa sen, että jotkin maat pystyvät hyödyntämään epätervettä verojärjestelmää.

Puheenvuoroni koskettelee lähinnä huippuurheilijoille maksettavaa apurahaa, jota hallitus esittää jatkettavaksi. Pidän sitä hyvänä. Sitä kautta luodaan järjestelmä, joka itse asiassa aika lailla noudattelee samaa kuin taiteilija-apurahat. Ennen kaikkea hyvänä pidän sitä, että jatkossa rahojen saanti mahdollistuu muillekin kuin olympialajien edustajille. Tätä kautta urheilijoiden kirjo laajenee.

Toivon kuitenkin, että jakoperusteissa otetaan myös urheilijoiden tulot paremmin huomioon ja että järjestelmässä jakajat olisivat entistä demokraattisemmin valittuja. En pidä hyvänä sitä, että Olympiakomitea jakaa näitä rahoja, vaan toivon, että liikuntaneuvosto muun muassa saisi parempaa roolia järjestelmässä. Mutta ennen kaikkea esimerkiksi vammaisurheilussa tämä tulee olemaan erinomainen asia, ja on hyvä, että hallitus on sen huomannut.

Ed. A l a - N i s s i l ä : Arvoisa herra puhemies! Aivan lyhyesti ed. Kekkoselle haluan kommentoida ja vähän keskustelua laajemminkin.

Kun sanoin, että viime vaalikaudella tehtiin rakenteellisia verouudistuksia, tarkoitin sitä, että viime vaalikaudella tehtiin pääoma- ja yhteisöverouudistus, varsin mittava uudistus, tehtiin kiinteistöverouudistus, arvonlisäveroa uudistettiin mittavasti, energiaverotusta uudistettiin ja vielä oli perhetukiuudistus, kaiken kaikkiaan viisi varsin mittavaa verouudistusta. Itse kun istuin verojaostossa, meillä oli töitä aivan riittämiin. Nythän me olemme olleet ed. Pekkarisenkin kanssa miltei pitkäaikaistyöttöminä verojaostossa, kun hallituksen veropolitiikka on ollut niin passiivis-

ta, että emme ole saaneet töitä, vaikka olemme ahkeria miehiä. (Ed. Pekkarinen: On toki keksitty muuta puuhaa!) — Kuten ed. Pekkarinen totesi, meillä on ollut kyllä muuta isänmaallista työtä.

Mitä tulee pääoma- ja yhteisöverouudistukseen, oli mielenkiintoista kuulla, että ministeri Skinnari mietiskelee verokannan nostamista 40 prosenttiin. Lähinnä hän kai tarkoitti osinkotulojen veroa. Luulen, että jos tämä kantautuu laajemmalle, se tulee herättämään suomalaisessa yritysmaailmassa laajaa keskustelua.

Ed. Kekkonen, ensinnäkin pääoma- ja yhteisöverouudistus, mikä oli hyvä verouudistus, on merkinnyt sitä, että valtion tulot ovat kasvaneet. Kun tänään iloitsemme siitä, että valtion talousarvio on tasapainossa, se johtuu myöskin tulojen kasvusta. Tulojen kasvusta lähes 20 miljardia, kun ajattelemme kokonaisuutena, voidaan mitata pääoma- ja yhteisöverouudistuksen kautta.

Kun täällä verrataan suoraan verokantaa nyt, mielestäni se on harhaanjohtavaa. Saksassahan tunnetusti on erittäin korkea verokanta, Euroopan korkein. Yritykset eivät maksa siellä juurikaan veroa, koska siellä on kaiken maailman verohelpotuksia ja verovapaita tuloja.

Oleellista on siis katsoa koko verojärjestelmää, ja siinä tavoitteena pitää olla erittäin tiivis veropohja ja matalat verokannat. Tällä tavalla voimme varmistaa sen, että esimerkiksi yritysverotuksen osalta verojen tuotto on paras mahdollinen. Voimme varmistaa sen, että yrityksen taseet vahvistuvat. Me tarvitsemme euromaailmassa vahvoja yrityksiä ja niiden vahvoja taseita. Voimme varmistaa myöskin sen, että yrityksissä ei tarvitse tehdä verotusinvestointeja.

Mielestäni pääoma- ja yhteisöverouudistus on ollut onnistunut verouudistus. Nyt tämä näkyy ehkä myöskin niin, että StoraEnso ja Merita-Nordbanken sijoittavat pääkonttorinsa Suomeen. Ei se ole huono asia. Se on hyvä asia. Nyt kun leikitellään ensinnäkin pääomaverokannan nostolla, jos sitä nostetaan pari prosenttiyksikköä, se ei tuota kovin paljon verotuloja, koska alijäämähyvitys paranee sitä kautta. Sitä kautta menetetään tavallaan sitä verotuloa, mikä voisi tulla.

On myöskin niin, että yritykset totta kai ottavat huomioon käyttäytymisessään verotuksen. Jos meillä osinkotulojen verotusta kovin mittavasti kiristetään, siten kuin ministeri Skinnari esittää, väitän, että yritysten osingonjakokäyttäytyminen välittömästi muuttuu. Verotulojen kertymä ei ole sellainen, mitä kuvitellaan. Mielestäni voidaan, totta kai, selvittää osinkoveron hyvitysjärjestelmän ja pääomaverotuksen yhteensovittamista. Meillähän osinkoveron hyvitysjärjestelmä tuli voimaan ennen kuin pääoma- ja yhteisöverouudistus. Se oli muutamaa vuotta aiemmin voimassa. Ehkä tarvitaan jotain synkronisointia, mutta en lähtisi tällä tavalla puhumaan osinkotulojen kaksinkertaisesta verotuksesta, mitä esimerkiksi ministeri Skinnarin tai ed. Elon puheista voi nyt päätellä. Kyllä on paras toimia varovaisesti. Usein puhutaan, että pitää olla vakautta ja ennustettavuutta, ja verojärjestelmässä, jos missä, tänä päivänä, kun avoimilla markkinoilla ollaan, pitää olla vakautta ja ennustettavuutta monessa mielessä.

Mutta, arvoisa puhemies, lopuksi tähän kansalaisnäkökulmaan, oikeudenmukaisuusnäkökulmaan, jossa tietyssä mielessä pääomaverotuskin nousee ongelmaksi. Kyllä suurin ongelma on ollut se, että, kuten täällä todettiin, meillä on nyt verovähennykset karsittu. Meillä ansiotulovähennys annetaan vain palkka- ja ansiotuloista. Meille on jäänyt köyhyysrajan tietämiin suuri joukko ihmisiä, jotka kuitenkin maksavat kunnallisveroa. Lehtori Rönkkö Tampereen yliopistosta on laskenut, että Suomessa on 250 000 sellaista ihmistä, jotka saavat toimeentulotukea ja maksavat kunnalle veroa. Tässä on tätä päällekkäisyyttä, ja verotuksen kautta aiheutuu milteipä köyhyysloukkuja aivan pienimmissä tuloissa.

Kun samaan aikaan myös välillinen verotus on kiristynyt 8 miljardia, ymmärrämme, että juuri välillinen verotus on pienituloisten ja lapsiperheiden kannalta aikamoinen ongelma. Itse asiassa sellaisten ihmisten, muun muassa eläkeläisten, jotka eivät maksa veroa kunnalle eivätkä valtiolle, heitäkin on parisataatuhatta, verorasitus on kasvanut, koska välillinen verotus on noussut, vaikka he eivät tuloveroa maksakaan. Tämä on heidän elämäntilanteessaan tietenkin ollut ongelma.

Jos otamme esimerkiksi henkilön, joka on saanut sairauspäivärahaa 50 000 tämän vaalikauden alussa ja saa tänä päivänä, hänen verotuksensa ei ole juurikaan keventynyt. Jos sitä vertaa siihen, miten on yleisesti ottaen tuloverotus keventynyt, tässä on selvä epäoikeudenmukaisuus. Vasta tälle vuodelle ansiotulovähennysten osalta tapahtuu tiettyä tasoitusta. (Ed. Kekkonen: Missä on pihvi, ed. Ala-Nissilä? Mikä on se ratkaisu?) — Ed. Kekkonen, meillä pitäisi välttämättä työn verotusta keventää koko mitassa, mutta keskustan linja on se, että sitä painotetusti pitää kohdistaa nimenomaan matalapalkkaisiin ja

pyrkiä löytämään liikkumavaraa, jotta voisimme nimenomaan matalapalkkaisten tuloverotusta keventää ja myös tulla toista kautta vastaan siten, että voisimme palkkasidonnaisia sosiaalikustannuksia keventää matalapalkkaisten osalta ja etsiä mahdollisuuksia EU-tasolla kaikkien työvaltaisten palvelualojen arvonlisäverokannan laskuun.

Me voimme uudistaa verotusta juuri työllisyyden ehdoin ja osana laajempaa uudistusohjelmaa, ed. Kekkonen, jossa tarvitaan myös muita työreformiaineksia. Tarvitaan Suomeen kymmeniätuhansia uusia yrityksiä, tarvitaan paikallista sopimista joustavasti, tarvitaan koulutuksessa ja alueellisessa kehittämisessä aivan uusia otteita ja vaihtoehtoja, tarvitaan uudistuksia laajalti. Luulen, että meillä on juuri osana laajempaa uudistusohjelmaa mahdollisuuksia keventää verotusta työllisyyden ehdoin ja painottaa verokevennykset aluksi matalapalkkaisiin. Työn verotuksen keventämisessä meidän olisi pitänyt ja pitää edetä. Tässä, ed. Kekkonen, on se pihvi, missä suhteessa on edettävä.

Samaan aikaan yritysveropuolella ei pidä lähteä tempoilemaan. Voidaan etsiä, jos sieltä löytyy oikeudenmukaisuusnäkökulmasta, esimerkiksi osinkoverotuksen muutoksia, mutta en kannata tempoilevaa verotusta ja tiedän, että SDP puolueenakaan, vaikka ed. Kekkonen täällä voi hehkuttaa, ei tule mitään suuria pääomaverokannan kevennyksiä esittämään. Ettekä te sillä kannalla olekaan, vaikka te täällä voitte ehkä jotain muuta esittää. (Ed. Elo: Kiristää sitä pitäisi!) Mutta työn verotusta pitää keventää. Verotusta pitää keventää nimenomaan työllisyyden ehdoin osana laajempaa uudistusohjelmaa. Se olisi pitänyt aloittaa jo siten, että poistetaan köyhyys- ja kannustinloukkuja nimenomaan matalapalkkaisten osalta.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan toinen varapuhemies Törnqvist.

Ed. S j ö b l o m : Arvoisa puhemies! Maltti on valttia yhteisöveroasiassa, niin kuin ed. Bryggare toi esiin. Suomessa on yhteisöverotuotto Oecd-maiden korkein. Se on 3,5 prosenttia bruttokansantuotteesta. Esimerkiksi Ruotsissa se on 3,1 prosenttia ja Saksassa 1,1 prosenttia, vaikka siellä veroprosentti on 57,5 prosenttia. Kokonaisuus on siinä erittäin tärkeä asia. Yhteisöverotuotto on kasvanut muutamasta miljardista yli 20 miljardiin. Se osoittaa, että yhteisöverojärjestelmä on toiminut Suomessa hyvin ja tehokkaasti. Lypsävää lehmää meidän ei kannata tappaa. Pitkäjänteisyys on verotuksessa erittäin tärkeää.

Tuloveron alentaminen pitkäjänteisesti on ollut hallituksen linja ja toivottavasti se jatkuu ja maltti kokonaisuudessaan verotuksessa säilyy.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Iltapäivälehden kyselyssä, joka täällä mainittiin, vastasin omalta osaltani, että en kannata pääomaveron korottamista nykyisestään. Perustelen sitä sillä, että pääomaveroprosentin pitää olla tasainen yrityselämän jatkuvuuden kannalta. Sen tempoileminen eri suuntiin lyhytnäköisesti on erittäin järjetöntä. Se on nähty ja tullaan varmasti näkemään, jos siihen mennään. Sen sijaan on lähdettävä siitä, että porsaanreiät, jotka johtavat selvästi sellaisten tulojen verottamiseen pääomaveron kautta, jotka ovat palkkatuloa, pitää tukkia.

Minä tiedän erään yritysjohtajan, joka on ollut aina korkeapalkkainen mies. Hän on tänä päivänä normaalisti työssä, mutta ei saa lainkaan työstään palkkaa, mutta sen sijaan nostaa palkkansa osinkotuloina parista yhtiöstä. Tämä on silloin tietysti yhteiskunnan kannalta väärin. Pääomaverotusta käytetään väärin tuloverotuksen muotona ja siitä pitäisi päästä eroon, ja minun mielestäni se on helppoa. Se ei ainakaan ole kovin vaikeata.

Mitä tulee sitten tähän käänteiseen todistustaakkaan siinä, jos on ilmaantunut ihmisille lisää ja liikaa omaisuutta, niin se on erittäin hyvä asia. Sitä pitäisi laajentaa enemmänkin sekä verotuksellisesti että myös rikollisen toiminnan kautta saadun omaisuuden seurannassa. Ei ole ollenkaan yhteiskunnan kannalta kohtuutonta, että joku ihminen todistaa kasvaneen omaisuutensa synnyn, jos se on selvästi lisääntynyt sillä tavalla, että se ei näy hänen verotuksellisista tuloistaan. Tähän on mentävä ja yhä enemmän. Olen sitä kannattanut jo kymmenen vuotta, ja se on varmasti ratkaisu monessa asiassa sekä rikollisuuden puolella että myös sitten verotuksen seurannassa.

Ed. E l o : Puhemies! Ensinnäkin toteaisin ed. Kekkoselle, että mainintanne siitä, ettei SAK ole ottanut esille ansiosidonnaisten sosiaalietuuksien kattoja, oli positiivisessa mielessä tarkoitettu, koska SAK niin kuin sosialidemokraattinen puoluekin lähtee aina oikeudenmukaisuudesta,

mitä ei voi meidän oikeistostamme ja keskustastamme valitettavasti sanoa.

Mitä tulee tulojen ja pääomien verottamiseen, niin tosiasiahan on se, että Suomi on ollut viime vuosina, 90-luvulla, lähinnä keskustan aikaansaama omistamisen paratiisi. Voidaan todeta, että esimerkiksi Helsingin pörssi nousi vuoden seitsemän ensimmäisen kuukauden aikana noin 60 prosenttia. Samanaikaisesti Tukholman pörssi nousi 30 prosenttia. Se johtuu kyllä siitä, että omistaminen on ollut nyt Suomessa edullista. Heinäkuun lopun jälkeen vaikutukset ovat Suomessa olleet ehkä tuntuvampia pörssikurssien alenemisen suhteen, kun Venäjän läheisyys tietysti vaikuttaa siihen.

Kaiken kaikkiaan sanoisin, että meillä Suomessa ei kannata haikailla sen perään, että saadaan samanlainen tilanne vähän eri muodossa kuin 1980-luvun lopulla, jolloin Suomi velkaantui voimakkaasti ulkomaille. Nythän ulkomainen raha on tullut meidän pörssiyhtiöihimme, jonkin verran jo häipynytkin niistä, mutta meidän politiikkamme tulee olemaan hyvin ratkaisevassa määrin riippuvaista siitä, miten ulkomaiset sijoittajat suhtautuvat Suomen pörssiyhtiöihin. Tässä suhteessa olen sitä mieltä, että voisimme hyvin nostaa osinkotuloverotuksen esimerkiksi Oecd:n keskitasolle ilman suuria mullistuksia.

Puhemies! Kun ministeri Skinnari, joka lähti pois, puhui palkkaeroista ja eläke-eroista sanoen, että eläke-erot johtuvat siitä, että on palkkaeroja, niin uskon, että ihmiset ymmärtävät jotenkin palkkaerot, kun kuitenkin tehdään erilaista työtä. Mutta kun eläkkeellä ollessaan kaikki ovat samassa asemassa, niin ihmisten on vaikea kuvitella, että toinen saa esimerkiksi 10—20-kertaisen määrän eläkettä, vaikka se on hänen palkkatuloonsakin yhdistettynä.

Ed. K e k k o n e n : Arvoisa rouva puhemies! Ihan lyhyesti ed. Elolle. Totta kai ylisuuret eläkkeet ovat hankala asia, mutta olisi kyllä visusti varottava sitä, että me ajatuksellisesti rupeaisimme romuttamaan työeläkejärjestelmää, koska se on kuitenkin pitkien pitkien taistelujen tulos ja sellaisenaan ihan malliksi kelpaava muulle maailmallekin.

Rouva puhemies! Kun ministeri Skinnari pohdiskeli 40 prosentin verokantaa, joka tulisi pääomaverosta ja osinkojen leikkaamisesta, ja keskustan puheenvuoronpitäjä kauhisteli, että siitä mahtaa nyt olla seurauksia, käyttikö hän peräti sanontaa, että ministeri Skinnari lupaili tällaista tai uhkaili tällaista, haluaisin nyt hyvin kirkkaasti sanoa, että ministeri Skinnari pohdiskeli ääneen tätä asiaa. Siihen ei sovi mikään muu termi kuin se, että hän pohdiskeli ääneen. Hän ei luvannut, ei uhannut, ei sanonut, että näin tapahtuu, vaan mietiskeli ääneen. Minusta tässä salissa sellaistakin tointa täytyy voida harjoittaa ilman, että siitä heti tulee otsikko tai että kyseisen ajattelun motiivit asetettaisiin kyseenalaisiksi.

Mitä tulee verotuksen tuottoon, niin totta kai verokertymä ratkaisee. Verokertymän kautta kannattaa pohtia sitä, miten verotusta kohdennetaan.

Mitä tulee ed. Ala-Nissilän puheenvuoroon siitä, että matalapalkkaisten verotusta tulisi huojentaa, ja hän kytki sen ikään kuin heidän työreformiinsa, niin minä nyt en ymmärrä, miksi kyseisen asian ympärille täytyy kehitellä sellainen termi kuin työreformi. Minusta on erittäin tähdellistä, että matalapalkkaisten verotusta huojennetaan, ja sen lisäksi heitä osittain voitaisiin vapauttaa myös sotumaksuista.

Ed. T e n n i l ä : Rouva puhemies! On katteetonta lupailla yleistä ja kaiken kattavaa veroalea. Jos sille tielle lähdetään, niin se on yhtä kuin ajaa alas sosiaaliturvajärjestelmät ja palvelujärjestelmät, jotka ovat tärkeitä ennen muuta pienituloisten ihmisten kannalta.

Kaikkein pienituloisimmille ihmisille tarvitaan toki tiettyjä kohdennettuja verohelpotuksia, mutta nekin pitää kyllä kattaa. Tässä tulee kysymys nimenomaan pääomaverosta. Muutama prosentti lisää pääomaveroon tuo joitakin miljardeja lisää valtion kassaan. (Ed. Kekkonen: Prosentti on 1 miljardi!) — Vajaa miljardi, se on 800 miljoonaa markkaa. (Ed. Sasi: Olisipa se noin yksinkertaista!) Se olisi varmasti kaikkein oikeudenmukaisin ratkaisu huolehtia siitä, että valtiolla on myös maksukykyä hoitaa sosiaaliedut ja hyvä palvelurakenne.

Ed. S a s i : Arvoisa puhemies! Lipposen hallituksen aikana tuloverotuksessa on päästy varsin hyviin tuloksiin. Kun Holkerin hallituksen kokonaisverouudistus romutettiin Ahon hallituksen aikana osittain ymmärrettävistä syistä johtuen siitä, että meillä oli vakava lama-aika, niin Lipposen hallituksen aikana on päästy kokoomuksen tavoitteeseen, noin prosentin veronkevennykseen vuodessa. Vuonna 1997 meillä oli verovuosi, jolloin tuloverotus selvästi keveni, ja ensi vuonna, vuonna 1999, tuloverotus kevenee jälleen merkittävästi.

Voi sanoa, että tuloverotuksen keventämisellä

on ollut myös talouspoliittisesti myönteisiä vaikutuksia. Jos katsomme kotimarkkinoiden elpymistä, niin kotimarkkinat alkoivat olennaisesti elpyä syksyllä 1996 sen jälkeen, kun hallitus ilmoitti tuloverokevennyksistä vuodelle 1997. Tuolloin kuluttajat, kotitaloudet, alkoivat uskoa siihen, että laman päättyminen on todellisuutta, ja alkoivat normalisoida käyttäytymistään ja alkoivat myös kuluttaa, eivät liiallisesti, mutta normaalilla tavalla. Näin ollen verotuksella ja kansantalouden kasvulla on selvä keskinäinen yhteys.

Täytyy myös todeta, että Lipposen hallituksen aikana verotusta on mielestäni varsin oikeudenmukaisesti kyetty keventämään siten, että kun asteikkoja on kevennetty, niin samanaikaisesti on myös luotu ansiotulovähennys, joka hyödyttää erityisesti pieniä ja alempia keskituloja saavia palkansaajaperheitä. Tällä tavalla voidaan sanoa, että tuloverotuksen balanssi kaiken kaikkiaan on kyetty säilyttämään siten, että kaikki ovat voineet hyötyä tuloverotuksen keventymisestä.

Täällä on keskusteltu siitä, pitäisikö erityisesti pienipalkkaisten ja pienituloisten tuloverotusta keventää. Mielestäni ajatus on erittäin harkinnanarvoinen siitä syystä, että meillä on tällä hetkellä olemassa valitettavasti avustusriippuvuus tässä yhteiskunnassa. Hyvin voi sanoa, että pienillä ja keskituloilla ei tänä päivänä yhteiskunnassa tule toimeen, koska niitäkin tuloja jo melko merkittävästi verotetaan. Tuon verotuksen kattamiseksi joudutaan antamaan asumistukea ja joissakin tapauksissa jopa toimeentulotukea. Tietysti täytyy kysyä, mitä järkeä on järjestelmässä, jossa yhteiskunta toisella kädellä ottaa ja toisella kädellä antaa. Meillä voitaisiin hyvin miettiä sitä, että kehitettäisiin järjestelmä, jossa tuloverotusta kevennetään alemmissa tuloluokissa, mutta vastaavasti pienennetään niitä sosiaalisia tulonsiirtoja, jotka kohdistuvat näihin, ja edestakainen rahaliikenne pyritään muuttamaan. Tietysti yksi keino tässä suhteessa on myös se, että käytettäisiin verosta tehtäviä vähennyksiä ja tätä kautta yksinkertaistettaisiin järjestelmää.

Mielestäni tämä on asia, johon seuraavissa hallitusneuvotteluissa on vakavasti puututtava ja pyrittävä löytämään erilaisia malleja. Omana henkilökohtaisena käsityksenäni toteaisin sen, että kokoomuksessakin pitäisi olla valmiutta miettiä erilaisia perustulomalleja ja sitä, miten niitten pohjalta voitaisiin nykyisiä ongelmia ratkaista ennakkoluulottomasti ja kuitenkin siten, että aina päädyttäisiin tulokseen, jossa työnteko on kannattavaa eikä verotus tai sosiaaliturva sitä ehkäisisi.

On käyty myös keskustelua siitä, että pääomaverotusta pitäisi korottaa. Ed. Tennilä sanoo, että lisätään vain prosenttiyksikkö, niin tulee 800 miljoonaa markkaa lisää. Se ei ole näin yksinkertaista. Aikoinaan meillä oli osakeyhtiöitten veroprosenttina 60 ja Suomessa osakeyhtiöt maksoivat suhteellisesti otettuna vähiten veroja kaikista verotuloista maailmassa. Eli tilanteessa, jossa on korkeat tuloverot, niitä kyetään erityisesti yritys-elämässä välttämään. Ei ole kovinkaan suuri ongelma pyrkiä siirtämään tuloverotusta Suomen ulkopuolelle, ja vaikka kuinka sitä yritettäisiin estää, se on käytännössä erittäin vaikeata. Eli on paljon parempi, että pyritään löytämään sellainen tuloverotaso, jonka yritykset hyväksyvät niin, että ne vielä vähintäänkin sietävät sitä, mutta mieluummin kohtuullisella nöyryydellä maksavatkin ja tällä tavalla pyritään maksimoimaan tulos. Väitän, että jos meillä ollaan pääomaveroprosentissa selvästi yli 30:n, kun meillä on niin kattava pohja kuin Suomessa on, päädytään tilanteeseen, jossa pääomaveron tuotto alkaa varmasti jo selvästi pudota.

Voidaan ottaa yhtenä esimerkkinä myös Saksa. Saksassa tilanne on se, että siellä ollaan yli 50 prosentin tuloveroprosentissa, mutta vähennysjärjestelmä on uskomaton. Jokaisella saksalaisella yrittäjällä omakotitaloa kunnostetaan ja vähennykset pannaan firman piikkiin. Voi sanoa, että yritysveron tuotto Saksassa on äärimmäisen pieni suhteessa kansantalouden kokoon ja myös verotuksen tuottoon. Eli on paljon parempi, että meillä on kattava pohja ja alhainen veroaste. Sellainen järjestelmä toimii kaikkein parhaiten.

Ehkä on mielenkiintoista katsoa, kun Suomessa otettiin alhainen pääomaveroprosentti käyttöön ja kattava pohja, mitä Suomessa on tapahtunut pääomaveron tuotolle. Pääomaveron tuotto on vuodesta 93 vuoteen 98, josta on arvio, yli 20-kertaistunut. Mikä muu veromuoto tuottaa niin hyvin tänä päivänä kuin pääomavero? Eli on paljon parempi, että hyödynnetään elinkeinoelämän lypsävää lehmää kuin että pyritään tappamaan se.

Mitä tulee veroprosentin korottamiseen, niin jos sitä korotettaisiin vaikka seuraavan eduskuntakauden aikana 30:een ja sovittaisiin siitä, että se on voimassa koko eduskuntakauden ajan, kuten tämän hallituksen aikana on tehty, niin ennustukset ovat kuitenkin sellaiset, että neljän vuoden kuluttua joudutaan jälleen keskustele-

maan prosentin korottamisesta. Luulen, että tämä olisi sellainen signaali, jolla olisi jo kielteisiä vaikutuksia pääomaveron tuottoon. Eli siitä syystä pitäisin tarkoituksenmukaisena sitä, että ainakaan vastuulliset poliitikot eivät käyttäisi puheenvuoroja pääomaveron korottamisesta, vaan tyydyttäisiin nykyiseen.

Mitä tulee pääomaverojärjestelmään, siltä osin täytyy toki todeta, että eri pääomatulot ovat hieman eri asemassa. Pitkäaikaisissa myyntivoitoissa tai korkotuloissa on olemassa inflaatiotekijä, joka tietysti saattaa ne huonompaan asemaan kuin esimerkiksi osakeyhtiöiden osingot, koska osakkeen arvo yleensä nousee siitä syystä, että osakkeen vakuutena tai substanssina on reaaliomaisuutta. Tällä tavalla se on suojattu inflaatiota vastaan. Jos järjestelmää aletaan jollakin tavalla purkaa, pitäisi miettiä sitä, onko se inflaatiotekijä, joka rakenteessa otetaan huomioon ja sillä perusteella tehdään joitakin muutoksia pääomaverojärjestelmän sisäiseen rakenteeseen.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys tuloverolain muuttamisesta on niin sanottua tuloverotuksen vuosihuoltoa. Voi sanoa, että loppujen lopuksi suhteellisen paljon muutettavia asioita hallituksen esityksessä on, ja tällä kertaa voi sanoa, että ne ovat kaikki sinänsä varsin myönteisiä.

On tärkeätä, että hallitus edistää sitä, että valmius ottaa vastaan työtä kauempaakin lisääntyy. Täytyy sanoa, että ainakin itse olen saanut suhteellisen paljon palautetta siitä, että ei kannata ottaa kauempana olevaa työpaikkaa siitä syystä, että työmatkakuluja ei voi kokonaisuudessaan vähentää. Tosin täytyy sanoa, että useimmiten työpaikka on sellaisella etäisyydellä ja sellaisessa paikassa, että sinne joudutaan ajamaan omalla autolla. Mutta joka tapauksessa tämä on erittäin merkittävä muutos. Vaikka korotus on vain 3 000 markkaa, niin rajatapauksissa sillä on suhteellisen suuri merkitys.

Omavastuuosuutta ositetaan niin, että työtön voi tietyllä tavalla saada hyväkseen ne kuukaudet, jolloin hän on ollut työttömänä, niin että omavastuu ei kohdistu niihin kuukausiin. Tietysti järjestelmä on teknisesti jonkin verran hankala, mutta tässä työllisyystilanteessa on tarkoituksenmukaista ja oikein, että pyritään kannustamaan työntekoon myös sillä tavalla, että työttömyyskuukaudet eivät vaikuta kielteisesti omavastuuosuuteen. Tällä tavalla kannattaisi useimmissa tapauksissa ottaa työtä vastaan.

Puhemies! Paljon on keskusteltu seurakuntien osuudesta yhteisöveron tuotosta. Tältä osin voidaan tietysti todeta, että voidaan esittää jopa periaatteellisia epäilyjä siltä osin, onko oikein, että seurakunnat saavat osuutensa yhteisöveron tuotosta. Saattaa olla yhteisöjä, joiden osakkaina ei ole yhtään seurakunnan jäsentä, ja siinäkin tilanteessa yhteisö joutuu maksamaan veroa seurakunnalle. Tämä on periaatteellinen ongelma ja luulen, että sinänsä siitä olisi yhteiskunnassa syytä kattavamminkin keskustella.

Nyt kuitenkin seurakunnat ovat itse hyväksyneet sen ratkaisun ja näin ollen se varmasti meitä kaikkia tyydyttää, että seurakuntien osuutta yhdellä prosenttiyksiköllä pudotetaan ja sen vastikkeena myös seurakuntien työntekijöiden sosiaalivakuutusmaksua alennetaan. Mielestäni rakenteellisesti uudistus on hyvä siitä syystä, että on ollut kohtuutonta, että seurakuntien työnantajan sosiaalivakuutusmaksu on ollut 11 prosenttia, kun se muilla on alle 5 prosenttia. Se on vaikeuttanut jossain määrin työllistämistä seurakunnissa ja asettanut seurakunnat epäoikeudenmukaiseen asemaan. Tämä lopputulos on varmasti ainakin tässä vaiheessa tarkoituksenmukainen.

Mitä tulee elinkeinotoiminnan ja maatalouden takausvelan koron vähennyskelpoisuuteen, se on erityisen hyvä asia. Täytyy vain todeta se, että tämä tulee jonkin verran myöhään, tästä on jo useamman vuoden keskusteltu, ja tietysti ehkä hieman liian suppeana, mutta totuus on se, että tänä päivänä varsin suurissa vaikeuksissa ovat nimenomaan ne henkilöt, jotka ovat menneet antamaan takausvelkaa lapsilleen, sukulaisilleen, yritykselleen eivätkä ole saaneet vähentää menetettyä takausta tai myöskään siitä aiheutunutta velkaa. Tältä osin täytyy sanoa, että tämä nyt helpottaa jonkin verran, mutta säännöksen alan laajuudesta ehkä kannattaisi vielä eduskunnassa jonkin verran keskustella.

Lopuksi haluan todeta, että on hyvä, että Helsingin Puhelinyhdistys saa saman kohtelun, jonka Tampereen Puhelinosuuskunta sai jo viime keväänä, että niitä henkilöitä, jotka ovat aikoinaan tulleet Puhelinyhdistyksen osakkaaksi, ei rangaista siitä syystä, että yhdistys muuttuu osuuskunnaksi omilla päätöksillään, joihin osakas ei ole voinut vaikuttaa, vaan että myyntivoittoverotuksen laskettava hankinta-aika lähtee siitä, jolloin tuo yhdistyksen osuus aikoinaan on hankittu. Se on oikeudenmukainen ratkaisu ja useimmissa yritysmuutostilanteissa tällaista järjestelyä noudatetaan, ja tässäkin tapauksessa se on tarkoituksenmukainen.

Ed. E l o : Arvoisa puhemies! Kun kuuntelin ed. Sasin puheenvuoroa, niin siinä oli ihan erilainen sävy kuin jos ed. Sasi olisi puhunut esimerkiksi valtion velan määrästä tai budjetin tasapainosta. Silloin ed. Sasi olisi käyttänyt varmasti hyvin erilaista kieltä. Mutta kun nyt puhuttiin siitä, miten voitaisiin pääomia ja omistamista enemmän verottaa, niin silloin ei ollut huolta valtion velasta eikä ollut myöskään huolta budjetin tasapainosta. Tosiasiahan on, niin kuin erässä seminaarissa joku valtiovarainministeriön virkamies totesi, että työtä on helpompi verottaa kuin pääomaa, ja se heijastui kyllä selvästi ed. Sasin puheenvuorosta. Se johtuu siitä, että työvoiman on paljon vaikeampi liikkua kuin pääomien on tänä päivänä.

Mutta kun aina väitetään, myös valtiovarainministeriön virkamiesjohto väittää, että pääomaverotuksen kiristäminen ei tuota valtion kassaan käytännössä paljon lisää rahaa, niin tätä samaahan ed. Sasi nyt tässä toistaa. Se on kyllä merkillistä, että silti uskotaan, että kun tuloverotusta kiristetään, niin se tuo aina valtion kassaan enemmän rahaa. Ed. Sasi, viime kaudella, kun kokoomus oli yhdessä keskustan kanssa hallituksessa, 92—93 meidän tulomme romahtivat, vaikka tuloverotusta kiristettiin äärimmilleen, niin kuin ed. Sasi hyvin muistaa.

Puhemies! Lopuksi sanon, että minun käsitykseni mukaan me voisimme hyvin nostaa meidän pääomaveromme ilman suuria hankaluuksia 31 prosenttiin. Pörssiyhtiöiden ja muiden suuryritysten voittojen verotus voitaisiin nostaa 33 prosenttiin. Samalla voitaisiin laskea pk-yritysten verotus 25 prosenttiin, ja osinkojen verotuksen, niin kuin ministeri Skinnari pohdiskeli, voisi hyvin nostaa 28:sta suurin piirtein 40—42:een, joka on Oecd:n keskiarvo.

Puhemies! Lopuksi vielä: olen sitä mieltä vahvasti, että verotus pitää nyt ottaa vaaliteemaksi, koska sillä on erittäin suuri merkitys meidän talouteemme ja työllisyyteemme, niin kuin me kaikki kansanedustajat hyvin tiedämme.

Ed. T e n n i l ä : Rouva puhemies! EU on jo meille tuomassa sen, että verotusta harmonisoidaan eli Suomen valtio menettää verotulojaan. Tänään on keskusteltu makeis- ja virvoitusjuomaverosta. 160 miljoonaa markkaa sitäkin kautta menetetään verotuloja.

Ed. Sasi tällaisessa tilanteessa ajaa yleistä ja kaiken kattavaa tuloverotuksen alentamista. Siellähän on piilossa selvästikin se ajatus, julkilausumattomana tässä vaiheessa, että sitten vastaavasti leikataan jälleen sosiaalietuja ja kuntien valtionapuja, mikä merkitsee sitä, että heikennetään noita peruspalveluja, joita tavallinen ihminen kipeästi tarvitsee. Eli kyllä on haettava myös kireämmän verotuksen kohteita, kun pienituloisimmille verokevennystä annetaan, ja pääomavero on varmasti se, johon tullaan huomio kiinnittämään. Muutama prosentti lisää pääomaveroa tuottaa kohtuullisesti lisää rahaa valtion kassaan, mutta ei se yrityksille tai pääomatulojen saajille semmoinen ongelma ole, joka dramaattisia muutoksia aiheuttaisi.

Ed. Sasi ottaisi mielenkiintoisen menetelmän käyttöön verotuksessa, jos hän tälle galluptielle lähtisi eli kyselisi, mikäs teille on se sopiva, siedettävä vero. Jos te tälle tielle todella lähtisitte, niin vastauksenhan arvaa. Kukaan ei haluaisi maksaa yleensä mitään.

Ed. S a s i : Arvoisa puhemies! Pidän tärkeänä sitä, että yhteiskunta turvaa välttämättömimmät palvelut, ja sitä varten tarvitaan verotuloja. Tänään, kun keskusteltiin makeisverosta, totesin, että en pidä välttämättä tarkoituksenmukaisena makeisveron poistoa, koska siinä on verokohde, joka sinänsä on tarkoituksenmukainen nautintoaine, jolla on tiettyjä kielteisiä terveyshaittoja.

Ed. Elolle haluan todeta sen, että uskon Lafferin käyrään eli siihen, että kun työn tulon verotus muodostuu kohtuuttoman ankaraksi, silloin veron tuotto laskee. Luulen, että me olemme ylittäneet tuon pisteen, ja uskon, että silloin kun meillä oli lama-aika, verotusta kiristettiin niin paljon, että sen seurauksena oli harmaan työn olennainen lisääntyminen ja veromoraalin olennainen heikentyminen, joka vaikutti siihen, että veron tuotto olennaisesti laski. Silloin varmasti tehtiin tässä suhteessa päätöksen osalta virhe. Näitä virheitä pitäisi pyrkiä nyt tässä tilanteessa korjaamaan.

Olen sitä mieltä, että tässä maassa tosiasiallisesti kaikkein ankarimmin verotettuja ovat keskituloiset, mutta meillä kyllä alkaa olla vähitellen myös se ongelma, että mitä tulee parempituloisiin, jotka ovat koulutettuja, ovat kansainvälisten yritysten tai miksei Suomessa Nokian palveluksessa, houkutus siirtyä työskentelemään ainakin osaksi työelämän ajasta Suomen ulkopuolelle, on tänä päivänä erityisen suuri. Siitä syystä, vaikka en näe kaikkein suurituloisimpien verotusta kauhean suurena ongelmana, kyllä näen siellä sen ongelman, että jos myös ylempiä tuloveroprosentteja ei alenneta, niin me menetämme lahjakkaimman työvoiman ulkomaille ja sitä

kautta menetämme tosiasiallisesti verotuloja, vaikka meillä muodollisesti olisikin kovin korkeat veroprosentit.

Ed. Tennilälle haluan todeta vain lyhyesti sen, että verotus ei ole ihan pelkkää matematiikkaa, että jos jotakin veroa nostetaan jollakin prosentilla, automaattisesti summa saadaan, vaan kyllä verotuksella on aina tiettyjä taloudellisia ja dynaamisia vaikutuksia.

Ed. A l a r a n t a : Arvoisa puhemies! Ed. Sasi suhtautui puheenvuorossaan minusta vähän pinnallisesti ja yliolkaisesti siihen, että hallitus leikkaa nyt juuri tällä lakiesityksellä seurakuntien osuutta yhteisöveron tuotosta yhdellä prosenttiyksiköllä.

Tietysti sen perusteen ymmärtää, minkä ed. Sasi mainitsi puheessaan, etteivät yritykset ole kirkon tai seurakuntien jäseniä eivätkä aina yritysten osakkaat, omistajatkaan, mutta tähänhän seurakuntien yhteisövero-osuus ei ole koskaan perustunutkaan, vaan se on perustunut siihen, että seurakunnat, kirkko, ovat hoitaneet eräitä lähinnä yhteiskunnallisiksi luokiteltavia tehtäviä ja tällaisen tietyn työnjaon mukaisesti ovat saaneet näistä korvauksena yhteisöveron tuotosta oman osuutensa.

Nyt tässä talossa on viime aikoina toki tehty muutoksia tässä työnjaossa ja sikälikin tälle on perusteluita. Minusta on kuitenkin huolestuttavaa se, että tämä on eräs esimerkki siitä, mitenkä näillä otteilla, joita hallituksessa kovin paljon harrastetaan, jälleen kerran köyhimmät kärsivät, eivät tällaiset seurakunnat kuin nyt Helsinki tai Tampere, josta ed. Sasi tulee. Niillä on kyllä omaisuutta, kiinteistöomaisuutta ym., ne pystyvät kyllä hommansa hoitamaan. Mutta kun kirkko sisäisesti oman rahastonsa kautta jakaa esimerkiksi palkkausavustuksia pieniin seurakuntiin, niin siitä yhteisestä jako-osuudesta on kaikki se pois, mitä me tässä talossa kirkon rahoja nipistämme, ja pelättävissä on, että tästä seuraa erittäin vaikeita asioita sitten pienimmille seurakunnille.

Jottei ed. Sasi olisi aivan rauhallinen verojaoston puheenjohtajana tässä asiassa, halusin tämän puheenvuoron käyttää köyhimpien ja vähäisimpien seurakuntien puolesta, että asiaa nyt ainakin kokoomuksessa vielä harkittaisiin, mikäli te vanhoja perusarvoja yhtään vielä kunnioitatte.

Ed. S j ö b l o m : Arvoisa puhemies! Yritysten ja yrittäjien verotusta kiristetään ensi vuonna esimerkiksi sillä tavoin, että käyttöomaisuuden poistoprosentti alenee 30 prosentista 25 prosenttiin. Se tarkoittaa lähes miljardia markkaa.

Ed. S a s i : Arvoisa puhemies! Haluan todeta sen, että seurakunnat ovat hyväksyneet omalta osaltaan tämän yhden prosenttiyksikön leikkaamisen. Tältä osin voi todeta, että on sopu syntynyt valtion ja seurakuntien kesken, ja hyvä sinänsä näin. Mutta hyvä kysymys on se, että silloin, kun seurakunnilla on yhteiskunnallisia palvelutehtäviä, millä tavalla ne tulee rahoittaa. Tietysti täytyy kysyä, onko se, että muut kuin seurakunnan jäsenet osallistuvat rahoittamiseen, oikea tapa, tai jos muiltakin otetaan tätä rahoitusta, millä tavalla se kohdistetaan. Eikö silloin oikeastaan koko yhteiskunnan pitäisi olla vastuussa eli valtion budjetista antaa tietty tuki noiden toimenpiteiden suorittamiseen?

Mitä tulee pienempiin seurakuntiin, tältä osin täytyy todeta, että yhteisöveron tuotto seurakunnille on ollut erittäin hyvä. Vuonna 1993 seurakunnat saivat kaiken kaikkiaan 39 miljoonaa markkaa yhteisöveron tuottona ja vuonna 1997 eli viime vuonna 824 miljoonaa markkaa eli yli 20-kertaisen määrän. Tietysti tuo sama summa on tullut pienillekin seurakunnille. Pieniä seurakuntiahan kirkko tukee omalla tasausrahastollaan.

Mitä tulee vielä seurakuntien asemaan, tältä osin on syytä todeta, että kaikki seurakunnat eivät saa yhteisöveron tuottoa. Meillä on niin sanottuja vapaita seurakuntia tai itsenäisiä seurakuntia, jotka eivät kuulu luterilaiseen tai ortodoksiseen kirkkoon. Tietysti nämä ovat tämän järjestelmän ulkopuolella, ja tältä osin voidaan todeta, että kaikkia kirkollisia yhteisöjä ei kohdella myöskään yhdenvertaisella tavalla.

Ed. E l o : Puhemies! Ihan viimeisen puheenvuoron käytän siitä, kun täällä on monessa puheenvuorossa vihjattu siihen, että jos nyt suomalaiset nostavat pääomien ja yritysten voittojen verotusta, niin sitten täältä katoaa yritystoimintaa tai rahaa johonkin muualle. Se on tietysti globaalin markkinatalouden eräs seuraus, ja siitä parastaikaa, niin kuin me kaikki tiedämme, käydään keskustelua ympäri maailmaa, kuinka pitkälle voimme jatkaa tällä tavalla. Kuinka paljon esimerkiksi kansallisella päätöksenteolla eduskunnassa on mahdollisuuksia? Selväähän on se, että markkinavoimat eivät ole solidaarisia, ja se johtaa helposti siihen, että eduskunnassakin on erittäin vaikea noudattaa solidaarisuuspolitiikkaa, jos lähdetään tälle pelottelun tielle.

Puhemies! Haluan kuitenkin tässä yhteydessä painokkaasti todeta sen, että mitä enemmän me kumarramme markkinavoimille, edustajat Sjöblom, Sasi ja muut, sitä enemmän me kyllä pyllistämme äänestäjille. Minusta tämä suhde pitää ottaa esille. Ranskan sosialistit puhuvat siitä, että pitää tehdä liitto valtion ja markkinoiden välillä. Minusta se on ajatus, joka myös täällä pitää ottaa esille. Ei meidän vain pidä kumartaa markkinavoimille ja sanoa, että me noudatamme Euroopan alhaisinta verotusta, jotta me saisimme tänne rahaa.

Puhemies! Lopuksi sanon vielä sen, että Ranskan sosialistit viime vuonna nostivat suuryritysten verotusta 6 prosenttiyksiköllä. Pariisin pörssi ryki pari päivää, mutta sen jälkeen pörssi vain totesi, että suuryritysten, pörssiyhtiöiden verotusta kiristettiin, ja Ranskan pörssi nousi niin kuin muittenkin pörssit.

Ed. A l a r a n t a : Arvoisa puhemies! Haluan ed. Sasin vastauspuheenvuoron johdosta todeta, kun hän sanoi, että seurakunnat ovat tämän hyväksyneet, että eihän tässä asiassa ole seurakuntien mielipidettä kysytty. Kirkkohallituksen eräät edustajat ovat hallituksen eräiden edustajien kanssa tämän sopineet. Olen varma, että joka paikassa seurakuntaväki ei tätä asiaa hyväksy, mutta vastatkoon sitten vaaleissa oman mielipiteensä.

Ed. P e k k a r i n e n : Arvoisa puhemies! Sen verran lisää edelliseen, että kaiken lisäksihän tässä käy sillä tavalla, että mitä seurakunnat menettävät yhteisöveron tuottona, saman määräistä kompensaatiota laskennallisesti ne eivät tule keskimäärinkään saamaan sillä sosiaaliturvamaksujen alentamisella, mitä tässä toteutetaan. Tiedän paljon seurakuntia, jotka eivät tätä kokonaisuutta muun muassa tästä syystä ole valmiita hyväksymään.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

8) Hallituksen esitys laiksi Valtion kiinteistölaitoksesta

Hallituksen esitys 130/1998 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jolle hallintovaliokunnan on annettava asiasta lausunto.

9) Hallituksen esitys laiksi kuntien kulttuuritoiminnasta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys 131/1998 vp

T o i n e n v a r a p u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sivistysvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. K e k k o n e n : Arvoisa rouva puhemies! Tämä kuuluu siihen budjetin yhteydessä olevaan kokonaisuuteen, jossa operoidaan veikkausvoittovaroilla. Lama on pahasti rusikoinut kuntien urheilutyötä, nuorisotyötä, ylipäänsä nuorisokasvatustyötä ja liikuntaa. Kun veikkausvoittovaroilla on operoitu nyt niin, että kunnatkin ovat päässeet niistä osallisiksi vuosina 1993—98, niin nyt tätä käytäntöä jatketaan myös ensi vuodelle.

Vaikka tässä periaatteellisella tasolla saattaisi olla huomautettavaa, tässä tilanteessa on ihan paikallaan se seikka, että asian kanssa toimitaan juuri tällä tavalla eli ensi vuodeksi jatketaan tätä järjestelmää. Se rahallisesti merkitsee vajaata 36 miljoonaa markkaa eli ei maata kaada, mutta toivottavasti pitää kuntia pystyssä.

Ed. S a a r n i o : Arvoisa rouva puhemies! Myös minä haluan todeta, että tässä ei ole maata kaatavista asioista kysymys. Itse asiassa on tavattoman myönteistä, että veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroja riittää käytettäväksi vuodesta toiseen erilaisten kulttuuritoimintojen tukemiseen.

Kuten ed. Kekkonen totesi, vuodesta 1993 lähtien varoja on käytetty kuntien valtionosuuksiin ja -avustuksiin, eikä todella siinä ole sinänsä mitään pahaa eikä edes huomautettavaa, niin kauan kuin veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarat kasvavat. Mutta kun veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarojen käyttöä tieteen, taiteen, urheilun sekä liikunta- ja nuorisokasvatustyön tukemiseen on vastaavasti supistettu, on syytä tarkastella myös sitä, mihin tämä sinänsä järkevältä ja jopa oikeudenmukaiselta tuoksuva politiikka on johtanut.

Tiede ja taidekin on kyennyt pitämään varsin hyvin suhteellisen osuutensa veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarojen jaosta siitä huolimatta, että esimerkiksi teatterilain mukaiset avustukset ammattiteattereille eivät täysimääräisinä toteudu suurimpien teattereiden kuten Helsingin Kaupunginteatterin kohdalla.

Liikunnan, urheilun ja nuorisotyön osuus on kuitenkin kärsinyt varojen uusjaosta. Liikunnan entinen 30,6 prosentin osuus voittovarojen jaosta on tänä päivänä noin 20 prosenttia. Kehityksestä ovat kärsineet useissa tapauksissa ennen muuta urheiluseurat ja niiden nuoriso-, juniorityö.

Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarojen jako on yhä edelleenkin jotensakin hallinnassa. Voittovarathan ovat kasvaneet jatkuvasti siitä huolimatta, että kuntien kulttuuritoiminnasta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimassaolosäädöksen muuttamista seuraa kaksi muuta, kohta nekin yhtä pitkään kestänyttä iäisyysasiaa: laki kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista, laki taiteilijaprofessorien viroista ja valtion taiteilija-apurahoista. Tästä kokonaisjaosta pitäisi kuitenkin päästä tekemään pikaisesti laki, jolla eri sektoreiden kehitystä raamittavat jako-osuudet voidaan ankkuroida nykyistä paremmin ja yksiselitteisemmin niin, että muun muassa urheiluseuratyölle luodaan edellytykset, joita eivät sitten kuntien vaihtuvat voimasuhdemuutokset heiluttele sinne tänne.

Toisin sanoen minusta nämä kolme lakia, jotka nyt toinen toisensa jälkeen ovat lähetekeskustelussa, osoittavat sen, että arpajaislain uudistus on pikaisesti toteutettava niin, että jakosuhteet selvitetään ja että kulttuurin, tieteen, taiteen, liikunnan, urheilun ja nuorisotyön osuudet tulevat selviksi.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Se on sillä tavalla, että poikkeuksesta tahtoo tulla usein tapa ja pysyvä tilanne. Niinhän nyt näyttää olevan ja on jo tämän esityksen sekä muistaakseni kolmen seuraavankin esityksen osalta, joissa raha-arpajaisten ja veikkauksen voittovaroja käytetään sellaisiin tarkoituksiin, joissa niitä alun perin ei ollut tarkoitus käyttää.

Jos kerran tähän systeemiin on menty ja näin pitkälle ja poikkeuksesta on tullut tapa, niin kyllä minunkin mielestäni asia pitäisi harkita uudelleen, laittaa asia uudelleen raameihin sillä tavalla kuin yhteiskunnan vaatimukset nyt sitä näyttävät edellyttävän ja sitä sitten seurattaisiin eikä joka vuosi tehtäisi erillispäätöksiä siitä, miten nyt tänä vuonna ja vielä ensi vuonna näitä asioita hoidetaan ja näitä veikkauksen ja arpajaisrahoja käytetään.

Ed. L a i n e : Arvoisa puhemies! Totta on, että kulttuurilta ei ole tarvinnut leikata niin paljon kuin muilta, mutta kun vuonna 1990 suhde oli niin, että budjettivaroista käytettiin taiteen ja kulttuurin tukemiseen 70 prosenttia ja veikkausvaroista 30 prosenttia, niin ensi vuoden budjetissa on tilanne niin, että 82 prosenttia tulee veikkausvaroista ja vain 18 prosenttia budjettivaroista.

Eihän sillä mitään väliä ole, kuten ed. Saarnio sanoi, niin kauan kun Veikkauksen tuotto kasvaa ja monopoli säilyy, mutta sitten kun Veikkauksen monopolin EU vie tai joku muu määrää, että sillä ei saa monopoliasemaa olla, niin mitä sitten tehdään, kun tilanne on päässyt tällä tavalla menemään, että joka vuosi tehdään uusia lakeja tai poikkeuksia tästä?

Kulttuuriväelle on tietysti sama, mistä se raha tulee, mutta huolissaan tässä täytyy olla, kun kohta kaikki on vain veikkausvarojen varassa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

10) Hallituksen esitys laiksi eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja avustuksista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitys 132/1998 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sivistysvaliokuntaan.

11) Hallituksen esitys laiksi taiteilijaprofessorin viroista ja valtion taiteilija-apurahoista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitys 133/1998 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sivistysvaliokuntaan.

12) Hallituksen esitys laiksi näkövammaisten kirjastosta annetun lain muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys 134/1998 vp

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sivistysvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. H. Koskinen: Arvoisa rouva puhemies! Hanke, johon raha-automaattivaroja tässä ehdotetaan kertaluonteisesti, ymmärrän, osoitettavan, on erittäin hyvä ja kannatettava. Mutta kun sanoin, että "kertaluonteisesti", niin nyt tämä laki tulee ilmeisesti pysyvästi voimaan ja näkövammaisten kirjaston rakentaminen on kai kertaluonteinen rakennushanke. Silloin edellisiin lakeihin verraten olisin tiedustellut, kuka pystyy vastaamaan, miksi tähän ei ole voitu laittaa takarajaa, jolloin hanke on ajateltu saatavan valmiiksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

13) Hallituksen esitys laiksi RASKONEen muuttamisesta osakeyhtiöksi

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys 137/1998 vp

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin liikennevaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Kuoppa: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys Raskonen muuttamiseksi liikelaitoksesta osakeyhtiöksi on yksi tapaus siinä sarjassa, kun valtio on yksityistänyt omaa yritystoimintaansa ensin liikelaitokseksi, sitten osakeyhtiöksi ja sitten yksityiseksi yritykseksi.

Tässä tapauksessahan on suhteellisen pienestä yrityksestä kysymys, raskaskonekorjausta, -huoltoa, -kuljetuskalustoa huoltava liikelaitos, joka muutetaan osakeyhtiöksi. Tietenkin sille on omat perustelunsa, mutta keskusteluissa ja neuvotteluissa mielestäni tulisi ottaa nykyistä paljon paremmin huomioon myös henkilöstön asema, ensinnäkin se, että henkilöstölle voidaan turvata työsuhteet, ja toiseksi, että henkilöstölle voidaan turvata jo aikaisemmin ansaitut edut.

Ei voi olla yrityksen tulevan toiminnan kannalta hyväksi, että työntekijöiden, jotka siirtyvät niin sanottuina vanhoina työntekijöinä uuden osakeyhtiön palvelukseen, aikaisemmin saavuttamia etuja karsitaan. Tässäkin tapauksessa työntekijöiden eläkepuolella tapahtuu muutoksia. Aikanaanhan heillä on ollut mahdollisuus saada 66 prosentin työeläketurva. Se laskee. Samoin myöskin eläkeikä on nousemassa 63:sta 65 vuoteen lukuun ottamatta yli 55-vuotiaita ja kauan, pitkän palvelusajan talossa olleita työntekijöitä, elikkä osalle heikkenee ja osa säilyttää. Tietenkin tätäkin voi perustella hyvin, että pitkäaikaistyöntekijät edes säilyttävät nämä etuutensa.

Tässä ei ole kuitenkaan kuunneltu henkilöstön ääntä. Henkilöstö on ollut valmis pitkälti näihin muutoksiin, esittänyt, että kun liikelaitos muutetaan osakeyhtiöksi, henkilöstölle annettaisiin korvaukseksi menetetyistä eduista uuden yrityksen osakkeita. Tässä valtiovarainministeriö on ollut jyrkästi vastaan ja kieltäytynyt tällaisesta korvauksesta. Mielestäni tässä tapauksessa valiokunnan tulisi tarkkaan harkita, onko mitään mahdollisuuksia korvata henkilöstölle tulevia menetyksiä tätä kautta, ja muutenkin kuunnella henkilöstöä siitä, että henkilöstö voisi siirtyä turvallisin mielin, tyytyväisenä uuteen osakeyhtiöön ja sitä kautta varmistaa osakeyhtiön ja yrityksen menestyminen tulevaisuudessa.

On aivan selvää, että tämän tyyppisessä yrityksessä ennen kaikkea henkilöstön osaaminen ja viihtyvyys ovat välttämättömiä, jotta yritys voi menestyä. Tyytyväinen, hyvän henkilöstöpolitiikan kohteena oleva henkilöstö varmasti antaa parhaan panoksen myöskin uuden osakeyhtiön menestymiseen.

Todella toivon, että valiokunnassa näihin henkilöstön etuihin kiinnitetään huomiota, ettei syntyisi sellaista ongelmakenttää, joka sitten näkyy myöskin yrityksen tuloksessa.

Ed. Holopainen: Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Raskonen muuttamiseksi osakeyhtiöksi. Tätä ennen Raskone on edellisen hallituksen aikana liikelaitostettu heinäkuun alusta 1994. Sen seurauksena toiminta onkin tehostunut. Kun Raskonen liikevaihto tilikaudelta 1996 oli 77,6 miljoonaa markkaa ja toiminta tappiollista 2,1 miljoonaa markkaa, oli liikevaihto vuotta myöhemmin 89,3 miljoonaa markkaa ja tulos jo voitollinen 1,6 miljoonaa markkaa.

Suhtaudun hyvin varauksellisesti Raskonen yhtiöittämiseen, vaikka tämä onkin linjassa, kuten ed. Kuoppa totesi, aiempien yhtiöittämistoi-

mien kanssa. Olen itsekin hyvin huolestunut henkilökunnan asemasta siitäkin huolimatta, että henkilöstö siirtyy perustettavaan osakeyhtiöön. Ed. Kuoppa kävi läpi heikennyksiä, joita henkilökunnan asemaan on tulossa.

Toimintojen tehostumisen seurauksena henkilöstön määrä on jo vähentynyt. Raskonen palveluksessa oli vuonna 94 yli 300 henkeä. Sopeutustoimien seurauksena vuoden 98 alussa Raskonessa työskenteli 233 henkilöä. Lakiesityksen yleisperusteluissa henkilöstövaikutuksista todetaan, että periaatteessa "osakeyhtiötä ei saa rasittaa kilpailijoita korkeammilla henkilöstökustannuksilla". Tämä viittaa siihen, että henkilökuntaa tullaan osakeyhtiössä tarvittaessa pienentämään, kun toimintoja tehostetaan. Ei ole kysymyksessä suuri henkilömäärä, mutta jokainen lisätyötön on liikaa.

Ed. S a a r n i o : Arvoisa rouva puhemies! Jaan pitkälti ne huolet, jotka edustajat Kuoppa ja Holopainen ovat esittäneet. On kai todettava, että jo liikelaitostaminen, joka on tapahtunut aikaisemmin, on merkinnyt työntekijöiden asemassa tiettyä muutosta. Mutta se, että nyt liikelaitos osakeyhtiöitetään, merkitsee myös hallinnossa uusia ratkaisuja. Toivon vain, että uusi hallinto ei tule karsimaan eri yksiköitä sillä lailla pois, että raskaiden koneiden huoltomatkat ja huolto muutoin vaikeutuvat ja työpaikat vähenevät. Tässä mielessä minusta pitäisi vaatia melkoista vastuullistamista uudelta hallinnolta, joka Raskone Oy:lle näin rakennetaan.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Kun Raskone muutettiin aikanaan liikelaitokseksi edellisen eduskunnan aikana, täällähän käytiin ankarat keskustelut niihin aikoihin. Epäluulot näitä valtion toimia kohtaan olivat olleet suuret eikä aiheetta, kun sitten katsotaan, mitä tapahtui muun muassa Rakennushallituksen toimien luovuttamisessa Engel-Yhtymälle jne.

Myöskin tässä tapauksessa nyt, kun mennään osakeyhtiöön, siirrytään yksityiseen laitokseen, ja kun sitten tietysti osakekanta myydään aikanaan jollekulle, ed. Holopaisen lukema siteeraus kilpailukyvyn säilyttämisestä nimenomaan työntekijöiden palkkoja koskien on selvä esimerkki siitä, että tällä alueella tullaan kilpailemaan. Missään tapauksessa näiden työntekijöiden asema ei tule tämänkään muutoksen kautta paranemaan sen paremmin kuin ei tullut silloinkaan, kun Raskone muutettiin liikelaitokseksi. Näin ollen on hyvä tietysti eduskunnassa, vaikka se ei paljon lämmitä, näitä sanoja saatteeksi tänne saattaa sikäli, että kun jossakin vaiheessa mahdollisesti joudutaan näihin asioihin uudelleen palaamaan, täällä on jo esitetty tässä vaiheessa nimenomaan epäilyksiä siihen suuntaan, että työntekijöiden asema jälleen kerran tulee olemaan enemmän tai vähemmän vaarassa.

Ed. R i m m i : Arvoisa rouva puhemies! Valtion eri liikelaitostoimintojen yksityistäminen jne. on tässä salissa aika paljon keskusteluttanut. Erikoisesti mielessäni on itselläni, mitä tapahtui silloin, kun Engel-Yhtymä päätettiin perustaa. Silloin aikoinaan tässä salissa, kun keskustelua käytiin, varoiteltiin esimerkeistä, joita oli tullut silloin, kun Painatuskeskus yksityistettiin jne.

Nyt keskustelussa on tuotu esiin se, että esimerkiksi henkilöstön asemaan on nyt jo tietyiltä osin tulemassa heikennyksiä, vallankin nuoremman, vähemmän palveluksessa olleen henkilöstön asemaan, ja siihen, että kuultaisiin heidän esityksiään muun muassa siitä, että saisivat osakkeita jne. Minä toivoisin, että kun valiokunta asiaa käsittelee, vielä hyvinkin tarkasti kiinnitettäisiin huomiota myös siihen ja kuultaisiin henkilöstön edustajia, olisiko mahdollista vielä jotenkin heidän näkemystensä paremmin huomioon ottamiseksi valiokunnassa asiaa korjata, sillä meillä mielestäni ei ole varaa tehdä tämmöisiä Engelin tyyppisiä murheellisia asioita, jotka pyörivät vuosikausia kielteisinä esimerkkeinä.

Ed. K e k k o n e n : Rouva puhemies! Ed. Rimmi oikein fiksulla tavalla teki tyhjäksi minun puheenvuoroni. Tarkoitukseni oli sanoa se asia ehkä vähän toisin sanoin, että sellaiseen prosessiin, joka syntyi Engelistä aikoinaan, ei ole varaa kenelläkään eikä millään. Mitä tulee valiokuntakäsittelyyn, olisi kovin toivottavaa, että varoittavana esimerkkinä valiokunnan edessä koko ajan näyttäytyisi se, miten kävi Engelin kanssa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään liikennevaliokuntaan.

14) Hallituksen esitys laiksi kuljetusten alueellisesta tukemisesta annetun lain kumoamisesta

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys 138/1998 vp

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin talousvaliokuntaan, jolle hallintovaliokunnan ja liikennevaliokunnan on annettava asiasta lausunto.

Keskustelu:

Ed. Tennilä: Rouva puhemies! Suomi on kiihtyvän muuttoliikkeen kourissa. Muuttoliike suuntautuu vain muutamalle alueelle Suomessa mutta sitäkin voimakkaampana. Vuonna 1997 Uudellemaalle muutti 17 401 ihmistä lisää. Varsinais-Suomi sai 2 482 lisäasukasta, Pirkanmaa 2 496, ja saavana osapuolena oli vielä Pohjois-Pohjanmaa, 1 225. Mutta sitten on erittäin paljon maakuntia, jotka menettivät väkeä vuonna 1997. Mainittakoon muutama esimerkki: Lappi menetti tuona vuonna 1 528 asukasta, Kainuu 1 168, Etelä-Pohjanmaa 1 195, Pohjois-Karjala 1 083, Etelä-Savo 1 241, Etelä-Karjala 213, Kymenlaakso 936.

Tämä erittäin nopea muuttoliike ei ole onneksi kenellekään. Se aiheuttaa tietysti suuria ongelmia niille alueille, jotka menettävät nyt väestöä. Noilla alueilla jää tyhjilleen asuntoja, kouluja ja muutakin palvelurakennetta, ja mikä tietysti on aivan olennaista, ne alueet, joilta muutetaan, menettävät veronmaksajia. Yhä vaikeampi on pitää yllä niitä palvelurakenteita ja muita sellaisia rakenteita, joita ihmiset tarvitsevat, kun väki vähenee.

Mutta ei tämä kova muuttoliike ole onneksi myöskään muuton kohteina oleville muutamille kasvukeskusalueille. Kun Uudellemaalle vuosina 94—97 muutti 66 000 ihmistä, jokainen ymmärtää, että tietysti tänne on tullut todella isoja uusia ongelmia. Täällä on jopa kriisikuntia, vaikka muuttoliike on voimakas, jos olen oikein ymmärtänyt. Tunnen jotakuinkin hyvin esimerkiksi Järvenpään tai Vantaan tilanteen. Täällä joudutaan rakentamaan paljon lisää asuntoja, päiväkoteja ja kouluja, vanhustenhuoltoon ja terveyspalveluihin joudutaan satsaamaan lisää, ja käy kuitenkin niin, että nuo palvelut eivät ehdi muuttoliikkeen mukana kehittyä eli palvelut laahaavat jäljessä.

On sitten ihan lopuksi tältä osin todettava muuton vaikutuksista, että ensimmäinen maksaja on sittenkin esimerkiksi Helsingin seudulla helsinkiläinen tästä muutosta. Täällähän asuntojen hinnat nousevat nyt erittäin jyrkästi, asuipa sitten vuokralla tai omistusasunnossa. Jokin aika sitten luin lehdistä Tilastokeskuksen vertailevan tilaston esimerkiksi omakotitalojen hinnoista. Helsingin seudulla omakotitalo maksaa jo jopa miljoona markkaa. Vuokrat ovat Helsingin seudulla ainakin eräillä alueilla nousseet 20 prosenttiakin vuodessa, hirvittävän kovia korotuksia. Tämä on minusta seurausta ennen muuta juuri hallitsemattomasta muutosta. Tarjonta ja kysyntä esimerkiksi asuntomarkkinoilla eivät enää ole tasapainossa eivätkä voikaan olla tämmöisen muuton puitteissa.

Minusta kiihtyvä muuttoliike on erittäin iso ongelma, johon tulee puuttua, ja jotta koko maa kehittyisi tasapuolisesti, tarvitaan aluepolitiikan palauttamista. Aluepolitiikkaa on ajettu varsin kovin ottein alas. Se koskee itse asiassa kaikkia aluepolitiikan välineitä.

Aluepolitiikkahan pitää tietysti nähdä hyvin laaja-alaisena toimintana, jossa yhtenä elementtinä on valtion budjetti ja siellä olevat määrärahat. Se ajattelu täytyy palauttaa kunniaan, joka ottaa huomioon maan erilaisuuden. Esimerkiksi kuntien valtionosuuksissa täytyy olla tosiasiassa, jos aiotaan oikeudenmukaisuutta noudattaa, se lähtökohta, että palvelujen tuottaminen eri osissa maata on erihintaista kunnille, tai tiestön ylläpito harvaanasutuilla seuduilla per asukas tulee tietysti maksamaan enemmän kuin tiheästi asutuilla seuduilla.

Valtiolla pitää olla tietysti vastuuta välittömistä työllistävistä toimista, sillä muuttoliikettähän ajaa liikkeelle nimenomaan työttömyys, jonka osalta alueelliset erot ovat nyt erittäin suuret ja pahenevat. Tältäkin osin löytyy sitten se paradoksaalinen vaikutus, joka tällä työttömyyden aiheuttamalla muuttoliikkeellä on, eli se, että esimerkiksi Helsingin seudulla pitkäaikaistyöttömyys on paheneva ongelma. Tänne muuttaa koulutettua väkeä maakunnista, ja täällä olevat työttömät jäävät edelleen työpaikkaa vaille ja syrjäytyvät pelottavalla tavalla yhä pahemmin.

Aluepolitiikka on ollut myös sitä, että kehitysalueille on pyritty tietoisesti luomaan pysyviä työpaikkoja valtiovallan toimenpiteillä. Se on ollut sitä, että valtionyhtiöitä on perustettu ja niitä kehitetty varsin määrätietoisesti. Voipa sanoa niinkin, että ilman valtionyhtiöitä aluepoliittista keskustelua ei enää oikeastaan voitaisi käydäkään, niin ratkaiseva merkitys niillä on ollut erityisesti pohjoisessa Suomessa.

Aluepolitiikka on ollut myös sitä, että pieniä liikkeelle lähteviä yrityksiä on autettu valtiovallan toimenpitein erilaisilla tukimuodoilla. Se on ihan perusteltua toimintaa jatkossakin. Pienyritysten liikkeellelähtö on aina vaikeata, mutta sii-

nä ovat vielä kehitysalueen ongelmat, jotka tulee ottaa huomioon, kun pyritään siihen, että pienyrityksiä syntyy.

Aluepolitiikan erittäin toimiva väline on ollut kuljetustuki. Se otettiin käyttöön 1980-luvun alkupuolella ja se oli alussa varsin laajamittaista tukemista. Tukemisen piirissä olivat lähes kaikki tuotannollista toimintaa harjoittavat yritykset. Asteittain kuljetustukea on supistettu. Alueellisen kuljetustuen kohteena olevaa aluetta on pienennetty. Toisaalta tuen saajien piiriin pääsevät enää vain pienet yritykset.

Nyt sitten tulee esitys, että alue- ja kuljetustuki lopetetaan kokonaan. Tämä on varmasti väärä ratkaisu, jos todella halutaan koko maata kehittää tasapuolisesti. Kuljetustuessahan on se perimmäinen ja varmasti kaikkien hyväksymä — jos asiaan paneutuu — idea takana, että kun firmoilla on selviä eroja kuljetuskustannuksissa, nämä erot tasataan. Ei siinä itse asiassa tueta mitään yritystä, vain kuljetuskustannuksissa olevat todelliset erot tasataan ja näin pannaan firmat samalle viivalle. Tämä on iso kysymys pohjoisessa ja Itä-Suomessa toimiville yrityksille, erityisesti pienille yrityksille. Moni niistä saattaa harkita asioita uudelleen tai joutua esimerkiksi sijoituspaikkansa osalta harkitsemaan, jos kuljetustuki nyt todella poistetaan, tai sitten joutuu niin isoihin vaikeuksiin ainakin seuraavan laman tullessa, että toiminta loppuu. Sitten taas vain työttömyys kasvaisi ja muuttoliike kiihtyisi.

Todella harras toivomukseni on, että eduskunta pystyisi laajapohjaisesti ja sulassa sovussa toivon mukaan puuttumaan asiaan siten, että kuljetustukilakia jatketaan. Tämä ratkaisu mahdollistaisi sen, että koko aluepolitiikkaan ja siinä luvussa myös kuljetustukeen palataan vaalien jälkeen.

Näen asian niin, että jos kuljetustuki nyt lopetetaan, on erittäin vaikea saada sitä uudelleen aikaiseksi. Jos vaikka nyt ei isoja rahoja liikuteltaisikaan kuljetustukimomentille, pidetään laki kuitenkin voimassa ja palataan asiaan sitten, kun vaalit on käyty, tai ne palaavat, jotka ovat silloin tässä talossa päätöksiä tekemässä. Näinhän eduskunta menetteli kysymyksessä, joka koski yksityisteiden valtionapua. Se oltiin kokonaan heittämässä pois. Kuitenkin laki eduskunnan päätöksellä jätettiin voimaan ja nyt siinä on sentään jonkin verran rahaakin. Tällä hetkellä kaikki tahot alkavat myöntää, että yksityisteiden kunnosta pitää huolehtia. Ne alkavat olla jo niin huonossa kunnossa, että puuhuolto on eräillä alueilla vaarassa. Moni muukin asia tulee ongelmaksi, jos näin jatketaan.

Olenpa ihan varma, että kuljetustuenkin osalta tyytyväisyys on suurta, jos nyt pystytään sopimaan, että lakia jatketaan ja katsotaan asia sitten, kun kansa uudet valtakirjat on päättäjille jakanut.

Ed. R i m m i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Henkilökohtaisesti pitäisin myös välttämättömänä sitä, että tätä lakia ei kumottaisi. Ed. Tennilän puheenvuoron aikana ja aiemminkin tämän asian yhteydessä asiaa mietiskelleenä on tullut mieleeni myös se sama malli, että vaikka nyt rahaa ei tähän liiemmin osoitettaisikaan, niin pidettäisiinkin kuitenkin laki voimassa.

Haluaisinkin lähettää, kun valiokunta asiaa käsittelee, tämän suuntaisia terveisiä, että tiukasti valtiontaloudellisista syistä ei tällaista lakia pitäisi nyt purkaa, vaan antaa sen olla voimassa ja osoittaa siihen sitten paremman taloudellisen tilanteen mahdollisesti edellyttäessä enemmän määrärahoja. Pidän sitä tärkeänä senkin vuoksi, että voi olla paljonkin pienyritystoimintaa, jonka elinkelpoisuus ja toimintamahdollisuudet ovat kiinni pienistäkin tukirahoista.

Ed. H u u t o l a : Arvoisa rouva puhemies! Puuttuisin myös itse kuljetustuen merkitykseen, mikä sillä on ollut pienille ja keskisuurille yrityksille tuolla, voi sanoa, periferiassa, missä teollinen toiminta on kullan kallista.

Hallituksen esityksessä on esitetty, että kuljetustuki poistetaan. Tuen on arvioitu olevan tänä vuonna suuruudeltaan noin 16,3 miljoonaa markkaa. Sillä ei ole kovin paljon valtiontalouden kannalta merkitystä, mutta yksittäisille pienille yrittäjille, voi sanoa, monille Pohjois-Karjalan, Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin yrittäjille sillä on.

Kuljetustuen määrä on pienentynyt vuosittain niin, että vuonna 1991 tukea oli 165 miljoonaa, ja nyt tälle vuodelle sitä on tuo arvioitu 16,3 miljoonaa markkaa. Tukea on myönnetty pääsääntöisesti pienille ja keskisuurille yrityksille, esimerkiksi Lapin alueella pienteollisuuteen 59 yritykselle ja 39 keskisuurelle yritykselle. Ne yritykset ovat tosiasiallisesti pieniä, saman varsinaisessa merkityksessä pieniä yrityksiä, jotka harrastavat ulkomaankauppaa, eivätkä ihan harrastakaan, vaan ihan oikeilla tuotteilla sitä harjoittavat.

Hallituksen esitys on yksi tapa vaikeuttaa teollisen toiminnan edellytyksiä kyseessä olevilla

alueilla. Esitys tuntuu varsin kummalliselta niihin tavoitteisiin nähden, joita hallitusohjelmassa on kirjattu alueiden tasapuolisesta kehittämisestä. Alueilla, joille tukea on myönnetty, on teollista toimintaa, niin kuin aikaisemmin jo sanoin, joka myös suuntautuu ulkomaille. Tuki on pieneltä, hyvin pieneltä osalta tasoittanut kilpailumahdollisuuksia saman kaltaisten yritysten kanssa samankaltaisilla tuotteilla. On voitu kilpailla laadulla ja tehokkuudella. On erityisen tärkeää, että näillä alueilla pienet ja keskisuuret yritykset ovat kansainvälisilläkin markkinoilla.

Lisäksi olen kuullut väitteitä, että tuki ikään kuin vääristäisi kilpailua. Väitteet kilpailua vääristävistä tekijöistä ovat mielestäni monilta osin täysin perättömiä ja virheellisiä, osittain tietoisestikin haettuja asioita. Tukea on myönnetty yrityksille, joiden kuljetusmatkat ovat yli 270 kilometriä, voisi sanoa, satamapaikoista. Tuen maksimiosuus on ollut 70 prosenttia kuljetuksen osalta. Jo näilläkin kriteereillä, joilla se on myönnetty, on hyvin vaikeaa etsiä siitä elementtejä, jotka vääristäisivät kilpailua. Minusta on enemmänkin kysymys yrittäjistä, jotka ovat syystä tai toisesta hävinneet jonkin tarjouskilpailun, esimerkiksi paikkakunnan yritys on hävinnyt betonielementin tuottamisessa naapurikunnan tai -läänin yritykselle. Kilpailuetua ei missään tapauksessa kuljetustuen perusteella ole niin paljon saavutettu, että urakoita olisi sen vuoksi menetetty. Eli puheet siitä, että kuljetustuen myötä kilpailu on vääristynyt, ovat aika katteettomia.

Voi myös ottaa sen näkökulman, että katsotaan muita Pohjoismaita, Ruotsia ja Norjaa. Esimerkiksi Ruotsi myöntää pelkästään Volvolle 200 miljoonaa markkaa kuljetustukea — ja kysymyksessä on Volvo, joka on maailman mittapuussakin suuri konserni ja suuri yhtiö. Lisäksi Ruotsissa myönnetään pienyritystoimintaan huomattavia, huomattavia rahasummia. Voisi sanoa, että itse asiassa tämäkin ratkaisevasti heikentää esimerkiksi lappilaisten pienyrittäjien kilpailuasetelmaa jo Pohjoismaihin nähdenkin. Saman tyyppisiä tukijärjestelmiä on Norjassakin, vähän ehkä toisella tavalla, mutta ne liittyvät kuljetustukeen.

Arvoisa puhemies! Toivon, että hallitus vielä kerran arvioisi kuljetustuen säilyttämistä edellä mainituilla perusteilla.

Ed. H o l o p a i n e n : Arvoisa rouva puhemies! Pidän hallituksen esitystä laiksi kuljetusten alueellisesta tukemisesta annetun lain kumoamisesta hyvin valitettavana ja väärän suuntaisena politiikkana.

Lakia on sovellettu vuodesta 1982 lähtien ja sillä on ollut kiistämättömän paljon merkitystä pk-sektorin yrityksille. Kuljetustukea on maksettu syrjäisillä ja harvaanasutuilla alueilla sijainneille pienille ja keskisuurille yrityksille.

Lain kumoamista on perusteltu valtiontalouden säästötoimilla. Minusta perustelu ontuu erittäin kovasti, sillä se on ristiriidassa nimenomaan alueellisen tasa-arvon näkökulmasta. Meille kaikille pitäisi olla itsestäänselvää, että kuljetustuen poisto aiheuttaa lisäkustannuksia Itä- ja Pohjois-Suomen yrityksille, kun ne toimittavat tuotteitaan useiden satojen, jopa lähes tuhannen kilometrin päässä oleville markkinoille. Kilpailukyky heikkenee kuljetustuen verran, kun se poistuu, ja samalla yrittämisen kynnys kohoaa entisestään. Se on myös negatiivinen signaali yritysten sijoittumiselle.

Pikemminkin tukia pitäisi mielestäni lisätä kuin vähentää. Kuljetustuki ei tuo kilpailuetua, vaan tasoittaa eroja eri puolilla Suomea sijaitsevien yritysten kesken. Kuljetustuki on yksi merkittävä tukimuoto, jolla voidaan helpottaa kehitysalueilla yrittämistä. Tässä mielessä pienellä budjettisäästöllä, varsin merkityksettömällä, aiheutetaan toisaalta suuria menetyksiä ja lyödään korville alueellista tasa-arvoa.

Toivon myös osaltani, että kuljetustuki voidaan edelleen säilyttää ja pitä laki edelleen voimassa. Toivon myös, että kuljetustuki ajan mittaan saatetaan sille kuuluvalle tasolle.

Ed. V ä i s t ö : Arvoisa puhemies! On käsittämätöntä, että hallitus nyt on esittämässä koko kuljetustukilain kumoamista. Sitä perustellaan säästöillä. Ne ovat aivan olemattomat. Hallitusta vaadittiin vielä harkitsemaan asiaa uudelleen, mutta tämä on nyt annettu eduskunnalle hallituksen esityksenä ja minusta eduskunnan ja eduskuntaryhmien on asia harkittava ja päätettävä. Kutsun teitä, hyvät edustajat, samaan rintamaan. Pidetään laki voimassa!

Laki on välttämätön itäisen ja pohjoisen Suomen elinkeinopohjan säilymisen ja kehittämisen kannalta. Tämä parantaa tai pikemminkin tasaa toimintaedellytyksiä. Tämä ei ole mitään ylimääräistä tukea, vaan sijainnista johtuvan kustannuseron tasaamista, kuten aivan oikein todettiin. Kun laki nyt pidetään voimassa, saatetaan markatkin oikealle tasolle, kunhan toisen tyyppinen poliittinen tilanne maassa vallitsee ja kun asiat alueellisen kehittämisen kohdalla ymmärretään

oikein. Jos tämä nyt kumotaan, niin tämän uudelleenkäynnistäminen ei onnistu, se on aivan varmaa.

Pienen ja keskisuuren yritystoiminnan edistäminen ja jalostusasteen nosto erityisesti itäisen ja pohjoisen Suomen alueella on aivan välttämätöntä, ja siitä syystä tämän järjestelmän ylläpito on kymmenille pienille yrityksille äärettömän tärkeää. Se on ratkaiseva, budjettitalouden kannalta pieni, mutta yritysten kannalta ja yrittäjien kannalta aivan ratkaiseva raha. Tästä syystä on, arvoisa puhemies, välttämätöntä, että eduskunta harkitsee viisaasti ja pitää järjestelmän voimassa ja mikäli mahdollista lisää myös siihen rahaa.

Ed. Saarnio: Arvoisa rouva puhemies! Halusin tulla tänne puhujakorokkeelle asti sen takia, että me helsinkiläiset edustajat joudumme törmäämään aika voimakkaasti yhteen nimenomaan pohjoisten ja muiden maakuntien kansanedustajien kanssa esimerkiksi yhteisöverotuoton osalta. Väärinkäsitykset ilmeisesti välillämme ovat melko tuntuvia, mutta ne eivät varmasti koske tätä asiaa, joka nyt on käsittelyssä, sillä kannattaa muistaa se, että niin helsinkiläisten kuin muidenkin tihenalueiden asukkaiden etu olisi se, että maa olisi suhteellisen rauhallisessa tilassa.

Kuten ed. Tennilä muun muassa totesi, niin viime vuosina kiihtynyt muuttoliike tuskin hyödyttää ketään. Se on osoittautunut ongelmaksi myös täällä tihenalueella ja kuvaavaa on tietysti se, vaikka täällä tietyllä alalla sanotaan olevan työvoimapula, että elämme kuitenkin tilanteessa, jossa esimerkiksi pääkaupunkiseudulla pitkäaikaistyöttömyys itse asiassa syvenee ja syrjäytymis- ja segregaatiokehitys etenee ja edelleen vaikeutuu.

Tässä mielessä tietysti sellaiset toimet, jotka eivät ole suoranaista rahan syytämistä jollekin alueelle, olisi syytä toteuttaa. Ne olisivat koko yhteiskunnan edun mukaisia. Nähdäkseni kuljetustukiasia on juuri yksi sellainen. Se pitäisi yllä teollista, tuottavaa toimintaa alueella, jolla se on muutenkin aika hankalaa. Ja mikä tärkeintä, mikä minusta kannattaa tuoda esiin, kuten ed. Huutolakin toi, se samalla tukee myös alueen kokonaiselävyyttä ja pitää yllä myös kuljetuselinkeinoa, joka on välttämätöntä myös monien muiden toimintojen kuin teollisten ja tuotannollisten toimintojen takia näillä seuduilla.

Tässä mielessä olisi vahinko, jos nyt kuljetustuki lakina poistettaisiin, kumottaisiin kokonaan. Siinä mielessä minusta meidän pitäisi eduskunnassa käyttää nyt harkintaa, että säilyttäisimme tämän, vaikkakaan emme ehkä saakaan siihen kaikkea sitä rahamäärää, minkä se tarvitsisi. Kuvaavaa tietysti on, että tämän saman istunnon alkupuolella me käsittelimme makeisveroasiaa, jossa menetämme 60 miljoonaa veropohjaa, ja nyt puhumme tämän kohdan noin 16 miljoonasta, joka sitten pitäisi säästää. Tämä säästö tuntuu kyllä nurinkuriselta, elämme sitten EU-maailmassa tai missä maailmassa tahansa.

Ed. Bremer: Arvoisa rouva puhemies! Onneksi olkoon, ed. Pekkarinen! Siirsitte taktisista syistä itsenne minun jälkeeni. Arvaan, että teillä tulee olemaan sanomista. Kun minä katson tätä joukkoa, niin totean, että ilmeisesti minä olen itse ainoa yrittäjä tässä joukossa. Puhun yrittäjän äänellä. Te muut todennäköisesti puhutte sillä äänellä, jolla olette kuulleet yrittäjien puhuvan.

Ed. Huutola puhui lämpimästi siitä, kuinka pienet vientiyritykset erityisesti tarvitsevat kuljetustukia. Hän puhui myös siitä, että sanonta, että tuet vääristävät kilpailua, on todennäköisesti kateellisten puheita. Hän sanoi myös Volvon saavan kuljetustukea.

Tunnen aika hyvin Volvon toiminnan ja ihmettelen, mitä hän tarkasti ottaen tarkoittaa, missä kohdassa tulee kuljetustukea. Minulla on se käsitys, että se on vähän samanlaista kuin Postin kuljetustuki, että Posti panee lehdille tietyn summan kuljetustaksaksi ja sitten laskee siitä alennuksen kaikille lehdille, ja tämän alennuksen verran katsotaan annetun kuljetustukea lehdille, siis rahaa, jota ei ole koskaan tullut sisään, vaan on nimellisen maksimiarvon ja toteutuneen todellisen arvon välinen puskuri, jota sanotaan valtakunnalliseksi kuljetustueksi.

Tosiasia, jota teidän on vaikea uskoa täällä, on se, että kaikenlainen yritystuki on väärää ja yrittäjät eivät sitä halua. Tämä koskee myös kuljetustukea. Tukia ei riitä kaikille, vaan ne on jaettava jollain tietyillä perusteilla. Niitä ei riitä edes kaikille vientiyrityksille. Todellisuudessa on sillä tavalla, että tuen saamisen ratkaisee voittopuolisesti oikea suhde määräävään poliittiseen puolueeseen tai oikea suhde yritysasiamieheen paikallisesti. Tämä on totuus. Tästä johtuu, että tuki, yritystuki, kuljetustuki, aina vääristää kilpailua sen eduksi, jolla on oikeat suhteet. Se on epäoikeudenmukainen. Se antaa etuja niille, joilla on poliittisia tai henkilösuhteita avainhenkilöihin. Näitä todella yrittäjät eivät halua.

Se, että on kuitenkin syntynyt kuva, että tuista

taistellaan, johtuu luonnollisesti siitä, että kukaan ei halua sulkea rahahanoja. Jos on olemassa rahahana, josta voi saada rahaa, luonnollisesti taistellaan, taistellaan kuin haukat siitä, kuka sen rahahanan saa avattua ja kuka siitä rahaa itselleen saa. Mutta keskinäisissä keskusteluissa tulee uudestaan ja uudestaan esille se, että tuet vääristävät kilpailua. Niitä ei haluta.

Minä toivon, että te ymmärtäisitte tämän eron, mikä on puheiden ja puheiden välillä. Jos on rahahanoja, jos on luvassa rahaa, siitä taistellaan, taistellaan, kuka sen saa, ja väitetään kirkkain silmin, että me tarvitsemme, se on meidän toimintamme edellytys, mutta toiminnan ja mutta yritystoiminnan edellytyksiä on muunlaisia.

Te tiedätte, että rahoitusongelmat yksiselitteisesti tulevat esille pk-yritysten — ja tässä sanottakoon: ennen kaikkea pienten yritysten — kaikkein suurimpana ongelmana, erilaiset rahoitusongelmat. Tämänkin kuljetustuen suhteen olen sitä mieltä, että sitä ei pitäisi yksioikoisesti poistaa, vaan se pitäisi siirtää sellaiseen rahastoon, josta lopultakin voitaisiin pienille yrityksille, pk-yrityksille, ja uusien työpaikkojen syntymisen takeeksi antaa halpakorkoista lainaa, halpakorkoisia leasingmahdollisuuksia. Tätä tarvitsee yrittäjä. Myös se mahdollisuus, että järjestetään halpakorkoisia lainoja, tasaa kilpailun alueellisestikin. Tällainen rahoituskassa voidaan järjestää, niin kuin monessa maassa: katsotaan Kanadaa, katsotaan Uutta-Seelantia, katsotaan esimerkiksi Tanskaa. Tämä voidaan järjestää sillä tavalla, että kaikilla on huomattavasti selkeämpi ja tasapuolisempi mahdollisuus saada tällaisia rahoitusapuja, sen sijaan että kuljetustukia jaetaan alueellisesti ja rajoitetusti.

Tästä rahoitusongelmasta tullaan hyvin äkkiä pääomaveroon, josta oli äsken keskustelua. Kyllä on kummallista, kuulkaa, että niin vähän tunnetaan yritystoimintaa. Nyt, arvoisa rouva puhemies, puhun jälleen yrityksen tuesta kontra pääoman olemassaolosta. Täällä ei tunnu tiedettävän että firmalla pitää olla saadakseen 100 000 ulos pääomaveron alaista tuloa voittoa kassassa miljoona markkaa. Kuinka monta pienyritystä on sellaisia, joilla on miljoona markkaa voittoa kassassa, että saa 100 000 ulos? Tuntuu, että täällä kuvitellaan, että pääomavero esimerkiksi on jotain sellaista, josta aina saadaan rahaa myös kuljetusten hoitamiseen ja yritysten rahoitukseen. Toistan: halpakorkoinen yrityslaina, sillä tavalla kuin se on järjestetty monessa maassa, olkoon pikemminkin ratkaisu kuin tällaiset alueelliset kuljetustuet.

Ed. S a a r n i o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Bremer kovasti vastusti kuljetustuen myöntämistä ja sanoi, että minkäänlaisia tukia ei pitäisi tehdä. Kuitenkin myös kunnallispolitiikassa mukana olevana ed. Bremer tietää hyvin, että esimerkiksi kunnat tukevat monin tavoin yrityksiä, muun muassa kaavoittamalla alueita, rakentamalla vesijohtoja, viemäreitä, teitä, jopa järjestämällä rahoitusapua, neuvontatukea. Eli tämä tukeminen on vain eri muotoista eri paikoissa.

Nythän puhumme pitkän etäisyyden päässä olevista yrityksistä, joilla on erityisiä vaikeuksia kuljetusten kanssa. Tässä mielessä tilanne on kokonaan toinen. Uutta-Seelantia en uskaltaisi käyttää esimerkkinä missään, nimittäin siellä yritystä helpottaa se, että siellä ei tarvitse maksaa palkkoja.

Ed. B r e m e r (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Saarnion viimeinen lause, että jossain ei tarvitse maksaa palkkoja, valitettavasti alensi hänen koko vastauksensa tasoa sille tasolle, jolta se on nähtävä. Se on täysin asiatonta, ja hän puhuu henkilönä, joka vain on katsonut poliittiselta näkökannalta yritystoimintaa tai sitten ollut mukana punapääoman täydellisessä tuhoamisessa, mutta ei ole onnistunut pitämään pääomaa ja yritystoimintaa käynnissä. Minä puhun yrittäjänä näistä asioista ja sellaisena, joka itse olen kouriintuntuvasti joutunut nämä asiat kokemaan myös pohjoiselta leveysasteelta.

Ed. P e k k a r i n e n : Arvoisa puhemies! Sanon suoraan, että tämä hallituksen esitys on täysin käsittämätön, täysin perusteeton ja sotii kaikkia niitä tarpeita vastaan, joita varten kuljetustuen säilyttäminen, lisääminenkin olisi tällä hetkellä erinomaisen paikallaan.

Tuet ja tuet, yritystuet ja yritystuet. Tällä hetkellä Suomessa jaetaan erilaista t&k-tukea yhteensä noin 6 miljardia markkaa. Siitä lähes puolet käytetään pääkaupunkiseudulla, sanoo Tekes. Eivät Tekesin kautta kaikki nämä varat kuljet, mutta kaikki ne yhteiset t&k-varat lasketaan tällä hetkellä äsken mainitun summan mittaisiksi. Ed. Bremer, tukia tässä maassa elinkeinotoiminnalle totisesti menee ja paljon.

Probleema on se, että ne tuet, jotka kasvavat erittäin rajua vauhtia, menevät keskuksiin, ja ne tuet, jotka on romautettu alas, ovat olleet tärkeitä syrjäisimmälle osalle Suomea. Lieksassa toimivan yrityksen tuotteitten pääsy maailman-

markkinoille merkitsee kaukaisten kuljetusetäisyyksien takaa tulemista samojen vesien äärelle, mistä vasta kilvoitellaan tasapäisesti muiden suomalaisten yritysten kanssa maailmanmarkkinoilla.

Kun tällaisen yrityksen kuljetuksista aiheutuvien kustannusten pienikin tuki nyt tässä otetaan pois, joutuu kysymään, mitä on esimerkiksi hallituksen niin sanottu Itä-Suomi-politiikka. En puhu tuesta, joka tulisi esimerkiksi oman vaalipiirini alueelle. Ei tätä tukea siellä myönnetä. Puhun itäisen ja pohjoisen Suomen pitkien etäisyyksien alueista, joille tämä tuki olisi tavattoman tärkeä, ja vielä kerran, alueista, jotka eivät siitä 6 miljardin markan elinkeinotuesta — se on elinkeinotukea — pääse juuri lainkaan hyötymään tällä hetkellä.

Minusta ei riitä, että tämä laki vain hylätään. Keskusta tulee ilman muuta tämän hallituksen esityksen hylkäämään. Me tulemme lisäksi esittämään rahaa tähän tarkoitukseen enemmän kuin hallitus esittää.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Tänään iltapäivällä, kun keskusteltiin makeisveron poistamisesta, suhtauduin vähän epäilevästi siihen, onko tarpeellista yleensä tällaisen veron poistaminen, niin kiitollista kuin verojen poistaminen yleensä onkin. Nyt jos katsotaan ja peilataan näitä kahta asiaa vastakkain, tässä saadaan 8 miljoonaa markkaa, jos tämä nyt pitää paikkansa, säästöä sillä, että poistetaan tämä alueellinen kuljetustuki.

Juuri tällaisia asioita varten pitäisi harkita vähän, mitä veroja poistetaan, jotta pystyttäisiin tällaisia tärkeitä asioita hoitamaan kuin on kuljetustuki. Jos ajatellaan 8:aa miljoonaa markkaa, niin siinä ei kovin monta työpaikkaa tarvitse menettää näillä syrjäisillä seuduilla, kun tuo 8 miljoonaa markkaa, kun lasketaan, paljonko yksi työtön tulee yhteiskunnalle maksamaan, on tietyllä tavalla kuitattu vastakkain.

Olen aivan varma siitä, että jos tällä kuljetustuella yleensä on mitään merkitystä, jos tämä nyt poistetaan, ne haitalliset seuraukset tulevat olemaan ehdottomasti sekä lyhyellä että pitemmällä aikavälillä suuremmat kuin 8 miljoonaa markkaa. Tämä on aivan järjetön asia.

Erityisesti tämä on itäiselle Suomelle tärkeä. Lappihan on aina saanut tarpeettomasti kaikenlaista tukea. Sinnehän on syydetty valtavat määrät rahaa. Mutta erityisesti itäisen Suomen alue, teolliset alueet, missä tätä tarvitaan, sinne se on erittäin tärkeätä.

Ed. H u u t o l a : Arvoisa puhemies! Ed. Bremerille ensin totean, että hän ilmeisesti kuitenkin tuntee aika huonosti Volvon järjestelmän. Se on aika lailla tarkoin selvitetty. Tuki koskee Volvon alihankintayrityksiä ja muita vastaavia, jotka tuottavat Volvolle tarvikkeita, ja suoraan myös ihan Volvo-konsernia.

Nyt jostain kumman syystä väitetään, että tukijärjestelmä on syntiä, erittäin huonossa kaiussa ja arvossa. Kuitenkin olen keskustellut yrittäjäjärjestön kanssa — ed. Bremer täällä esitteli yrittäjien mielipiteitä — ja yrittäjäjärjestöt ovat olleet liikuttavan yksimielisiä siitä, että tämän tyyppinen tukijärjestelmä, mikä on kuljetustukijärjestelmää meille, kun se on kohdistunut nimenomaisesti teollista toimintaa harjoittaviin yrityksiin, ei niinkään palvelusektorin yrityksiin, on ollut kilpailuasetelmaa tasoittava tekijä. On nähty, että sillä ei vääristävää merkitystä ole.

Kysymyksessä on vain mahdollisuus kilpailla samoin edellytyksin.

Ed. U o t i l a : Arvoisa rouva puhemies! Yhdyn myös niihin puhujiin, jotka ovat täällä pitäneet tuen säilyttämistä tärkeänä, pitkälti niillä perusteilla, joita ed. Huutolakin toi esiin.

Ei tällaisella tuella, 16 miljoonalla markalla tai edes 30 miljoonalla markalla, toki ratkaista maan muuttoliikettä eikä sitä kehitystä, että tämä maa, niin kuin kaikki muutkin Euroopan maat, kaupungistuu ja se tuo ongelmia kasvukeskuksiin, ei toki. Mutta tämä on kuitenkin teollisen pohjan ylläpitämistä Itä- ja Pohjois-Suomessa tukevaa toimintaa, ja kun se ei valtiontaloudellisesti tämän kalliimpaa ole näillä volyymeillä, se on täysin perusteltua.

Ed. Bremer sanoi, että yrittäjät eivät tätä tarvitse eivätkä halua. Käsitykseni mukaan kai hakemuksesta tätä kuitenkin jaetaan, elikkä sitä nähtävästi myös tarvitaan. Jos olisi ed. Bremerin edustama vaihtoehto, että jaettaisiin joko halpakorkoista lainaa tai halpoja leasingejä ilman tarveharkintaa, ilman alueellista rajoitusta, mihin riittäisi silloin 16 miljoonaa markkaa? Ei sillä olisi minkäänlaista merkitystä keskisuuren ja pienen yritystoiminnan kokonaisvolyymissä tässä maassa. Elikkä pitää myös ajatella, mitkä ovat sitten mittasuhteet, kun asioita vertaillaan ja esitetään vaihtoehtoja tälle harkinnanvaraiselle ja alueellisesti kohdistetulle perustellulle tuelle.

Ed. R. O j a l a : Arvoisa rouva puhemies! Eletään yhteiskunnassa, joka on täynnä erilaisia tukia, ja niin kuin täällä kuultiin, yritystukia on

kuutisen miljardia markkaa. Niistä varmasti on osa semmoisia, joita meillä tuleekin olla ja tulee olla jatkuvasti, ja yrittäjät niitä hakevat.

En minä tiedä, onko niin kauhean isoa merkitystä sillä, tulevatko ne suoraan valtion budjetista vai ed. Bremerin mainitsemasta yrittäjien tasausrahastosta tai mikä se sitten nimeltään olisi. Sama raha siinä kuitenkin kiertää, mutta yrittäjiltä tämä vaatisi jonkinlaista vastuuta.

On jo pitkä aika siitä, kun senaikainen Nokia-yhtiö omisti rengastehtaan Nokialla ja laajensi rengastehtaan toiminnan Lieksaan, josta ed. Pekkarinen äsken puhui. Se vietiin Lieksaan pelkästään alueellisten tukien saamiseksi siihen toimintaan. Alussa oli huomattavia vaikeuksia ja kuljetuksien järjestäminen oli kovin vaikeata. Nyt on onni tietysti lieksalaisille, että se siellä toimii, mutta ei se voi olla yrityksen siirtämisen peruste, että saadaan yhteiskunnan tukea siihen toimintaan yritykselle.

Ed. B r e m e r : Rouva puhemies! Tämä keskustelu on keskustelua, jossa puhuvat ne, jotka eivät tiedä, ja yrittäjä, joka itse on kokenut nämä asiat, yrittää selvittää, mistä on kysymys. Mahdottoman edessähän tässä ollaan!

Ed. Pekkarinen toi esille, että 6 miljardista markasta puolet tulee pääkaupunkiseudulle. Minä luulen, että jopa ed. Saarnio ihmettelee, minne nämä rahat katoavat. Minä olisin toivonut, että ed. Pekkarinen viisaudessaan perustaisi kokeeksi pienen yrityksen tänne Helsinkiin ja katsoisi, millä eväillä niitä tukirahoja Helsingissä saa, tänne kun eivät saa kortteli- ja lähikaupat edes viittä pysäköintipaikkaa pihaansa, että voisivat elää. Kortteli- ja lähikaupatkin häipyvät sen takia, ettei saada yksinkertaisesti edes pysäköintipaikkoja eteen.

Lapin Kulta on omituinen esimerkki siitä, millä tavalla itselle ongitaan kuljetustukia. Lapin Kultaa tuotiin rekka-autoilla pääkaupunkiseudulle siihen asti, että tuli kuljetustuet rautateille. Rautateiltä edellytettiin kuitenkin sen verran kilometrejä, jotta kuljetustuki olisi saatu, että ei kelvannut suora kuljetusyhteys Torniosta Helsinkiin, vaan sitä juomalastia piti kuljettaa ympäri Suomea, ennen kuin tulivat kilometrit täyteen niin, että saatiin kuljetustukea. Eihän tällainen jakoperuste voi olla mistään kotoisin!

Ed. Huutola väitti, että yrittäjäjärjestöt ovat yksimielisiä. Yrittäjäjärjestöt ovat varmaan ihan yksimielisiä niin kauan kuin tukia on saatavissa. Niin kauan kuin kuljetustukia on saatavissa, yrittäjäjärjestöt ovat yksimielisiä siitä, että niitä tarvitaan ja niitä halutaan. Aina se tipahtaa jollekin jäsenelle. Ihan toinen kysymys on sitten, lähdetäänkö siinä oikeudenmukaisista lähtökohdista, samalta viivalta kilpailemaan. Sitä ei tapahdu tällä menetelmällä.

Ed. Uotila puhui jälleen sillä vakaumuksella, jonka täydellinen tietämättömyys antaa. Hän arvioi, että anomuksista päätellen näitä halutaan. En tiedä, mistä rautalangasta minun pitäisi uudestaan taivuttaa hänelle, että anomuksia tulee aina olemaan niin kauan kuin rahahanoja on olemassa ja niitä voidaan avata. Niitä tulee varmasti. Anomuksia on niin, että kyyneleet voidaan vääntää niistä anomuksista, kun perustellaan, miten välttämätöntä se on. Ihan eri asia on sitten, mikä on todellisuus, ja jälleen, ed. Uotila, lähtekää mukaan yrityselämään jonnekin pohjoiseen esimerkiksi, niin näette, millä tavalla koko prosessi tapahtuu.

Ed. Uotila sanoi myös, että 16 miljoonaa tuskin riittää rahoitustukeen. Se 16 miljoonaa on jo niin pieni summa, että ei siitä riitä tasapuolisesti liioin kuljetustukeen.

Ed. H u u t o l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin ed. Bremerille: Lapin Kulta ei saa penniäkään kuljetustukea. Tässä nyt ilmeisesti hiukan täytyy tarkentaa kuljetustuen merkitystä, mihin se on kohdennettu. Ed. Bremer, se on kohdennettu teollista toimintaa harjoittaviin yrityksiin, jotka tekevät pääsääntöisesti ulkomaankauppaan kohdistuvaa tuotantoa, ja nimenomaisesti pieniin yrityksiin, joissa henkilökuntamäärä on 5—10 henkilöä. Vuonna 95 jo on lopetettu isompien firmojen tukeminen kuljetustuella. Kysymyksessä on tuki vain hyvin pienille yrityksille.

Ed. B r e m e r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä minä ymmärrän, että pohjoisen miehet hakevat sitä tukea, jota on mahdollista saada. Kuitenkin kun puhuttiin Lapin Kullan tapauksesta, sitä ei ole enää, mutta se oli aikanaan hyvin kuuluisa ja tunnettu tapaus. Siinäkin tapauksessa voidaan jälleen kysyä, onko tällainen tapa todistanut mistään tasapuolisuudesta. Ei varmasti, eikä tämä uusi 16 miljoonan markan tuki mahdollisesti vientiyrityksille tai joillakin erityisperusteilla tule jakoon sen tasapuolisemmin.

Ed. R a s k : Rouva puhemies! Alueellinen kuljetustuki on erittäin hyvä tukimuoto ollut nimenomaan tasaamaan pitkistä matkoista johtu-

via kustannuseriä. Sen tähden minusta olisi välttämätöntä, että sitä edelleen jatkettaisiin. Sitä on erittäin helppo kontrolloidakin. Tässä pitää nyt muistaa myös se, että jos yritykset säilyvät syrjäseuduilla, se on myös muuttoliikkeen puskuri, koska se tarkoittaa silloin sitä, että siellä säilyvät myös työpaikat.

Tämän lain kumoamista on perusteltu sillä, että EU ei pidä tällaisesta tukemisesta, mutta meidän naapurimaassamme Ruotsissa kuljetustukea jatketaan ainakin vuoteen 2004 saakka. Ruotsi on monella alalla monen pohjoissuomalaisen yrityksen kilpailijamaa. Tällä tavalla me itse olemme aiheuttamassa sitä, että meidän omien yritystemme kilpailuasema heikentyy.

Ed. H u o t a r i : Arvoisa puhemies! Olisin oikeastaan voinut kysyä asiantuntijoilta, kun niitä täällä salissa tuntuu olevan: Minkä vuoksi Ruotsi voi jatkaa kuljetustukea, jos meillä perustelu on se, että EU ei sitä salli? Esimerkiksi luonnonmarjojen toimituksissa tämä on ollut erittäin iso ongelma. Luonnonmarjoja ei kovin paljon ainakaan jalostettavaksi asti ilmeisestikään Etelä-Suomessa ole ollut, eli se ei ole missään tapauksessa ollut kilpailutekijä suomalaisten yritysten välillä, vaan nimenomaan Suomen ja Ruotsin yritysten välillä.

Kun esityksen taloudellisissa vaikutuksissa perustellaan valtion menojen säästymisellä, kun varattu arviomääräraha poistetaan, tässähän todennäköisesti käy niin, että mikäli nämä yritykset eivät pysty kilpailemaan nimenomaan pitkien matkojen vuoksi, kustannukset ovat huomattavasti suuremmat kuin säästö, mikä tästä tulee.

Ed. A l a r a n t a : Arvoisa puhemies! Haluaisin alleviivata hallituksen esityksen perustelujen osasta kansisivulta kappaleen, jossa todetaan: "Kuljetusten alueellisesta tukemisesta annettu laki ehdotetaan kumottavaksi valtiontalouden säästötoimenpiteiden vuoksi." Ehkä tämä tässä keskustelussa tulikin esille, mutta täällä minusta liian paljon viitataan nyt EU:n säännöksiin. Hallitus ei ole tässä lakiesityksessä niihin viitannut, vaan säästöihin. Siksi haluaisin kannustaa teitä, nykyisen hallituksen puolueita edustavat kansanedustajat, että te voisitte tehdä määrätietoisesti työtä, jotta nämä puheet, joita täällä on nyt puhuttu, muuttuisivat päätökseksi.

Meillä on valtiovarainministeri, joka on monta kertaa korostanut, että budjetti on annettu eduskunnan käsiteltäväksi, niin kuin se onkin annettu, mutta me, jotka olemme täällä olleet sekä hallituksen edustajina että opposition edustajina, tiedämme kyllä, kuinka ahtaat raamit valtion budjetin käsittelylle on annettu. Olen joskus itse verrannut sitä Sylvian joululaulun lintuun, joka on häkissä. Se saa laulaa, mutta ei pääse lentoon. Tämän asian yhteydessä toivon, että eduskunta pääsisi vähän lentämäänkin.

Ed. R a s k : Rouva puhemies! Pohjois-Suomi-työryhmä jokin aika sitten jätti mietintönsä siitä, kuinka Pohjois-Suomea tulisi kehittää. Siinä yhteydessä Kauppakamari mukaan lukien esitettiin uudenlaista logistiikkatukea, josta voitaisiin ajatella, että se olisi uudenlaista alueellista kuljetustukea. Minusta olisikin välttämätöntä, että nyt talousvaliokunta, joka tätä lakia alueellisen kuljetustuen lopettamisesta alkaa käsitellä, kuulisi myös Pohjois-Suomi-työryhmän esittämiä asioita nimenomaan logistiikkatuen kehittämisen suhteen.

Ed. B r e m e r : Arvoisa rouva puhemies! Ed. Huotari peräänkuulutti selitystä siihen, miten Ruotsi voi EU:sta välittämättä jakaa kuljetustukia. Minä en nyt ole ihan varmalla pohjalla tässä asiassa, mutta sen tiedän varmasti, että Ruotsissa tuetaan valtion toimesta rautateitä huomattavasti voimakkaammin kuin Suomessa. Minulla on se käsitys, että Pohjois-Ruotsin kuljetustuki periaatteessa jakaantuu kaikille nimenomaan eräänlaisena piilotukena rautatielle ja rautatiekuljetuksille, ja tämä tulee sitten kaikkien osalle, jotka kuljettavat rautateillä, siinä selitys.

Toinen selitys, miksi Ruotsi voi tehdä jotain, mitä Suomi ei voi tehdä: tässä valitettavasti on satojen vuosien perinteet kansallisessa ylpeydessä, niin kuin nähdään myös muissa EU-maissa. Siellä pannaan kansallinen etu EU:n etujen edelle. Ruotsilla on voimaa lyödä nyrkkiä pöytään ja sanoa, että me teemme niin kuin meidän maassamme on parasta. Suomessa myydään tärkeitäkin periaatteita vain, jotta voidaan olla kuuliaisia ja kilttejä EU-kansalaisia.

Ed. H u o t a r i : Arvoisa puhemies! Ed. R. Ojalalle vastaisin vielä, kun hän käytti, Nokian Renkaidenko se nyt oli, esimerkkiä. En tiedä, mitkä ovat olleet Nokian Renkaiden perusteet, mutta luulisin, että aika monilla yrityksillä silloin, kun ne siirtyvät Pohjois- tai Itä-Suomeen, on myös toinen perustelu, minkä vuoksi ne siirtyvät sinne, eli työvoiman saanti. Siellä on koulutettua työvoimaa yleensä ollut työttömänä ja tunnetusti ahkeraa työvoimaa. En väitä, ettei

näin olisi Nokialla myös. Ainakin kun viimeksi kävin siellä, hyvin ahkeraa väkeä siellä oli, mutta kuitenkin pohjoisessa työvoimaa on aina enemmän ollut reservissä, ja se on yksi tärkeimpiä syitä, minkä vuoksi yritys yleensä etsii sitä paikkaa, minne se sijoittuu.

Ed. R. Ojala: Arvoisa puhemies! Nokialla asuu ahkera ja sopuisa kansa kaikista vastaväitteistä ja toisista käsityksistä huolimatta. Sen verran totean, ettei jää väärää tietoa pöytäkirjoihin: kysymyksessä ei ollut Nokian Renkaat, joka on yrityksen nimi nykyään, vaan Nokia Renkaat siihen aikaan, kun se siirtyi, ja se oli Nokia-yhtiön osa. Siihen aikaan Nokialla kyllä oli työvoimaa saatavilla ja huomattava osa työvoimaa siirtyi mukana Lieksaan siinä vaiheessa, joten se ei ollut varsinainen syy. Kyllä silloin erilaiset tuet sillä alueella olivat suurin syy sinne muuttoon.

Ed. Hämäläinen: Arvoisa puhemies! Haluaisin tämän keskustelun päätteeksi kuitenkin oikaista sitä tietoa, joka hyvin painokkaasti on tullut esille, että lain kumoaminen johtuisi EU-vaatimuksista. Kuljetustukilaki on aikaisemmin sopeutettu EU-vaatimuksiin. Sen toiminta-alue on supistettu siitä, mikä aikaisemmin oli käytössä, ja muutkin vaatimukset sillä tavoin, että laki täyttää EU-vaatimukset. Niin kuin tässä on aikaisemmin todettu, tämä on ehdotettu kumottavaksi valtiontalouden säästötoimenpiteiden johdosta.

Talousvaliokunta on aloittanut jo asian käsittelyn ja on kutsunut kuultaviksi asiantuntijoita Pohjois- ja Itä-Suomesta, yrittäjäjärjestöistä ja teollisuuden järjestöistä. Tulemme nyt käsittelyn aikana myös saamaan sekä liikenne- että hallintovaliokunnan lausunnon. Asia tulee saamaan hyvin monipuolisen käsittelyn.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään talousvaliokuntaan, jolle hallintovaliokunnan ja liikennevaliokunnan on annettava asiasta lausunto.

15) Hallituksen esitys laeiksi julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen korontasausyhtiöstä annetun lain 4 §:n 3 momentin kumoamisesta sekä julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen korontasauksesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys 139/1998 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti talousvaliokuntaan.

16) Hallituksen esitys laiksi Kuluttajavirastosta

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys 140/1998 vp

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin talousvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Hellberg: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esityksen mukaan uuteen Kuluttajavirastoon yhdistetään Kuluttajavirasto ja Kuluttaja-asiamiehen toimisto. Esitys on osoitus hallituksen kyvystä selkeyttää ja tehostaa hallintoa. Kuluttajavirastosta tulee tällä tavalla yhtenäinen ja selkeä kokonaisuus. Uudistus toteutetaan ilman lisäkustannuksia ja työntekijöiden työsuhteet säilyvät ennallaan.

Tavarantuonnin vapauduttua EU:n myötä on Kuluttajavirasto entistäkin tarpeellisempi. Se ehkäisee jo ennalta sellaista epätervettä kilpailua, joka perustuu kuluttajan harhaanjohtamiseen tai vaarallisten tuotteiden kauppaamiseen. Minusta on tärkeää, että Suomessa on tehokas Kuluttajavirasto, joka toimii ennalta ehkäisevänä kuluttajansuojana ja pystyy nopeasti puuttumaan havaittuihin epäkohtiin. Mielestäni hallituksen esitys parantaa kuluttajan asemaa ja on siinä mielessä kannatettava.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään talousvaliokuntaan.

17) Hallituksen esitys laiksi sotilasvammalain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 88/1998 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö 13/1998 vp
Toivomusaloite 165/1996 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 13. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. A l a r a n t a : Arvoisa puhemies! Puutun lyhyesti hieman arkaan asiaan, joka mainitaan lain perusteluissa, kun täällä ensimmäisellä sivulla todetaan: "Sotilasvammalain alkuperäisenä lähtökohtana on ilmeisesti ollut ajatus, että laissa tarkoitetut korvaukset suoritetaan rahana sotainvalidille itselleen". Alleviivaan nyt sanat "sotainvalidille itselleen". Kun nyt laitoshoito sekä sairaskodissa että vanhainkodissa on sotainvalidille maksutonta, ja on oikein, että se on maksutonta, niin juuri ne rahat, jotka alunperin on siis tarkoitettu sotainvalidille itselleen, kertyvätkin perikunnan pankkitilille, jos sen sanoo arkisella kielellä, ja sinne niitä ei ole tarkoitettu.

Kun huonokuntoinen sotainvalidi on esimerkiksi sairaskodissa tai vanhainkodissa ympärivuorokautisessa hoidossa, tuntuu jotenkin väärältä, että myös se on maksutonta tällaisena aikana, jolloin me joudumme kaikenlaisia säästöjä täällä päättäjinä tekemään. Minusta korjaus voisi olla se, että tällaisesta laitoshoidosta perittäisiin normaali korvaus.

Haluan vielä korostaa sitä, että minulla ei ole mitään sotainvalideja vastaan. En halua heitä aliarvioida ja hyväksyn niin sanotun kunniavelan ja sen maksamisen. Puhun nyt eräiden muiden kansalaisryhmien puolesta. Maassa on tuhansia omaishoitajia esimerkiksi, jotka eivät saa vieläkään mitään korvausta jopa kymmeniä vuosia kestävästä hoitosuhteesta, joka sitoo heitä ympäri vuorokaudet. On myös veteraaniryhmiä, jotka eivät pääse vieläkään kuntoutukseen. Olen keskustellut tästä montakin kertaa esimerkiksi ministeri Huttu-Juntusen kanssa ja tiedän, että asia on ollut esillä ministeriössä, mutta sitä pidetään niin arkaluontoisena, että siihen ei ole haluttu puuttua.

Puheenvuorollani toivon, että tulisi sellainen aika, jolloin näitä arkojakin asioita voitaisiin asiallisesti käsitellä ja tässäkin mielessä toteutuisi kansalaisten yhdenvertaisuus.

Ed. R a s k : Rouva puhemies! On selvää, että meidän on hoidettava sotavammaisten asiat kuntoon, mutta se tapa, jota nyt ollaan tekemässä, että kustannuksia siirretään pysyvästi Raha-automaattiyhdistyksen rahoista rahoitettavaksi, ei välttämättä ole hyvä. Sillä saatetaan jopa vaikuttaa siihen arvioon, mikä on Raha-automaattiyhdistyksen asema tulevaisuudessa.

Tässä on tapahtunut jo useita kertoja, että Raha-automaattiyhdistyksen tuotosta on aikaisemmin väliaikaisin menettelyin ja lakimuutosten myötä rahoitettu lakisääteisiä tehtäviä, niin kuin tässäkin nyt on tapahtumassa. Minusta hallituksen tulisi Raha-automaattiyhdistyksen rahojen käytön suhteen palata aikaisempaan käytäntöön. Esimerkiksi jakamatta oleva tuotto, joka ensi vuodelle on kaavailtu 125 miljoonaksi markaksi, pitäisi ottaa Raha-automaattiyhdistyksestä varoja saavien järjestöjen käyttöön.

Ed. H u o t a r i : Arvoisa puhemies! Lähetekeskustelussa aika paljon keskusteltiin siitä, mikä on pysyvän lain merkitys Raha-automaattiyhdistyksen monopolin tulevaisuudelle. Asiaa käsiteltiin hyvin laajasti valiokunnassa ja kuulimme asiantuntijoita, Raha-automaattiyhdistystä ja niitä tahoja, jotka ovat EU:ssa olleet neuvottelemassa näistä asioista.

Mielestäni ongelma on nimenomaan se, kun tässä tehdään pysyvä lain muutos. Emme siihen kuitenkaan pystyneet mitään muutostakaan valiokunnassa saamaan, eli tämä korvaus jää yhä edelleen kansalaisten pelihimon varaan.

Ed. R i m m i : Arvoisa puhemies! Pyysin puheenvuoron ed. Alarannan puheenvuoron johdosta, kun hän rohkeni sinällään hyvän ja aran asian kohdalla viitata näihin moniin muihin ryhmiin, jotka olisivat kuntoutuksen ja myös erilaisten tukitoimien tarpeessa. Viittasitte tässä kohdin muun muassa omaishoitajiin. Jaan tämän tuskan ja huolen teidän kanssanne erittäin syvästi.

Totean, että omaishoitajakysymyksen osalta olen tehnyt lakialoitteen, mutta siinä ei ollut kuitenkaan riittävästi nimiä eikä asiaa ole sosiaali- ja terveysvaliokunta ottanut työkiireiden ja muidenkaan syiden vuoksi käsittelyyn. Tämän asian osalta tiedän myös, että paineita ministeri Huttu-Juntusen toimesta on asetettu, mutta asia on edelleen hyvin avoin ja huutaa apua kaiken aikaa.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 6 a ja 6 d §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

18) Hallituksen esitys laiksi nuorista työntekijöistä annetun lain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 89/1998 vp
Työasiainvaliokunnan mietintö 5/1998 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on työasiainvaliokunnan mietintö n:o 5. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Toinen varapuhemies: Asian käsittely keskeytetään.

19) Hallituksen esitys laiksi tieliikennelain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 99/1998 vp
Liikennevaliokunnan mietintö 9/1998 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on liikennevaliokunnan mietintö n:o 9.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

20) Hallituksen esitys kansainvälisessä maantieliikenteessä toimivien ajoneuvojen miehistöjen työstä tehdyn eurooppalaisen sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 100/1998 vp
Liikennevaliokunnan mietintö 10/1998 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on liikennevaliokunnan mietintö n:o 10.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava varsinainen täysistunto on huomenna torstaina kello 18, valtioneuvoston kyselytunti huomenna kello 16.30.

Täysistunto lopetetaan kello 17.54.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Jouni Vainio